Selma Lagerlöf
Legende despre Isus
UNIVERS

Selma Lagerlöf

Legende despre Isus

Traducere din suedeză de
Karmen Bålko

UNIVERS
2015

Această carte a apărut cu sprijinul Kulturrådet
(The Swedish Art Council – Consiliul Artelor din Suedia)

SELMA LAGERLÖF
KRISTUSLEGENDER

© Albert Bonnier Förlag, Stockholm, 1904
© Editura UNIVERS , 2015, pentru prezenta traducere

www.edituraunivers.ro

Redactor: Diana Crupenschi
Corector: Irinel Antoniu
Tehnoredactor: Constantin Niță

ISBN ePUB: 978-606-771-009-0
ISBN Print: 978-606-771-008-3

Această carte în format digital (e-book) este protejată prin copyright și este destinată exclusiv utilizării ei în scop privat pe dispozitivul de citire pe care a fost descărcată. Orice altă utilizare, incluzând împrumutul sau schimbul, reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea, închirierea, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informației, altele decât cele pe care a fost descărcată, revânzarea sau comercializarea sub orice formă, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsește penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare

Lectura digitală protejează mediul

Versiune digitală realizată de elefant.ro

NOAPTEA SFÂNTĂ

Când aveam cinci ani, am trăit o mare durere. Știu că, de atunci, aproape că nu am mai simțit nici o suferință asemănătoare. S-a întâmplat când a murit bunica mea.

Până atunci, obișnuia să stea în fiecare zi pe divanul din colțul camerei și să ne spună povești.

Îmi mai amintesc și altceva, și anume că bunica stătea și ne povestea din zori și până în noapte; că noi, copiii, stăteam liniștiți lângă ea și ascultam. Era o viață frumoasă. Nici unui copil nu-i era așa de bine ca nouă.

Nu sunt prea multe lucruri pe care mi le amintesc despre bunica. Îmi amintesc că avea păr frumos, alb ca creta, că mergea încovoiată și că întotdeauna, când stătea jos, obișnuia să împletească la un ciorap.

Îmi mai amintesc că, atunci când termina de spus o poveste, își punea mâna pe capul meu și spunea: *Totul e adevărat, cum mă vezi și cum te văd.*

Îmi amintesc și că bunica se pricepea să cânte balade, dar asta nu făcea în fiecare zi. Unul dintre cântece era despre un cavaler și o sirenă, iar refrenul acestui cântec era așa: *Suflă vântul rece, vremea peste ape-i rece.*

Îmi amintesc și de rugăciunea pe care m-a învățat s-o spun, îmi amintesc și un vers dintr-un imn.

Dintre toate poveștile pe care mi le-a spus, îmi amintesc lucruri foarte vagi. Doar pe una o țin bine atât de bine încât chiar aș putea să v-o povestesc. E o povestioară despre nașterea lui Isus.

Da, asta e aproape tot ce țin minte despre bunica mea, în afară de ceea ce-mi amintesc cel mai bine: suferința mea după moartea ei.

Țin minte dimineața când divanul din colț a rămas gol și când mi-a fost imposibil să înțeleg cum avea să se termine fiecare zi. Asta îmi amintesc. Și n-am să uit niciodată.

Și-mi mai aduc aminte că ne-au adus pe noi, copiii, să-i sărutăm mâna celei moarte și că ne era frică de ea. Dar pe urmă cineva ne-a spus că era ultima dată când puteam să-i mulțumim bunicii pentru toate bucuriile pe care ni le dăruise.

Și îmi amintesc cum poveștile și cântecele au fost duse de acasă, închise într-un sicriu negru și lung și nu s-au mai întors niciodată.

Îmi amintesc că din viața noastră ceva a dispărut pentru

totdeauna. Era ca și cum s-ar fi închis o ușă ce ducea spre o întreagă lume splendidă, fermecată, în care înainte intrasem și din care ieșisem după bunul nostru plac. Iar acum nimeni nu mai știa cum să deschidă ușa aceea.

Și îmi amintesc că încetul cu încetul noi, copiii, am învățat să ne jucăm cu păpuși și alte jucării și să trăim ca toți ceilalți copii și era ca și cum nu ne-ar mai fi fost dor de bunica, ca și cum nu ne-am mai fi amintit de ea.

Dar chiar și acum, după patruzeci de ani, în timp ce stau și scriu poveștile despre Isus pe care le-am auzit aici, în Răsărit, ceva trezește înăuntrul minții mele istorioara despre nașterea lui Isus pe care mi-o spunea bunica și simt impulsul s-o povestesc din nou și s-o includ și în această carte.

Era Ajunul Crăciunului și toți plecaseră la biserică, în afară de mine și de bunica. Cred că eram doar noi două în toată casa; eu n-aveam voie pentru că eram prea mică, ea – pentru că era prea bătrână. Și eram amândouă triste pentru că nu ne luaseră la slujbă, să ascultăm imnurile și să vedem lumânările de Crăciun.

Dar cum stăteam așa, bunica a început să-mi spună o poveste.

— A fost odată un om care a ieșit din casă în beznă, într-o noapte întunecată, ca să împrumute tăciuni aprinși cu care să-și aprindă focul. A mers din casă în casă, bătând la uși: „Oameni buni, ajutați-mă! Nevasta mea tocmai a născut și trebuie să fac focul ca să se încălzească ea și copilul!“.

Dar era foarte târziu în noapte și toți oamenii erau adormiți. Nu i-a deschis nimeni. În cele din urmă, a văzut strălucirea unui foc foarte departe. Așa că a luat-o într-acolo și a văzut că focul era aprins pe câmp. O mulțime de oi dormeau în jurul flăcărilor, păzite de un păstor bătrân așezat lângă foc.

Când omul care voia să împrumute tăciuni aprinși a ajuns aproape de turmă, a văzut că la picioarele păstorului dormeau trei câini mari. Toți trei s-au trezit când s-a apropiat bărbatul și și-au deschis boturile mari, ca și cum ar fi vrut să latre; dar nu s-a auzit nici un sunet. Omul a băgat de seamă că aveau părul zburlit pe șira spinării, iar colții lor albi și ascuțiți sclipeau în lumina flăcărilor. S-au năpustit asupra lui. A simțit pe unul mușcându-l de picior, pe altul de mână, iar al treilea i-a sărit la beregată. Dar fălcile și colții câinilor nu i se înfigeau în carne, iar omul a scăpat nevătămat.

Pe urmă, omul a încercat să se apropie de foc, să ia tăciunii de care

avea nevoie. Dar oile s-au așezat una lângă alta, lipite atât de strâns, încât n-a putut să treacă de ele. Omul a pășit pe spinările lor și s-a îndreptat spre foc. Și nici unul dintre animale nu s-a trezit din somn și nici măcar nu s-a mișcat.

Până aici o lăsasem pe bunica să povestească fără s-o întrerup. Dar n-am mai putut să rezist și am întrebat-o:

— De ce nu s-au mișcat, bunico?

— N-o să treacă mult și o să afli, a spus bunica.

Și și-a continuat povestea.

— Când bărbatul mai avea puțin până să ajungă la foc, păstorul s-a trezit. Era un bătrân morocănos, neprietenos și aspru cu semenii lui. Și, când a văzut un om străin venind, a pus mâna pe bâta lungă și noduroasă cu care își mâna turma și a aruncat-o spre el. Bâta a venit drept spre omul nostru, dar înainte să-l atingă s-a abătut din drum și a trecut șuierând pe lângă el, ajungând undeva pe câmp.

Când bunica a ajuns aici, iarăși am întrerupt-o:

— Bunico, de ce nu l-a lovit bâta pe om?

Bunica nu mi-a răspuns și a povestit mai departe.

— Apoi omul a venit la păstor și l-a rugat: „Om bun, ajută-mă și pe mine, dă-mi niște tăciuni aprinși să fac focul! Nevasta mea tocmai a născut și trebuie să fac focul ca să se încălzească ea și copilul!“.

Păstorul tare-ar fi vrut să nu-i dea, dar, când s-a gândit că pe om nu putuseră să-l muște câinii, că oile nu fugiseră din calea lui, iar bâta nu-l lovise, i s-a făcut puțin frică și n-a îndrăznit să-i refuze rugămintea. „Ia cât vrei!“, i-a spus.

Dar focul era aproape stins. Nu mai erau nici bușteni, nici crengi, doar o grămadă mare de tăciuni pâlpâind; iar străinul nu avea nici o lopată pe care ar fi putut să ia tăciunii aprinși.

Când păstorul a văzut așa, a zis din nou: „Ia cât îți trebuie!“. Și se bucura că omul n-avea să poată lua din tăciunii lui.

Dar străinul s-a aplecat și a luat tăciuni din cenușă cu mâinile goale și i-a pus în poala mantalei. Și nu și-a ars mâinile când a atins tăciunii, iar mantaua nu i s-a aprins; a luat tăciunii arzând ca și cum ar fi fost nuci sau mere.

Aici, povestitoarea a fost întreruptă pentru a treia oară:

— Bunico, de ce nu l-au ars tăciunii pe om?

— O să afli numaidecât, a spus bunica.

Și a continuat să povestească:

— Când a văzut așa, păstorul, care era un om crud și rău la suflet, a început să se întrebe în sinea lui: „Ce noapte o mai fi și asta în care câinii

nu mușcă, oile nu se sperie, bâta nu lovește, focul nu arde?“. L-a chemat înapoi pe străin și l-a întrebat: „Ce fel de noapte e asta? Și cum se face că toate animalele și lucrurile au milă de tine?“.

Omul a răspuns: „Nu pot să-ți spun dacă nu vezi tu singur“.

Și a vrut să meargă în drumul lui, să facă focul și să-și încălzească nevasta și copilul.

Dar păstorul nu voia să-l piardă din ochi pe om până nu descoperea de unde i se trăgea puterea. S-a sculat și l-a urmărit până acasă la el. Atunci a văzut că omul nu avea nici măcar o colibă în care să locuiască, iar nevasta și copilul lui erau culcați într-o peșteră în care nu era nimic în afară de pereții reci de piatră.

Păstorul s-a gândit că sărmanul copil nevinovat ar putea să înghețe și să moară de frig acolo în peșteră; și, cu toate că era un om nemilos, s-a înduioșat și s-a gândit că ar vrea să-l ajute. Așa că și-a dat jos traista de pe umăr, a scos din ea o blană albă și moale de oaie și i-a dat-o străinului, spunându-i că ar trebui să pună copilul să doarmă pe ea.

Și imediat ce s-a dovedit că și el putea să aibă milă ochii i s-au deschis și a văzut ce nu fusese în stare să vadă mai înainte și a auzit ce nu putuse auzi niciodată. A văzut că de jur împrejurul lui era un cerc de îngeri cu aripi argintii și fiecare avea în mâini o harpă și toți cântau cu glasuri înalte că în noaptea asta s-a născut Mântuitorul care va mântui lumea de păcatele ei.

Atunci a înțeles că toate lucrurile erau atât de fericite în noaptea aceea, încât nu voiseră să facă rău nimănui.

Și nu numai în jurul păstorului stăteau îngerii, ci se vedeau peste tot. Stăteau în interiorul peșterii, afară, pe munte, zburau prin cer. Veneau mulțimi-mulțimi și, când treceau pe acolo, se opreau și-i aruncau o privire copilului.

Era o mare bucurie și fericire și cântece și jocuri! Și toate astea le-a văzut în întunericul nopții, acolo unde mai înainte nu deslușise nimic. Era atât de fericit că ochii i se deschiseseră, încât a căzut în genunchi și i-a mulțumit Domnului.

Când a ajuns aici cu povestea, bunica a suspinat și a zis:

— Ceea ce a văzut păstorul am putea să vedem și noi, pentru că îngerii zboară jos din ceruri în fiecare an în Ajunul Crăciunului. Dacă am putea să-i vedem!

Apoi bunica și-a pus o mână pe capul meu și mi-a spus:

— Trebuie să ții minte toate astea, pentru că sunt adevărate, cum mă vezi și cum te văd. Nu se văd la lumina lămpilor sau a lumânărilor și nu avem nevoie de lumina soarelui sau a lunii; avem nevoie doar de ochii

care să vadă măreția Domnului.

VIZIUNEA ÎMPĂRATULUI

S-a întâmplat pe vremea când Augustus era împărat al Romei, iar Irod era rege al Ierusalimului.

O noapte mare și sfântă a coborât peste pământ. Era cea mai întunecată noapte pe care oamenii o văzuseră vreodată. Părea că toată lumea căzuse într-o pivniță adâncă. Nu se deosebea apa de pământ și oamenii nu-și puteau găsi calea nici pe cele mai cunoscute drumuri. Și nu putea să fie altfel, pentru că nici o rază de lumină nu cobora din ceruri. Toate stelele stăteau acasă, iar preafrumoasa lună își ascundea fața.

Tăcerea și nemișcarea erau la fel de adânci ca întunericul. Râurile se opriseră în albiile lor, vântul nu mai adia, până și frunzele plopilor încetaseră să foșnească. Dacă ar fi mers cineva de-a lungul țărmului, ar fi descoperit că valurile nu mai loveau țărmul; și dacă ar fi umblat cineva prin deșert, nisipul n-ar fi scârțâit sub tălpile lui. Totul era atât de încremenit, de parcă s-ar fi transformat în stană de piatră, ca să nu tulbure liniștea nopții sfinte. Ierbii îi era teamă să crească, roua nu mai îndrăznea să cadă, florile nu mai cutezau să-și răspândească parfumurile în jur.

În noaptea aceea, fiarele nu-și mai căutau prăzile, șerpii nu mai mușcau, câinii nu mai lătrau. Și, ceea ce era și mai măreț, nici măcar lucrurile neînsufletite nu voiau să tulbure sfințenia nopții luând parte la fapte rele. Nici o cheie măsluită n-ar fi intrat în broaștele ușilor, nici un cuțit n-ar fi putut să verse măcar o picătură de sânge.

În Roma, chiar în noaptea aceea, un grup mic de oameni a ieșit din palatul împăratului de pe Muntele Palatin și a luat-o pe drumul spre Capitoliu. În timpul zilei, senatorii îl întrebaseră pe împărat dacă avea vreo obiecție la propunerea lor de a înălța un templu închinat lui pe colina sacră a Romei.

Dar Augustus nu se învoise pe loc. Nu era sigur că zeii nu se vor mânia văzând templul lui alături de al lor și răspunsese că voia să afle dacă îi era îngăduit acest lucru, oferind o jertfă nocturnă zeului său protector. Acum împăratul se îndrepta spre templu, împreună cu câțiva dintre prietenii săi cei mai apropiați.

Augustus era purtat într-o litieră, pentru că era bătrân și nu mai putea urca decât cu prețul unui mare efort numeroasele trepte ale Capitoliului. Purta el însuși colivia cu porumbeii care urmau să fie sacrificați pe altarul zeului. Nu era însoțit de preoți sau de soldați, doar de prietenii lui cei mai buni. În fruntea grupului mergeau sclavii care duceau

torțe ca să-i lumineze drumul, urmați de cei care cărau trepiedul, cuțitele, cărbunii, focul sacru și alte lucruri necesare jertfei.

Pe drum, împăratul vorbea vesel cu prietenii lui credincioși, și de aceea nici unul dintre ei n-a observat liniștea infinită și nemișcarea acelei nopți. Doar când au ajuns pe vârful Capitoliului, în luminișul în care se înălța templul în fața ochilor lor, și-au dat seama că se întâmpla ceva neobișnuit.

Nu putea să fie o noapte ca toate nopțile, fiindcă au zărit pe marginea pantei abrupte o făptură foarte ciudată. La început au crezut că era un trunchi de măslin bătrân și strâmb; pe urmă, li s-a năzărit că o statuie de piatră din templul lui Jupiter ieșise să rătăcească pe deal. Până la urmă au înțeles că făptura nu putea să fie decât bătrâna sibilă. Nu mai văzuseră în viața lor o creatură atât de străveche, atât de bătută de vreme și de o statură atât de uriașă cum era bătrâna aceea a cărei vedere îi făcea să se înfioare de groază. Dacă n-ar fi fost împăratul, ar fi fugit care încotro pe la casele lor.

— Ea este cea care a trăit tot atâția ani câte fire de nisip sunt pe țărmul mării? își șopteau unul altuia. Dar de ce a ieșit din peștera ei chiar în noaptea asta? Ce-i va prezice împăratului și imperiului ea, care își scrie profețiile pe frunzele copacilor și știe că vântul duce cuvintele oracolului până la urechile celui căruia îi sunt menite?

Erau atât de înspăimântați, încât, dacă sibila ar fi făcut o mișcare, ar fi căzut cu toții în genunchi, cu frunțile la pământ.

Dar ea stătea atât de nemișcată încât părea neînsuflețită. Ghemuită pe marginea stâncii, cu mâna pusă streașină la ochi, se uita departe în noapte. Stătea ca și cum s-ar fi așezat acolo, pe culmea dealului, ca să vadă mai bine ceva ce se întâmpla departe, într-un întuneric adânc.

Atunci împăratul și însoțitorii lui au băgat de seamă cât de întunecată era noaptea aceea. Nici unul dintre ei nu putea să vadă la o palmă în fața ochilor. Și cât de nemișcat era totul! Cât de tăcut! Nici măcar murmurul apelor Tibrului nu se mai auzea. Aerul părea să-i sufoce, sudoarea rece le șiroia pe frunți, mâinile le amorțiseră, atârnând lipsite de vlagă. I-a cuprins teama că avea să se întâmple o nenorocire.

Curtenii i-au spus împăratului că apariția sibilei era un semn bun. Întreaga natură rămăsese încremenită pentru a-și saluta noul zeu. L-au sfătuit pe Augustus să înceapă sacrificiul, spunându-i că sibila, fără îndoială, ieșise din peștera ei ca să-i aducă un omagiu.

Dar adevărul era că bătrâna sibilă era atât de absorbită într-una dintre viziunile ei, încât nici măcar nu-și dăduse seama că împăratul venise pe Capitoliu. Spiritul ei era transportat într-un ținut îndepărtat,

unde-și imagina că se plimbă pe o câmpie întinsă. În întuneric, se tot împiedica de ceva ce i se părea a fi tufe de iarbă. A pipăit cu mâna: nu, nu era iarbă, erau niște oi. Mergea prin mijlocul unei turme de oi adormite. Apoi a văzut focul păstorilor. Ardea în mijlocul câmpiei, iar ea a găsit pe pipăite drumul într-acolo. Păstorii dormeau pe lângă foc și lângă ei erau bâtele lungi, noduroase, cu care își apărau oile de fiare. Dar animalele cu ochi strălucitori și cozi stufoase, care stăteau pe lângă foc, nu erau lupi? Totuși, păstorii nu aruncau cu bâtele în ei, câinii nu-i lătrau, oile nu fugeau, iar fiarele se odihneau pe lângă oameni.

Asta vedea sibila, dar nu știa nimic din ceea ce se petrecea în spatele ei, pe culmea dealului. Nu știa că oamenii ridicau un altar, aprindeau cărbunii și ardeau tămâie, că împăratul scosese din colivie un porumbel ca să-l ucidă pentru jertfă. Dar mâinile îi erau atât de amorțite, încât n-a putut să țină pasărea care, cu o singură zbatere de aripi, i-a scăpat și a dispărut în întunericul nopții.

Când s-a întâmplat asta, curtenii s-au uitat plini de bănuieli la sibilă; credeau că ea era de vină. De unde ar fi putut să știe că în acele momente sibila își închipuia că se află lângă focul păstorilor și asculta sunetul abia auzit care străbăteau întunericul negru ca smoala? Auzise sunetul înainte să-și dea seama că nu venea de pe pământ, ci din cer. În cele din urmă a ridicat capul; apoi a văzut lumina și niște forme strălucitoare alunecând rapid prin întuneric. Erau cete de îngeri care cântau cu veselie și păreau să caute ceva, zburând înainte și înapoi pe deasupra câmpiei întinse.

În timp ce sibila asculta cântecele îngerilor, împăratul se pregătea pentru o nouă jertfă. S-a spălat pe mâini, a curățat altarul și a luat al doilea porumbel. Și, cu toate că s-a străduit din toate puterile să-l țină, porumbelul i-a alunecat din mâini, i-a scăpat și s-a pierdut în întunericul de nepătruns.

Împăratul s-a înfiorat. A căzut în genunchi și s-a rugat zeului său protector. L-a implorat să-i dea putere ca să se ferească de nenorocirile pe care noaptea aceea părea să le adăpostească.

Sibila n-a auzit nimic din toate acestea. Asculta cu tot sufletul ei cântarea îngerilor, care răsuna din ce în ce mai tare. În cele din urmă corul s-a auzit atât de puternic, încât păstorii s-au trezit din somn.

S-au ridicat în coate și au văzut cete strălucitoare de îngeri zburând în întuneric în linii lungi și unduitoare, ca niște păsări migratoare. Unii cântau din viori și cimbale, alții din țitere și harpe, iar glasurile lor răsunau zglobii ca râsetele copiilor și vesele ca trilurile unei ciocârlii. Când oamenii au auzit cântările îngerești, s-au ridicat și au plecat spre

cetatea de pe munte, acolo unde locuiau, să le ducă tuturor vestea minunii.

Și-au căutat drumul pe bâjbâite pe o cărare îngustă, șerpuitoare, cu sibila pe urmele lor. Deodată s-a arătat o lumină pe munte: o stea mare și luminoasă strălucea chiar deasupra muntelui, iar cetatea părea de argint în lumina stelei. Cetele de îngeri s-au grăbit într-acolo, cu strigăte de bucurie, iar păstorii au luat-o și ei la fugă. Când au ajuns, au văzut că îngerii se strânseseră în jurul unui staul de lângă porțile cetății. Era o clădire dărăpănată, cu acoperiș de paie și cu peretele din spate format dintr-o stâncă lipsită de vegetație. Deasupra staulului se oprise steaua, iar îngerii veneau din ce în ce mai mulți. Unii se așezau pe acoperișul de paie ori coborau din zbor pe peretele de stâncă; alții se opreau, fluturând din aripi, deasupra staulului. Sus, în înaltul cerului, aerul era iluminat de aripile strălucitoare.

În clipa în care steaua a strălucit deasupra cetății de pe munte, întreaga natură s-a trezit la viață, iar oamenii care stăteau pe Dealul Capitoliului au văzut asta. Simțeau adieri de vânt răcoroase, dar mângâietoare, călătorind prin spațiu, parfumuri s-au răspândit în aer, copacii au fremătat, Tibrul a început să murmure, stelele au licărit, și deodată luna s-a ridicat sus pe cer și a luminat lumea. Iar din nori doi porumbei au coborât zburând în cercuri și s-au așezat pe umerii împăratului.

— Ave, Cezar! au strigat supușii. Zeul tău protector a răspuns rugilor tale. Tu ești zeul care va fi venerat pe Capitoliu!

Strigătele oamenilor care-l slăveau pe împărat au răsunat atât de tare, încât bătrâna sibilă le-a auzit și s-a trezit din viziunile ei. S-a ridicat de unde stătea, pe marginea stâncii, și a venit printre oameni. A fost ca și cum un nor întunecat s-a ridicat din abis și a cuprins dealul.

Sibila era atât de bătrână, încât înfățișarea ei era înfiorătoare. Șuvițele de păr aspru i se revărsau încâlcite pe umeri, avea încheieturile diforme, iar pielea ei era neagră, plină de zbârcituri adânci și întărită precum coaja unui copac. Dar toată făptura ei degaja putere și inspira teamă, iar ea s-a îndreptat spre împărat. L-a prins cu o mână de încheietură, iar cu cealaltă a arătat departe, spre răsărit.

— Privește! i-a poruncit ea, iar împăratul a ridicat ochii. Bolțile cerului s-au deschis în fața ochilor lui și a văzut până departe în răsărit. A văzut un staul sărăcăcios, cu peretele din spate format dintr-o stâncă abruptă, iar în ușa deschisă a zărit câțiva păstori îngenuncheați. În staul a văzut o tânără mamă în genunchi în fața unui prunc culcat pe un strat de paie presărat pe jos.

Degetele lungi și noduroase ale sibilei arătau spre copil.

— Ave, Cezar! a strigat sibila, izbucnind într-un hohot de râs batjocoritor. Iată zeul care va fi venerat pe Capitoliu!

Atunci împăratul s-a smucit din strânsoarea ei, crezând-o nebună. Dar asupra sibilei se coborâse puternicul har al profeției. Ochii ei întunecați au început să ardă, și-a întins mâinile spre cer, vocea i s-a schimbat atât de mult încât părea să nu mai fie a ei, ci răsuna atât de puternic încât întreaga lumea putea s-o audă. Și a rostit cuvinte pe care părea să le fi citit în stele:

— Pe Capitoliu oamenii îl vor slăvi pe Mântuitorul lumii, pe Cristos, și nu pe muritorii de rând.

După ce a spus asta, a trecut pe lângă oamenii împietriți de groază, a coborât încet panta dealului și a dispărut.

A doua zi, Augustus a interzis ridicarea unui templu închinat lui pe Dealul Capitoliului. Pe locul acela a pus să se construiască un sanctuar închinat Copilului-Zeu care tocmai se născuse și l-a numit Ara Cœli, adică „altarul cerului“.

FÂNTÂNA CELOR TREI MAGI

În vechea cetate a Iudeei bântuia Seceta, sfrijită și cu ochii duși în fundul capului, printre scaieți și smocurile de iarbă pârjolită.

Era în mijlocul verii. Soarele dogorea culmile dealurilor lipsite de umbră și cea mai ușoară adiere de vânt ridica nori deși de pulbere albă ca varul de pe pământurile cenușii-albicioase. Vitele din cirezi stăteau strânse una într-alta prin văi, lângă albiile secate ale izvoarelor.

Seceta umbla peste tot, cercetând să vadă câtă apă mai rămăsese. S-a îndreptat spre Lacul lui Solomon și a oftat când a văzut că încă mai avea ceva apă din izvoarele de la munte. Apoi s-a dus la faimoasa Fântână a lui David, de lângă Betleem, și a găsit și acolo apă. Până la urmă, a luat-o cu mersul ei împleticit pe drumul mare care ducea de la Betleem la Ierusalim.

Era cam la jumătatea căii până acolo când a văzut Fântâna Înțelepților aproape de marginea drumului. Și-a dat seama dintr-o ochire că era aproape secată. S-a așezat pe colacul fântânii, care era făcut dintr-o singură piatră scobită, și s-a uitat înăuntru. Oglinda strălucitoare a apei, care de obicei era foarte aproape de margine, scăzuse până aproape de fund și era tulbure și murdară din pricina mâlului.

Când fântâna a văzut fața arsă de soare reflectată în oglinda ei tulbure, s-a înfiorat.

— Mă întreb când o să seci odată, a spus Seceta. Doar nu te aștepți să mai fie vreun izvor de apă acolo, în adânc, care să vină și să-ți aducă o viață nouă; cât despre ploaie – Slavă Domnului! –, nici nu poate fi vorba în lunile care vin.

— Poți să stai liniștită, a suspinat fântâna, pentru că nimic nu poate să mă mai ajute acum. Doar dacă ar veni vreun izvor din rai să mă salveze!

— Atunci n-am să mă mișc de aici până când n-ai să seci de tot, a zis Seceta.

Vedea că bătrâna fântână se apropia de sfârșit și voia să se bucure de plăcerea de a o vedea murind picătură cu picătură.

S-a așezat mai bine pe marginea fântânii și se veselea auzind cum fântâna ofta în adânc. Se bucura nespus și când vedea călătorii însetați venind până la fântână, coborând găleata până la fund și scoțând-o aproape goală, cu câteva picături de apă noroioasă în ea.

Așa a trecut toată ziua; și, când s-a lăsat noaptea, Seceta s-a uitat din nou în fântână. Câțiva stropi de apă mai licăreau acolo.

— O să stau aici toată noaptea, a strigat ea, așa că nu te grăbi! Când se luminează de ziuă, dacă mai văd apă, pun prinsoare că sfârșesc eu cu tine!

Seceta s-a încovrigat pe colacul fântânii în timp ce noaptea fierbinte, și mai nemiloasă și mai chinuitoare decât ziua, cobora asupra Iudeei. Câinii și șacalii urlau necontenit, vitele însetate le răspundeau din staulele în care se înăbușeau de căldură. Când adia câte o suflare de vânt, din când în când, nu aducea nici o alinare, fiindcă era la fel de fierbinte și de sufocantă precum respirația gâfâitoare a unui enorm monstru adormit. Stelele luminau cu cea mai mare strălucire a lor, iar luna nouă argintie arunca o frumoasă lumină albastră-verzuie asupra dealurilor. Iar în această lumină Seceta a zărit o caravană lungă îndreptându-se spre dealul pe care era așezată Fântâna Înțelepților.

Seceta s-a ridicat în capul oaselor și a privit lung spre caravană, bucurându-se iarăși la gândul că oamenii însetați veneau spre fântână și că n-aveau să găsească nici un strop de apă ca să-și potolească setea. Erau atât de multe animale și oameni care le mânau, încât, chiar dacă fântâna ar fi fost plină, tot ar fi secat-o. Deodată a simțit că se întâmpla ceva neobișnuit; i se părea că acea caravană avea în ea ceva fantomatic. Prima dată a văzut cămilele care apăruseră pe o colină și se distingeau clar profilate pe linia orizontului: parcă se iviseră direct din cer. Păreau să fie mai mari decât cămilele obișnuite și purtau în spate cu cea mai mare ușurință niște poveri enorme.

Seceta nu înțelegea nimic, dar își dădea seama că erau adevărate, pentru că le vedea și mai clar. Distingea chiar și faptul că primele trei animale erau dromadere cu blana cenușie și lucioasă și aveau pe ele frâie și șei bogat împodobite, cu acoperăminte alese, iar călăreții erau niște cavaleri chipeși, cu înfățișare nobilă.

Întreaga procesiune s-a oprit la fântână. Cu mișcări iuți, cele trei dromadere au îngenuncheat cu picioarele din față, iar călăreții au coborât. Cămilele care purtau poveri au rămas în picioare, și adunate așa păreau un lung șir de gâturi și cocoașe și pachete îngrămădite.

Numaidecât, călăreții au venit la Secetă și au salutat-o ducându-și mâna la frunte și la inimă. Purtau veșminte de un alb strălucitor și turbane mari, împodobite cu câte o stea scânteietoare, care strălucea ca și cum ar fi fost luată din cer.

— Venim dintr-un ținut de departe, a spus unul dintre străini, și te rugăm să ne spui dacă aceasta este într-adevăr Fântâna Înțelepților.

— Astăzi așa e numită, a răspuns Seceta, dar până mâine nu va mai fi nici urmă din ea. În noaptea asta își va afla sfârșitul.

— Înțeleg, fiindcă te văd aici, a spus omul. Dar nu e asta una dintre fântânile sfinte, care nu seacă niciodată? Altminteri, de unde i se trage numele?

— Știu că e sfântă, a zis Seceta, dar la ce-i folosește? Înțelepții sunt acum în rai.

Cei trei călători s-au uitat unul la altul.

— Știi cu adevărat povestea acestei fântâni vechi?

— Eu, a spus Seceta cu mândrie, știu povestea tuturor fântânilor și puțurilor și izvoarelor și râurilor.

— Atunci fii bună și ne-o spune și nouă, l-au rugat străinii și s-au așezat în jurul străvechiului dușman a tot ceea ce e viu și crește, ca să asculte povestea.

Seceta s-a scuturat, s-a urcat pe colacul fântânii, ca un povestitor pe tronul lui improvizat, și a început să povestească.

— În Gabes din Mezia, o cetate de la marginea deșertului care mi-e foarte dragă, trăiau, cu mulți ani în urmă, trei oameni vestiți pentru înțelepciunea lor.

Erau foarte săraci, lucru neobișnuit în Gabes, unde înțelepciunea era ținută la mare preț și bine răsplătită. Dar starea acestor oameni n-ar fi putut fi alta, pentru că unul era foarte bătrân, altul bolnav de lepră, iar al treilea era un negru cu buze groase. Oamenii credeau că primul e prea bătrân ca să-i mai poată învăța ceva; de al doilea se temeau că ar putea să-i molipsească de lepră și de aceea îl ocoleau; iar pe al treilea nu-l ascultau, fiindcă printre ei era lucru știut că înțelepciunea nu venise niciodată din Etiopia.

Cei trei înțelepți își uniseră sărăcia. În timpul zilei cerșeau la poarta aceluiași templu, iar noaptea dormeau pe același acoperiș. Astfel măcar aveau prilejul să-și omoare timpul meditând la toate lucrurile minunate pe care le observau în natură și în semințiа oamenilor.

Într-o noapte, pe când dormeau unul lângă altul pe un acoperiș pe care crescuseră niște uimitori maci roșii, cel mai bătrân dintre ei s-a trezit; și cum a aruncat o privire în jur, cum i-a trezit și pe ceilalți.

— Binecuvântată fie sărăcia care ne silește să dormim sub cerul liber! le-a spus. Treziți-vă și ridicați ochii spre cer!

— Ei bine, a continuat Seceta cu un ton mai blând, a fost o noapte pe care nimeni dintre cei care au văzut-o n-a putut s-o uite! Cerul, care de obicei seamănă cu o boltă arcuită, era atât de strălucitor încât părea adânc și transparent și plin de valuri ca o mare. Lumina țâșnea din toate părțile, iar stelele înotau la felurite adâncimi; unele prin valuri, altele pe deasupra lor.

Departe, în înaltul cerului, cei trei au văzut apărând o umbră nedeslușită. Umbra călătorea prin spațiu rostogolindu-se ca o minge, venind din ce în ce mai aproape, și pe măsură ce se apropia a început să strălucească. Dar strălucea ca trandafirii – să dea Dumnezeu să se ofilească toți! – când li se desfac petalele din boboci. Creștea tot mai mult și coaja întunecată se desfăcea, iar lumina a izbucnit dinăuntru în patru direcții, ca niște frunze. Până la urmă, când a ajuns lângă steaua cea mai apropiată, s-a oprit. Apoi din ea s-a desfăcut petală după petală o lumină trandafirie, strălucitoare, până când a devenit perfectă, luminând ca o stea între stele.

Când cei trei oameni sărmani au văzut asta, înțelepciunea lor le-a spus că pe pământ s-a născut un rege puternic, care prin măreția și puterea lui se va ridica mai sus decât Cirus sau Alexandru cel Mare; și și-au spus:

— Hai să mergem la părinții copilului care tocmai s-a născut și să le spunem ce am văzut! Poate că ne vor răsplăti cu o pungă cu bani sau cu o bijuterie de aur.

Și-au luat toiegele de călătorie și au plecat la drum. Au trecut prin cetate și apoi au ieșit pe porțile ei; dar au rămas cuprinși de îndoieli pentru un timp când au văzut în fața ochilor întinderea nesfârșită a deșertului, de care toți oamenii se temeau. Apoi au văzut steaua cea nouă aruncând o rază îngustă de lumină peste nisipul deșertului și s-au avântat cu încredere înainte, călăuziți de stea.

Toată noaptea au mers prin pustiul de nisip, vorbind despre regele nou-născut, pe care credeau că aveau să-l găsească într-un leagăn de aur, jucându-se cu pietre prețioase.

Își făceau timpul să treacă mai ușor vorbind despre cum ar trebui să se apropie de părinții lui, regele și regina, și să le spună că cerurile i-au menit fiului lor putere, frumusețe și bucurie mai mari decât ale regelui Solomon. Și se mândreau că Dumnezeu i-a ales pe ei să vadă steaua. Își spuneau că părinții nou-născutului aveau să-i răsplătească cu nu mai puțin decât douăzeci de pungi de aur; poate că aveau să le dea atât de mult aur, încât niciodată nu vor mai avea de îndurat chinurile sărăciei.

Stăteam la pândă ca un leu, a continuat Seceta, așteptând să mă năpustesc asupra călătorilor cu chinurile setei, dar m-au ocolit. Toată noaptea steaua i-a călăuzit, iar în zori, când cerul s-a luminat și toate celelalte stele au pălit, strălucirea ei a rămas aceeași, luminând pustiul, și i-a dus spre o oază în care au găsit un izvor și un pom cu fructe coapte. Acolo s-au odihnit toată ziua. Iar pe seară, când au văzut razele stelei pe nisip, și-au continuat drumul.

Judecând după felul de a vedea al oamenilor, și-a urmat Seceta povestea, a fost o călătorie minunată. Steaua i-a călăuzit astfel încât n-au fost nevoiți să sufere nici de foame, nici de sete. I-a dus dincolo de spinii ascuțiți, i-a făcut să ocolească valurile de nisip; au scăpat de arsura soarelui și de furtunile fierbinți ale deșertului. Cei trei înțelepți își tot spuneau unul altuia:

— Dumnezeu ne apără și ne binecuvântează călătoria. Suntem trimișii Lui.

Apoi, unul câte unul, au căzut sub puterea mea, a povestit mai departe Seceta. Inimile acestor drumeți călăuziți de stea au devenit la fel de uscate ca deșertul prin care călătoreau. Erau plini de o trufie nebunească și măcinați de lăcomie.

— Suntem trimișii Domnului! repetau cei trei înțelepți. Tatăl regelui nou-născut n-o să ne poată răsplăti cum se cuvine nici dacă ne-ar dărui o caravană încărcată cu aur.

Încetul cu încetul, steaua i-a condus spre vestitul râu al Iordanului și apoi spre colinele din Iudeea. Într-o noapte, steaua s-a oprit peste cetatea Betleem, o așezare de pe vârful unei culmi stâncoase, strălucind printre măslini.

Cei trei înțelepți s-au uitat în jurul lor să vadă castelele și turnurile fortificate și zidurile înalte pe care se așteptau să le afle într-o cetate regească; dar n-au zărit nici urmă de așa ceva. Mai mult, lumina stelei nu-i călăuzea în cetate, ci adăsta deasupra unei peșteri de la marginea așezării. Acolo, lumina blândă se strecura prin intrarea peșterii, arătându-le celor trei un prunc în brațele mamei lui, care-l legăna să adoarmă.

Deși vedeau cum lumina stelei forma o aură în jurul capului copilului, ca o coroană, cei trei au rămas afară. N-au intrat să-i profețească măriri și împărății pruncului. S-au întors și au plecat fără să dea nici un semn al prezenței lor acolo. S-au îndepărtat de prunc și au coborât panta dealului.

— Am bătut oare atâta drum ca să găsim niște cerșetori la fel de săraci ca noi? au zis ei. Dumnezeu ne-a adus până aici ca să putem să ne batem joc de el și să profețim măriri pentru pruncul unui păstor? Acest copil nu va face niciodată mai mult decât să păzească oile aici, în vale.

Seceta a chicotit ca pentru sine și a dat din cap către cei care-o ascultau, ca și cum ar fi vrut să spună: „Nu-i așa că am dreptate? Sunt pe lumea asta lucruri mai uscate decât nisipurile deșertului, și nimic nu e mai sec decât poate fi inima omenească“.

Cei trei înțelepți n-au apucat să meargă prea mult; s-au oprit și s-au întrebat dacă nu cumva se rătăciseră, dacă nu se abătuseră de la calea

arătată de stea, a continuat Seceta. S-au uitat în sus să găsească din nou steaua care să-i călăuzească pe drumul cel bun; dar au văzut că steaua care-i adusese tocmai din îndepărtatul răsărit dispăruse de pe bolta cerească.

Cei trei străini au tresărit și pe fețele lor s-a întipărit suferința.

Ceea ce s-a întâmplat atunci, a spus mai departe Seceta, se potrivește cu modul oamenilor de a judeca ceea ce este, poate, o binecuvântare. Lucru sigur e că, atunci când cei trei înțelepți n-au mai văzut steaua, au înțeles dintr-odată că păcătuiseră împotriva lui Dumnezeu.

Și s-a întâmplat cu ei același lucru care se întâmplă cu pământul toamna, când încep să cadă ploile grele, a continuat Seceta, furioasă. S-au cutremurat de frică, la fel ca oamenii care tremură când fulgeră și tună în cer; toată firea lor s-a înmuiat, iar umilința le-a încolțit în suflet și a crescut ca firele de iarbă verde.

Trei zile și trei nopți au rătăcit prin ținut, căutând copilul pe care aveau să-l preamărească; dar steaua nu s-a mai arătat ca să-i călăuzească. Se rătăceau tot mai mult și au fost cuprinși de ce mai mare disperare și neliniște. În a treia noapte, au venit la această fântână să bea apă.

Atunci Dumnezeu le-a iertat păcatul și, când s-au aplecat peste marginea fântânii, au văzut răsfrântă în oglinda apei steaua care-i adusese din răsărit. Îndată au ridicat ochii spre cer și au văzut-o și acolo, iar lumina ei i-a condus din nou până la peștera din Betleem, unde au căzut în genunchi în fața pruncului și au spus:

— Îți aducem vase de aur pline cu tămâie și mirodenii, pentru că tu vei fi cel mai mare rege dintre toți care au trăit și vor trăi pe pământ, de la începutul și până la sfârșitul timpurilor!

Atunci pruncul și-a pus mâna pe capetele lor plecate, iar când s-au ridicat, o!, pruncul le dăduse daruri mai prețioase decât le-ar fi putut oferi orice rege; pentru că bătrânul cerșetor întinerise, cel mâncat de lepră se însănătoșise, iar negrul se transformase într-un tânăr frumos, cu pielea albă. Și se spune că toți erau atât de minunați, încât au plecat și fiecare a devenit rege în țara lui.

Seceta s-a oprit, iar cei trei străini i-au lăudat povestea.

— Ai povestit foarte frumos, au spus ei.

— Dar mă mir, a adăugat unul, că cei trei înțelepți n-au făcut nimic pentru fântâna care le-a arătat steaua. Oare să fi uitat cu totul o asemenea binefacere?

— N-ar trebui ca această fântână, a spus al doilea străin, să le amintească mereu oamenilor că ceea ce se pierde pe culmile mândriei și

ale deșertăciunii poate fi regăsit în umilința cea mai adâncă?

— Sunt cei plecați mai răi decât oamenii care trăiesc? a întrebat al treilea. Oare recunoștința moare în sufletele celor care ajung să trăiască în rai?

Și, când a auzit asta, Seceta a izbucnit într-un strigăt sălbatic. Îi recunoscuse pe străini! A înțeles cine erau și a fugit de ei ca o nebună, ca să nu vadă cum cei trei înțelepți își chemau servitorii să mâne cămilele încărcate de burdufuri mai aproape și să umple sărmana fântână muribundă cu apa pe care o aduseseră din rai.

COPILUL DIN BETLEEM

În fața porților cetății Betleem stătea de pază un soldat roman. Era tot înzăuat și purta coif. La șold avea o sabie scurtă, iar în mână ținea o lance. Stătea acolo toată ziua aproape nemișcat, astfel încât părea să fie o statuie de fier.

Locuitorii cetății intrau și ieșeau pe poartă, cerșetorii stăteau culcați în umbra ei, vânzătorii de fructe și de vin se așezau cu coșurile și cu vasele lor pe lângă soldat, dar el abia catadicsea să-și întoarcă uneori capul și să se uite spre ei.

Părea să spună: „Nu e nimic de văzut aici. De ce mi-ar păsa de voi, care munciți și vă târguiți și veniți aici cu ulcioare de ulei și burdufuri de vin! Dacă aș vedea o armată înșiruindu-se să întâmpine dușmanul, asta ar fi ceva demn de privit! Sau o învălmășeală și o luptă pe viață și pe moarte, cu călăreți năpustindu-se asupra unei mulțimi de oameni pe jos! Nimic nu e mai plăcut pentru mine decât să văd scene de război. Tânjesc să văd steagurile cu vulturul roman fluturând în aer. Îmi e dor de sunetul cornurilor, de armele strălucitoare, de sângele roșu curgând în valuri!“.

Chiar în fața porților cetății se întindea o pajiște pe care creșteau o mulțime de crini. Zi după zi, soldatul stătea cu privirea îndreptată spre pajiște, dar nici o clipă nu i-a trecut prin minte să admire extraordinara frumusețe a florilor. Uneori observa trecătorii care se opreau să se uite la crini și se mira că oamenii poposeau din drumurile lor ca să se uite la ceva atât de obișnuit. „Oamenii ăștia nu știu ce-i frumusețea“, se gândea el.

Și, cum cugeta el așa, nu vedea nici câmpiile verzi și livezile de măslini din jurul Betleemului, ci se închipuia într-un pustiu fierbinte din Libia cea însorită. Vedea cu ochii minții o legiune de soldați mărșăluind într-o coloană lungă și dreaptă peste nisipul galben, nesfârșit. Razele soarelui ardeau nemilos, nu se vedea nici un izvor răcoritor, deșertul nu avea margini și soldații păreau a nu avea nici o țintă, iar rătăcirile lor erau fără sfârșit. Îi vedea pe soldații istoviți de foame și de sete mergând înainte cu pași șovăitori; îi vedea căzând unul după altul pe jos, copleșiți de căldura pârjolitoare. Și cu toate astea mergeau fără să protesteze, fără măcar să le treacă prin minte gândul că și-ar putea părăsi conducătorul, întorcându-se din drum.

„Asta e adevărata frumusețe! se gândea soldatul, asta e ceva demn de privirea unui om viteaz!“

Cum stătea de pază în același loc în fiecare zi, soldatul avea prilejul

să se uite la o mulțime de copii frumoși care se jucau pe acolo. Dar, la fel cum nu-l interesau florile, soldatului nu-i păsa de copii; nu înțelegea ce mare lucru era de văzut la ei. „De ce s-or fi bucurând atâta oamenii când îi văd?“, se gândea el când vedea cum zâmbeau trecătorii care se opreau să se uite la jocurile copiilor. „Ce ciudat cum găsesc unii plăcere în lucruri atât de neînsemnate!“

Într-o zi, când soldatul stătea la postul lui de fiecare zi, a văzut un băiețel de vreo trei ani care ieșise să se joace pe pajiște.

Era un copil îmbrăcat într-o blană de oaie sărăcăcioasă, care se juca singur. Soldatul a stat și s-a uitat la nou-venit fără să vrea. Primul lucru care i-a atras atenția a fost că micuțul alerga pe câmpie atât de ușor, încât părea că abia atingea vârful firelor de iarbă. Mai târziu, în timp ce urmărea cu privirea jocul copilului, a devenit din ce în ce mai uimit.

— Jur pe sabia mea! a exclamat, copilul ăsta nu se joacă la fel ca alții. Dar ce-o fi făcând acolo?

Cum copilul era doar la câțiva pași de el, soldatul a reușit să vadă bine ce făcea. A văzut cum întindea mâna să prindă o albină care stătea pe marginea unei flori și era atât de împovărată de polen, încât abia își putea întinde aripile ca să zboare. A văzut, spre marea lui uimire, cum albina s-a lăsat prinsă fără să încerce să scape și fără să-l înțepe cu acul ei pe copil. Când micuțul a reușit să țină bine albina între degețele, a alergat la o crăpătură din zidul cetății, în care roiul își găsise adăpost, și a pus acolo albina. După ce a ajutat-o astfel pe prima, s-a grăbit spre altă albină. Toată ziua, soldatul l-a urmărit pe copil prinzând albine și ducându-le acasă la ele.

„Copilul ăsta e, de bună seamă, mai lipsit de minte decât toți pe care i-am văzut în viața mea, se gândea soldatul. De ce și-o fi pus în cap să ajute albinele astea care știu să aibă grijă de ele și singure și, pe deasupra, pot să-l înțepe? Mă întreb ce fel de om o să ajungă dacă o să trăiască să se facă mare?“

Micuțul venea în fiecare zi să se joace pe pajiște, iar soldatul nu se putea opri să se minuneze de el și de jocurile lui.

„E foarte ciudat, se gândea el. Stau aici de pază de trei ani și până acum n-am văzut nimic care să mă intereseze, în afară de copilul ăsta.“

Dar soldatul nu era nicidecum bucuros de vederea copilului; dimpotrivă! Pentru că îi amintea de o prezicere teribilă a unui profet iudeu, care profețise că într-o zi va veni vremea în care pe tot pământul va fi pace între oameni; că nu se va mai vărsa sânge timp de o mie de ani, nu va mai avea loc nici un război, iar oamenii se vor iubi ca frații. Când soldatul se gândea că s-ar putea întâmpla ceva atât de îngrozitor, un fior îi

trecea prin tot corpul și își înclești mâinile pe lance ca și cum ar fi căutat să se sprijine de ceva.

Iar acum, cu cât soldatul se uita mai mult la copil și la jocurile lui, cu atât se gândea la profeția celor o mie de ani de pace. Nu se temea că acele vremuri au venit, dar nu-i plăcea să i se amintească de ceva atât de demn de ură.

Într-o zi, când micuțul se juca printre florile de pe pajiștea cea frumoasă, o ploaie aprigă s-a iscat din înaltul norilor. Când a văzut ce picături mari și grele de ploaie se abăteau asupra florilor fragile de crin, a părut îngrijorat de soarta frumoaselor lui tovarășe de joacă. S-a grăbit spre cele mai mari și mai frumoase flori și le-a aplecat tulpinile rigide la pământ, astfel încât ploaia să nu bată direct deasupra corolelor. Cum apleca o floare, se grăbea spre alta și îi apleca la fel tulpina, cu floarea întoarsă în jos. Și tot astfel a făcut în continuare până când toți crinii de pe pajiște au fost puși la adăpost de furtună.

Soldatul a zâmbit în sinea lui când a văzut ce făcea băiatul. „Teamă mi-e că n-o să primească din partea crinilor nici o mulțumire, și-a zis el. Firește că toate tulpinile s-au rupt. Nu trebuie niciodată să îndoi așa tulpinile astea atât de țepene!“

Dar, când ploaia s-a oprit, soldatul l-a văzut pe copil grăbindu-se spre crini și ridicându-i. Spre marea lui uimire, băiatul a îndreptat tulpinile țepene cât se poate de ușor. Se vedea că nici una nu era ruptă sau vătămată în vreun fel. Copilul alerga de la o floare sau alta și în scurtă vreme crinii pe care-i salvase străluceau în toată splendoarea lor pe pajiște.

Când a văzut asta, soldatul a fost cuprins de o mânie nemărginită. „Ce copil ciudat! se gândea el. Nu pot să cred că s-a apucat de ceva așa de nebunesc. Ce fel de bărbat o să iasă din el dacă nu poate îndura să vadă măcar un crin stricat de ploaie? Ce-o să se întâmple dacă un asemenea om ar trebui să meargă la război? Ce-ar face dacă i s-ar porunci să dea foc unei case în care sunt femei și copii sau să scufunde o corabie cu o mulțime de suflete la bord?“

Și iarăși i-a trecut prin minte vechea profeție și l-a apucat teama că vremurile acelea aveau să vină curând. „Dacă a apărut pe lume un copil ca acesta, s-a gândit el, poate că vremea împlinirii profeției e foarte aproape. De pe acum e pace în întreaga lume; și va veni sigur ziua în care nu va mai izbucni nici un război. Și de atunci înainte toți oamenii vor avea mintea la fel ca acest copil: le va fi teamă să-și facă rău unul altuia, da, nu vor mai avea curaj nici cât să rupă o floare ori să omoare o albină! N-o să se mai înfăptuiască nimic curajos, n-o să mai fi câștigate bătălii

glorioase, nici un triumvirat glorios n-o să mai vedem pe Capitoliu. N-o să se mai întâmple nimic din tot ce năzuiește să vadă un om curajos.“

Iar soldatul – care tot timpul sperase că va apuca un nou război și va ajunge să fie bogat și puternic prin faptele sale de vitejie – a simțit atâta mânie împotriva băiețelului de trei ani, încât și-a ridicat sulița, amenințându-l, când copilul a trecut alergând pe lângă el.

Într-o zi, copilul n-a mai căutat să ajute albinele sau florile de crin, ci a făcut ceva care soldatului i s-a părut și mai nefolositor și lipsit de minte.

Era o zi îngrozitor de fierbinte, iar razele soarelui băteau în coiful și în armura soldatului atât de tare, încât se simțea încătușat într-un veșmânt de foc. Trecătorii vedeau că ostașul suferea de chinurile setei. Ochii i se înroșiseră și stăteau să-i iasă din cap, avea buzele arse și uscate; dar, cum soldatul era călit de căldura arzătoare a deșerturilor Africii, nu-i păsa prea mult de asta și nici nu i-a trecut prin minte să-și părăsească locul în care stătea de pază. Dimpotrivă, era mulțumit să se arate atât de puternic și de răbdător în fața trecătorilor și nu căuta să se adăpostească de soare.

În timp ce îndura arșița și se lăsa aproape ars de viu, băiețelul care se juca pe câmpie s-a apropiat deodată de el. Știa foarte bine că soldatul nu-i era prieten și avusese grijă întotdeauna să nu ajungă în bătaia lăncii lui; dar acum a venit în fugă aproape de el și l-a privit lung, cu atenție; apoi s-a grăbit cât a putut de tare peste drum. Când s-a întors, avea mâinile făcute căuș și aducea în ele câțiva stropi de apă.

„Poate copilul ăsta s-a gândit el singur să alerge și să-mi aducă apă de băut“, s-a gândit soldatul. „Sigur îi lipsește o doagă. Ce, un soldat roman nu-i în stare să îndure puțină căldură? De ce trebuie copilul ăsta să dea fuga să-i ajute pe cei care nu-i cer ajutorul? N-am nevoie de compătimirea lui. Aș vrea să dispară din lume și copilul ăsta, și toți cei care sunt ca el!“

Copilul venea spre el încet, pășind cu atenție. Își ținea degețelele strânse ca să nu verse nici un strop de apă. În timp ce se apropia de soldat, stătea cu ochii pe apa pe care i-o aducea și n-a văzut că omul se încruntase și-l privea ca și cum i-ar fi interzis să mai înainteze.

În cele din urmă, copilul a ajuns lângă soldat și i-a oferit apa din palmele lui.

În drum, pletele aurii și dese îi căzuseră pe frunte și și-a scuturat capul de mai multe ori ca să poată privi în sus. Când a reușit să vadă și și-a dat seama cât de urât se uita la el soldatul, nu s-a speriat, ci a stat liniștit și l-a îmbiat, cu un zâmbet fermecător, să bea apa pe care i-o adusese. Dar soldatul n-avea de gând să primească bunătatea acestui copil pe care-l

privea ca pe un dușman. Nu s-a uitat la chipul lui frumos, ci a stat țeapăn și nemișcat, fără să dea nici un semn că înțelegea ce voia de la el copilul.

Dar nici micuțul nu pricepea că omul voia să-l facă să plece de lângă el. Zâmbind încrezător la el în tot acest timp, s-a ridicat pe vârfurile picioarelor și și-a întins mâinile cât de sus a putut, astfel ca soldatul cel uriaș să poată ajunge mai ușor la apă.

Soldatul era atât de mânios că un copil voia să-l ajute, încât și-a înșfăcat lancea, amenințându-l ca să-l pună pe fugă.

Însă chiar atunci arșița și razele soarelui au bătut atât de tare asupra soldatului, încât a văzut flăcări roșii dansându-i în fața ochilor și a simțit cum i se topeau creierii în cap. L-a cuprins teama că soarele avea să-l ucidă dacă nu va găsi numaidecât alinare.

Scos din fire de teroare și de primejdia care plutea asupra lui, soldatul a aruncat lancea la pământ, a apucat cu amândouă mâinile copilul, l-a ridicat și a sorbit cât a putut de mult din apa din căușul palmelor lui.

Doar câteva picături i-au atins limba, dar n-a fost nevoie de mai mult. Cum a gustat din apă, o răcoare minunată s-a stârnit în trupul lui și n-a mai simțit nici coiful, nici armura arzând și apăsându-l. Razele soarelui și-au pierdut toată puterea ucigătoare. Buzele uscate ale soldatului s-au înmuiat și s-au umezit, iar flăcările roșii au încetat să-i mai danseze prin fața ochilor.

Înainte să-și dea seama ce era cu el, lăsase jos din brațe copilul, care se întorsese în fugă la joaca lui pe pajiște. Uimit, soldatul a început să se întrebe: „Ce fel de apă mi-o fi dat copilul? A fost o băutură nemaipomenită! Trebuie să-i arăt cât sunt de recunoscător“.

Dar, pentru că îl ura pe micuț, curând și-a alungat din minte acest gând. „E doar un copil, s-a gândit, și nu știe de ce se poartă așa. Nu face decât să se joace cum îi place. Oare i-au mulțumit albinele și crinii? Nu trebuie să-mi bat capul cum să-i mulțumesc. Nici măcar nu știe că m-a ajutat.“

Soldatul s-a înfuriat și mai tare pe copil ceva mai târziu, când l-a văzut intrând pe poartă pe unul dintre comandanții soldaților romani care pe atunci aveau tabăra în Betleem.

„Uite ce puteam să pățesc din cauză nerodului ăluia mic! s-a gândit el. Dacă venea aici Voltigius cu câteva clipe mai devreme, m-ar fi văzut ținând un copil în brațe.“

Centurionul a venit drept la soldat și l-a întrebat dacă puteau să vorbească fără să fie auziți de careva. Avea să-i împărtășească un secret.

— Dacă ne îndepărtăm cu zece pași de poartă, a răspuns soldatul,

n-o să ne poată auzi nimeni.

— Știi, i-a spus centurionul, că regele Irod a încercat în zadar să pună mâna pe un copil care crește aici, în Betleem. Prezicătorii și preoții lui i-au spus că acel copil se va ridica și-i va lua tronul și va aduce pe lume o mie de ani de pace și de sfințenie. Înțelegi, de bună seamă, că Irod ar vrea să-l nimicească pe acest copil!

— Înțeleg! a răspuns repede soldatul, dar asta ar trebui să fie cel mai ușor lucru din lumea asta.

— Sigur că ar fi ușor, a răspuns centurionul, dacă regele ar ști care dintre toți copiii din Betleem este acela.

Ostașul s-a încruntat.

— Păcat că prezicătorii nu știu să-i spună care e.

— Dar acum Irod a pus la cale un vicleșug și crede că așa o să poată să-l nimicească pe prințul păcii, a continuat centurionul. A făgăduit să-i răsplătească pe toți cei care-l vor ajuta.

— Orice va porunci Voltigius se va face, fără nici o răsplată de bani sau daruri, a spus soldatul.

— Îți mulțumesc, i-a răspuns centurionul. Atunci ascultă planul regelui: vrea să sărbătorească ziua de naștere a fiului său mai mic printr-o serbare la care sunt poftiți toți copiii de parte bărbătească din Betleem care au între doi și trei ani, împreună cu mamele lor. Și la această serbare…

S-a oprit deodată și a râs când a văzut expresia de dezgust de pe fața soldatului.

— Prietene, a continuat, nu trebuie să-ți fie teamă că Irod ne va pune să fim dădace de copii mici. Acum apleacă-ți urechea lângă buzele mele și o să-ți încredințez planul lui.

Comandantul a șușotit îndelung la urechea soldatului, iar când a terminat de dezvăluit ce punea la cale regele, a adăugat:

— Cred că nu mai e nevoie să-ți spun că trebuie să păstrezi totul în cea mai mare taină, altfel planul se va duce de râpă.

— Știi că poți să ai încredere deplină în mine, Voltigius, a spus soldatul.

După ce a plecat centurionul, iar soldatul a rămas din nou singur la locul lui de pază, s-a uitat împrejur să vadă copilul. Micuțul se jucase în tot acest timp printre flori, iar soldatul s-a trezit gândindu-se că băiețelul era la fel de ușor și de fermecător ca un fluture. Deodată a început să râdă.

„Cu adevărat, și-a zis în sinea lui, n-o să mai am multă vreme sub ochi copilul ăsta să-mi fac sânge rău la vederea lui. O să fie poftit la serbarea lui Irod din seara asta.“

A stat la postul lui toată ziua, până când s-a făcut seară, apoi a venit vremea să închidă porțile cetății pe timpul nopții.

Când a terminat de făcut asta, a luat-o pe străzile înguste și întunecate și a ajuns la minunatul palat în care Irod locuia în Betleem.

În mijlocul acestui palat imens era o curte pardosită cu piatră, înconjurată de clădiri de-a lungul cărora se întindeau trei galerii deschise, una peste alta. Regele poruncise ca serbarea pentru copiii din Betleem să aibă loc în galeria care se afla cel mai sus.

Galeria asta, la porunca regelui, fusese transformată astfel încât arăta ca o potecă acoperită printr-o grădină frumoasă de flori. Tavanul era plin de viță de vie purtând ciorchini de struguri minunați, iar de-a lungul stâlpilor creșteau în vase mari pomișori încărcați de rodii și portocale coapte. Podelele erau presărate cu petale de trandafiri care formau un covor gros și moale. Și de-a lungul balustradelor, a cornișelor, a meselor și a divanelor joase erau ghirlande de crini albi, strălucitori.

Ici și colo în această grădină de flori erau bazine mari de marmură cu apă străvezie în care înotau peștișori aurii și strălucitori. Păsări multicolore din ținuturi îndepărtate stăteau în copăcei, iar într-o colivie era un corb bătrân care croncănea necontenit.

Când a început sărbătoarea, galeria s-a umplut de copii și de mamele lor. Cum au intrat în palat, copiii au fost îmbrăcați cu veșminte albe tivite cu purpuriu și li s-au pus cununi de trandafiri pe capetele cu bucle întunecate. Femeile veneau mândre în rochiile lor purpurii și albastre, cu vălurile albe care atârnau în falduri lungi de pe acoperămintele înalte, împodobite cu monede de aur și lănțișoare, pe care le purtau pe cap. Unele își purtau pruncii pe umeri, altele îi duceau de mână, iar altele îi țineau în brațe pe copiii lor care se speriaseră de toată lumea aceea străină.

Femeile s-au așezat pe podeaua galeriei. Cum au luat loc, au apărut sclavii palatului și au pus înaintea lor măsuțe joase pe care le-au umplut cu ce voia să mănânce și să bea fiecare, așa cum se cuvenea la un ospăț al regelui, și toate mamele, fericite, au început să mănânce și să bea, păstrându-și în acest timp demnitatea mândră și plină de grație care era cea mai frumoasă podoabă a femeilor din Betleem.

De-a lungul peretelui din fund al galeriei, aproape ascunși de ghirlandele de flori și de pomi, se aflau două rânduri de soldați îmbrăcați în armuri. Stăteau perfect nemișcați, ca și cum nu i-ar fi interesat nimic din ce se petrecea în jurul lor. Femeile nu se puteau stăpâni să arunce câte o privire curioasă, din când în când, spre trupa de bărbați înzăuați în fier. „De ce e nevoie de soldați aici? șușoteau ele. Oare Irod crede că noi,

femeile, nu știm cum să ne purtăm la o serbare? Își închipuie că trebuie să ne păzească soldații?“

Dar altele șopteau că așa se cuvine să fie în casa unui rege. Irod nu dăduse niciodată o petrecere fără să aibă palatul plin de soldați. Războinicii în armuri grele se aflau acolo să stea de pază, în onoarea femeilor.

În primele momente ale serbării, copiii erau sfioși și nesiguri și se țineau aproape de mamele lor. Dar după puțin timp au început să umble prin jur și să se bucure de toate darurile oferite de Irod.

Regele crease o țară fermecată pentru micuții lui oaspeți. În timp ce umblau prin galerie, au găsit stupi cu faguri plini de miere din care puteau mânca fără să-i înțepe nici o albină. Au aflat copaci care se încovoiau ca să le ofere crengile pline de fructe. Într-un colț au dat peste niște magicieni care le-au umplut pe loc buzunarele cu jucării; iar în altul, au descoperit un îmblânzitor de fiare care le-a arătat o pereche de tigri atât de blânzi, încât copiii au putut să stea călare pe ei.

Dar în întregul paradis, cu toate minunile lui, nimic nu le-a atras mai mult atenția micuților decât șirul lung de soldați care stăteau nemișcați la capătul galeriei. Privirile le erau captivate de coifurile lor lucitoare, de chipurile aspre și împietrite și de săbiile lor vârâte în teci bogat împodobite.

Tot timpul cât s-au jucat între ei, s-au gândit fără încetare la soldați. Încă stăteau la distanță, dar ar fi vrut să se apropie ca să vadă dacă oamenii aceia erau vii și dacă puteau să se miște.

Jocurile și bucuria copiilor se întețeau tot mai mult, dar soldații au rămas în tot acest timp nemișcați. Părea de necrezut pentru copilași că oamenii aceia puteau să stea atât de aproape de ciorchinii de struguri și de alte bunătăți fără să întindă mâinile după ele.

În cele din urmă, unul dintre băieței nu și-a mai putut înfrâna curiozitatea. Pe furiș, gata să fugă, s-a apropiat de unul dintre soldați; și, dacă a văzut că stătea în continuare țeapăn, fără să facă nici cea mai mică mișcare, a venit și mai aproape. În cele din urmă, a ajuns să-i atingă șireturile de la sandale și gleznele.

Atunci – ca și cum ar fi fost vorba de o fărădelege nemaivăzută – toți acei oameni de fier s-au pus în mișcare cu o furie de nedescris și s-au aruncat asupra copiilor, înșfăcându-i. Unii i-au aruncat în sus ca pe niște proiectile, iar copiii zburau printre lămpi și ghirlande de flori peste balustradă și cădeau în curte, unde se zdrobeau de pardoseala de piatră și mureau pe loc. Alții trăgeau săbiile din teacă și străpungeau inimile copiilor; iar alții le zdrobeau capetele de perete înainte de a-i arunca în

curtea întunecată.

În primul moment după ce a început măcelul, s-a făcut o tăcere adâncă. În timp ce trupurile micuțe încă zburau prin aer, femeile erau împietrite de spaimă. Dar, deodată, toate nefericitele mame s-au trezit și au înțeles ce se întâmpla, și s-au repezit spre soldați, strigând într-un glas.

Mai rămăseseră în galerie câțiva copii pe care soldații nu reușiseră să pună mâna la primul atac. Războinicii îi urmăreau, iar mamele se aruncau înaintea lor, apucând cu mâinile goale săbiile scoase din teacă pentru a-i împiedica pe soldați să ucidă copiii. Mai multe femei ai căror copii fuseseră omorâți s-au aruncat asupra soldaților și au încercat să-i strângă de gât ca să răzbune moartea micuților.

În învălmășeala asta, în timp ce palatul răsuna de țipete îngrozitoare și erau înfăptuite cruzimile cele mai inumane, soldatul care obișnuia să facă de pază la poarta cetății stătea nemișcat în capătul scărilor care coborau din galerie.

N-a luat parte la măcel, ci doar ridica sabia în fața femeilor care reușiseră să-și înșface copii și încercau să scape pe scări. Iar înfățișarea lui, cum stătea acolo, întunecat și neîndurător, era atât de înfiorătoare, încât mamele care încercaseră să fugă preferau să se arunce peste balustradă ori să se întoarcă în toiul luptei decât să riște să treacă de el.

„Voltigius a făcut bine când m-a pus de pază aici, se gândea soldatul. Unul mai tânăr și mai lipsit de minte și-ar fi lăsat locul și s-ar fi repezit în luptă. Dacă m-aș fi lăsat și eu ispitit să intru în măcel, cel puțin o duzină de copii s-ar fi strecurat să scape pe aici.“

În timp ce se gândea el așa, o tânără femeie care-și smulsese copilul din învălmășeală s-a repezit spre el. Nici unul dintre soldații pe lângă care trecuse nu reușise s-o oprească, pentru că se luptau cu alte femei, și astfel reușise să ajungă la capătul galeriei.

„Ah, uite una care se pregătește să scape, și-a spus soldatul. Nici ea și nici copilul nu sunt răniți“.

Femeia s-a năpustit spre soldat alergând atât de repede încât părea să zboare, iar bărbatul nici n-a avut timp să deslușească trăsăturile ei sau ale copilului. Și-a întins sabia către ei, iar femeia s-a repezit înainte, cu copilul în brațe. Se aștepta să-i vadă căzând pe podea, străpunși de sabie.

Dar chiar în clipa aceea soldatul a auzit un zumzet mânios deasupra capului și pe loc a simțit o durere ascuțită într-un ochi. Era o durere atât de cumplită încât a încremenit, năucit, iar sabia i-a căzut din mână. Și-a dus mâna la ochi și, când a prins o albină, a înțeles că suferința aceea chinuitoare i se trăgea de la acul unei vietăți mărunte.

Iute ca fulgerul, soldatul s-a aplecat să-și ia sabia de pe jos, sperând

că mai avea timp să-i ajungă din urmă pe fugari.

Dar albina își făcuse treaba foarte bine.

În timpul scurt cât soldatul fusese ca orbit, tânăra mamă reușise să treacă de el și să coboare scările; și, cu toate că se repezise după ea cu toată graba de care era în stare, n-a mai reușit s-o găsească. Dispăruse fără urmă; și, în tot marele palat, nimeni n-a mai putut să descopere unde fugise.

* * *

A doua zi de dimineață soldatul, împreună cu câțiva tovarăși ai lui, stătea de pază la porțile cetății. Era devreme în zori și de-abia deschiseseră porțile. Dar se părea că nimeni nu se aștepta să fie deschise în acea zi, pentru că nici un grup de truditori ai câmpului nu ieșea din cetate, cum se întâmpla în fiecare dimineață. Toți locuitorii din Betleem erau atât de îngroziți de vărsarea de sânge din acea noapte, încât nimeni nu îndrăznea să iasă din casă.

— Pe sabia mea! a zis soldatul, cum stătea și se uita pe străduța îngustă care ducea spre porți, cred că Voltigius a făcut o greșeală prostească. Ar fi fost mai bine să țină porțile închise și să le poruncească soldaților să scotocească în fiecare casă până vor găsi băiatul care a scăpat cu viață de la serbare. Voltigius se așteaptă ca părinții să încerce să-l scoată din cetate cum vor auzi că s-au deschis porțile. Teamă mi-e că nu și-a făcut socoteala bine. Cât de ușor e să ascundă un copil!

Se întreba dacă vor încerca să ascundă copilul într-un coș cu fructe sau într-un vas mare pentru ulei, ori printre sacii cu grâne încărcați într-o caravană.

În timp ce stătea acolo, pândind orice încercare de a fi păcălit astfel, a văzut un bărbat și o femeie care veneau în grabă pe străduță spre poartă. Mergeau repede și aruncau priviri neliniștite în urma lor, ca și cum ar fi fugit din calea unei primejdii. Bărbatul ținea strâns în mână coada unui topor și părea hotărât să lupte cu oricine i-ar fi oprit din drum. Dar soldatul nu s-a uitat la omul acela atât de lung cum s-a uitat la femeie. I se părea că era la fel de înaltă ca tânăra care fugise strecurându-se pe lângă el în noaptea trecută. A observat și că își ridicase poalele veșmântului lung, acoperindu-și capul. „Poate că și-a ridicat așa poalele rochiei ca să ascundă copilul pe care-l ține în brațe“, s-a gândit soldatul. Cu cât se apropiau, cu atât se vedea mai bine conturat trupul copilului pe care femeia îl purta în brațe sub acoperământul rochiei.

„Sunt sigur acum că asta e femeia care a scăpat azi-noapte. Nu i-am văzut fața, dar îi recunosc statura înaltă. Și acum uite-o că vine cu copilul

în brațe, fără măcar să încerce să-l ascundă. N-aș fi îndrăznit să sper că o să am un asemenea noroc“, s-a gândit soldatul.

Bărbatul și femeia au continuat să se îndrepte cu pași grăbiți spre poarta cetății. În mod vădit, nu se așteptau să-i oprească nimeni acolo. S-au înfiorat de teamă când soldatul și-a ridicat lancea și le-a barat calea.

— De ce nu ne lași să ne ducem la lucrul câmpului? a întrebat bărbatul.

— Poți să treci, i-a zis soldatul, dar mai întâi vreau să văd ce ascunde femeia ta sub poalele rochiei.

— Ce e de văzut acolo? a întrebat omul. Avem doar pâinea și vinul cu care ne hrănim.

— Poate că spui adevărul, cine știe? a zis soldatul, dar, dacă-i așa cum zici, de ce stă ea cu spatele? De ce nu mă lasă de bunăvoie să văd ce are acolo?

— Nu vreau să vezi, a zis bărbatul, și îți mai spun o dată să ne lași să trecem!

Zicând acestea, omul a ridicat toporul, dar femeia și-a pus mâna pe brațul lui.

— Să nu te iei la bătaie cu el! l-a rugat. O să încerc altceva. O să-l las să vadă ce port în brațe și știu că n-o să-i facă nici un rău.

Cu un surâs încrezător și mândru, s-a întors spre soldat și a dat puțin la o parte faldurile rochiei.

Numaidecât, soldatul s-a clătinat și a închis ochii de parcă ar fi văzut o lumină orbitoare. Ceea ce ascundea femeia sub poalele rochiei era atât de strălucitor, încât la început nici n-a știut ce vedea.

— Credeam că ai în brațe un copil, a zis el.

— Vezi ce am în brațe, a răspuns femeia.

Atunci soldatul și-a dat seama că ceea ce strălucea atât de orbitor era un buchet de crini albi, dintre cei care creșteau pe câmp; dar strălucirea lor era mult mai mare și mai minunată. Abia dacă putea să se uite la ei.

Și-a vârât mâna printre flori. Tot mai credea că femeia ascunsese copilul printre flori, dar n-a simțit la atingere decât petalele răcoroase.

Era atât de descumpănit, încât în marea-i furie i-ar fi arestat și pe femeie, și pe bărbat, dar știa că n-are nici un temei să facă așa ceva.

Când femeia l-a văzut atât de zăpăcit, i-a spus:

— N-o să ne lași să trecem nici acum?

Soldatul și-a coborât lancea, fără un cuvânt, și s-a dat la o parte din calea lor.

Femeia și-a tras din nou rochia peste buchetul de flori și a privit cu

un zâmbet fermecător ceea ce purta în brațe:

— Știam eu că n-ai să-i faci nici un rău dacă îl vezi, i-a spus soldatului.

Și apoi s-au îndepărtat grăbiți; iar soldatul a stat și s-a uitat după ei până când i-a pierdut din ochi.

În timp ce îi privea cum se îndepărtau, era aproape sigur că femeia nu purta în brațe un buchet de crini, ci un copil adevărat.

Cum stătea acolo urmărindu-i pe trecători cu privirea, a auzit strigăte pe stradă. Era Voltigius cu mai mulți dintre oamenii lui, care veneau în fugă.

— Opriți-i! strigau ei. Închideți porțile înainte să treacă! Nu-i lăsați să scape!

Când au ajuns lângă soldat, i-au spus că dăduseră de urma băiatului care scăpase din măcel. Îl căutaseră și acasă la părinții lui, dar le scăpase iarăși. Îi văzuseră fugind cu copilul: tatăl era un bărbat puternic, cu barbă cărunță, care avea în mână un topor, iar mama era o femeie înaltă care ținea în brațe copilul ascuns sub poalele rochiei ridicate.

Pe când Voltigius spunea toate acestea, pe poartă a intrat un beduin călare pe un cal strașnic. Fără să spună un cuvânt, soldatul s-a repezit la călăreț, l-a tras jos de pe cal și l-a aruncat la pământ, s-a ridicat dintr-un salt în șaua calului și a pornit în galop pe drum.

* * *

După două zile, soldatul călărea prin pustiul muntos din sudul Iudeei. Încă era pe urmele celor trei fugari din Betleem și era scos din fire, pentru că urmărirea aceea părea să nu se mai apropie de sfârșit.

— Oamenii ăștia parcă au darul să intre în pământ, bombănea el. De câte ori n-am fost zilele astea atât de aproape de ei încât aș fi putut să arunc lancea în copil, și cu toate astea mi-au scăpat! Încep să cred că n-o să-i mai ajung niciodată din urmă.

Se simțea tare deznădăjduit, precum cineva care începe să creadă că luptă cu ceva mai presus de puterile lui. Se întreba dacă nu cumva zeii îi apărau pe acești oameni.

— E zadarnic să-mi mai dau atâta osteneală. Ar trebui să mă întorc înainte să pier de foame și de sete în pustietatea asta! își tot spunea el.

Atunci îl apuca teama de ceea ce-l aștepta la întoarcerea acasă dacă avea să revină fără să-și fi dus la bun sfârșit misiunea.

De două ori lăsase copilul să scape și nici Voltigius, nici Irod n-aveau să-i ierte așa ceva.

— Atâta timp cât Irod știe că unul dintre pruncii de parte

bărbătească din Betleem e încă în viață, o să trăiască în teamă și neliniște, își spunea soldatul. Se prea poate să-și ușureze furia țintuindu-mă pe o cruce.

Era la ora amiezii și soldatul îndura chinurile arșiței în timp ce călărea prin ținutul muntos pe un drum șerpuind în jurul unor culmi abrupte, peste care nu sufla nici o adiere de vânt. Și calul, și călărețul erau istoviți, gata să cadă la pământ în fiecare clipă.

Cu câteva ceasuri mai înainte pierduse orice urmă a fugarilor și se simțea mai descurajat ca oricând.

— Trebuie să renunț, se gândea el. Cred că e pierdere de timp să-i urmăresc mai departe. Oricum or să moară în pustiul ăsta îngrozitor.

Pe când se gândea așa, a descoperit într-un perete stâncos de la marginea drumului intrarea boltită a unei peșteri.

Pe loc și-a mânat calul într-acolo. „O să mă odihnesc puțin în peștera asta răcoroasă“, și-a făcut el socoteala. Pe urmă poate că am să-i urmăresc pe fugari cu puteri noi.

Și se pregătea să intre când a rămas împietrit de uluire. Pe fiecare parte a intrării în peșteră creștea câte un crin frumos, cu tulpinile înalte și drepte, pline de flori. Răspândeau în jur o mireasmă îmbătătoare de miere, iar în jurul lor zburau o mulțime de albine.

Era ceva atât de neobișnuit în deșert, încât soldatul a făcut ceva neașteptat. A rupt una dintre florile albe și a luat-o cu el în peșteră.

Grota nu era nici adâncă, nici întunecată, și cum a intrat a văzut că înăuntru erau cei trei fugari: un bărbat, o femeie și copilul, dormind întinși pe jos, cufundați într-un somn adânc.

Soldatul nu-și simțise niciodată inima bătând atât de tare cum îi bătea acum, la vederea celor trei fugari pe care îi urmărise atâta timp. I-a recunoscut pe loc. Erau acolo, dormind, incapabili să se apere, cu totul și cu totul în puterea lui.

Soldatul și-a scos repede sabia și s-a aplecat deasupra copilului adormit.

Cu grijă, a coborât sabia spre inima pruncului și a cumpănit cu atenție, ca să poată ucide dintr-o singură lovitură.

S-a oprit o clipă și s-a uitat la chipul copilului. Acum, când era sigur de victorie, simțea o plăcere crudă în a-și contempla victima.

S-a bucurat și mai tare, pentru că l-a recunoscut pe băiețașul pe care-l văzuse jucându-se cu albinele și cu crinii pe pajiștea de dincolo de poarta cetății.

„Ei, trebuia să fi înțeles eu mai demult! s-a gândit el. De-aia l-am urât de la început pe copilul ăsta, fiindcă el e afurisitul de prinț aducător

de pace.“

Și-a coborât sabia din nou, plănuind: „Când o să-i aduc la picioare lui Irod capul copilului ăstuia, o să mă pună căpetenie a gărzii sale“.

În timp ce apropia tot mai mult vârful sabiei de inima copilului adormit, se desfăta în sinea lui: „De data asta n-o să mai vină nimeni să-l scape din mâinile mele!“.

Dar soldatul încă avea în mână floarea de crin pe care-o rupsese la intrarea în peșteră; și, în timp ce se gândea la ce noroc avusese, o albină ascunsă între petalele florii și-a luat zborul și a început să bâzâie în jurul capului său.

Soldatul a șovăit. Deodată și-a amintit de albinele pe care copilul le dusese la roiul lor și de faptul că o albină îl ajutase pe copil să scape din măcelul de la serbarea dată de Irod. Gândul l-a umplut de uimire; a oprit în aer sabia, a stat nemișcat și a ascultat în jur, ca să-și dea seama dacă albina mai era acolo. Dar n-o mai auzea bâzâind. Cum stătea acolo, împietrit, a simțit o mireasmă puternică, minunată, venind dinspre crinul pe care-l ținea în mână.

Asta l-a făcut să se gândească la crinii pe care îi salvase micuțul; și și-a mai amintit că un buchet de crini ascunsese copilul de privirile lui și astfel fugarii reușiseră să treacă de poartă.

Din ce în ce mai adâncit în gânduri, soldatul și-a retras sabia.

„Albinele și crinii i-au răsplătit copilului faptele bune“, a șoptit ca pentru sine. Apoi, ca un fulger, i-a trecut prin minte gândul că și lui îi arătase bunătate băiețelul și s-a înroșit până în vârful urechilor.

„Oare un soldat roman poate uita să răsplătească pe cineva care i-a făcut un bine?“, a șoptit el.

Câteva clipe, soldatul s-a luptat cu sine însuși. Se gândea la Irod și la propria-i dorință de a-l ucide pe micul prinț aducător de pace.

— Nu se cuvine să iau zilele acestui copil care mi-a salvat viața, și-a spus, în cele din urmă.

S-a aplecat și și-a pus sabia pe jos lângă copil, pentru ca fugarii, când aveau să se trezească, să înțeleagă că scăpaseră.

Atunci a văzut că băiețelul se trezise. Stătea acolo culcat și se uita la soldat cu ochii lui frumoși, care străluceau ca stelele.

Războinicul a îngenuncheat în fața copilului:

— Doamne, Tu ești Cel Atotputernic! a spus el. Tu ești Cel care învinge toate. Tu ești Cel pe care zeii îl iubesc! Tu ești Cel care va păși printre vipere și scorpioni!

I-a sărutat picioarele și a ieșit încet din peșteră, în timp ce micuțul surâdea urmărindu-l cu privirea uimitoare a ochilor lui mari de copil.

FUGA ÎN EGIPT

Departe, într-unul dintre multele deșerturi din răsărit, cu mii de ani în urmă încolțise un palmier care acum ajunsese nespus de bătrân și de înalt.

Toți cei care treceau prin deșert simțeau nevoia să se oprească și să-l privească, fiindcă era mult mai înalt decât orice alt palmier; și spuneau despre acest copac că într-o zi va crește mai înalt decât toate piramidele și obeliscurile din lume.

Din locul în care bătrânul palmier stătea în singurătatea lui, privind departe peste deșert, într-o bună zi a văzut ceva care i-a făcut coroana puternică de frunze să se clatine pe trunchiul zvelt, cu mare uimire. Undeva, aproape de marginile pustiei, se vedeau mergând două făpturi omenești. Erau încă la acea distanță de la care cămilele se văd la fel de mici ca niște fluturi; dar în mod sigur erau doi oameni străini; pentru că palmierul îi știa pe oamenii deșertului. Erau un bărbat și o femeie care nu aveau nici călăuză, nici cămile care să le poarte poverile; nu aveau nici cort și nici burdufuri cu apă.

— Cu adevărat, și-a spus palmierul, oamenii ăștia doi au venit până aici doar ca să-și caute moartea.

Palmierul s-a uitat scurt, temător, în jurul lui.

— Mă mir, a adăugat el, că nu s-au năpustit leii asupra prăzilor ăstora, dar nu văd nici unul pe lângă ei; nu-i văd nici pe tâlharii deșertului, dar cred că or să vină să-i jefuiască nu peste multă vreme. Pe călătorii ăștia îi pândește moartea din șapte părți. Leii or să-i devoreze, setea o să-i mistuie, furtunile de nisip or să-i îngroape, bătaia soarelui o să-i orbească, hoții or să-i jefuiască, iar spaima o să-i distrugă.

Și palmierul a încercat să se gândească la altceva. Soarta menită acestor oameni îl întrista nespus.

Dar pe întreaga pustie care se întindea în fața palmierului nu era nici un lucru pe care să nu-l fi cunoscut și să nu-l fi privit de atâtea ori de când era pe lume. Nu exista nimic care să-i atragă atenția. Așa că a trebuit să se întoarcă cu gândul la cei doi călători.

— Pe secetă și pe furtună! a spus palmierul, invocând cei mai primejdioși dușmani ai Vieții. Dar ce are femeia în brațe? Cred că nesocotiții ăștia de oameni au cu ei și un copilaș!

Palmierul, care nu vedea prea clar la distanță, ca toate făpturile bătrâne, de fapt văzuse bine. Femeia purta în brațe un copil care dormea cu capul pe umărul ei.

— Copilul nici măcar n-are haine pe el, și-a spus palmierul. Văd că mama și-a ridicat poalele rochiei și l-a învelit. Cred că l-a smuls în grabă din pat și a fugit cu el. Acum înțeleg: oamenii ăștia sunt niște fugari. Cu toate astea, tot niște nesăbuiți sunt să vină aici, a continuat copacul. Dacă nu cumva îi apără un înger, mai bine și-ar fi lăsat soarta în mâinile dușmanilor decât să se aventureze în deșert. Acum îmi închipui cum s-a întâmplat totul. Bărbatul era la lucru; copilul dormea în leagăn; femeia ieșise din casă după apă.

Nu apucase să se îndepărteze mai mult de câțiva pași de ușă, când a văzut dușmanii venind. S-a repezit înapoi, și-a luat repede copilul și a fugit. Au umblat zile întregi prin pustietatea asta fără nici o clipă de odihnă. Da, totul trebuie să se fi întâmplat cum am zis, dar dacă nu-i apără vreun înger... Sunt atât de speriați, și totuși nu simt nici oboseală, nici chinuri. Dar văd că le e sete după febra care strălucește în ochii lor. Dacă nici eu nu știu cum arată chipul unui om însetat...!

Când palmierul s-a gândit la sete, un fior a trecut prin trunchiul lui înalt, iar nenumăratele-i frunze s-au răsucit ca și cum le-ar fi ținut cineva deasupra flăcărilor.

— Dacă aș fi o ființă omenească, și-a spus, nu m-aș aventura niciodată în deșert. E foarte cutezător cel care îndrăznește să vină aici fără să aibă rădăcini care ajung până la izvoarele de apă din adânc, care nu mor niciodată. Aici e primejdios și pentru palmieri; da, chiar și pentru unul ca mine.

Dacă aș putea să-i sfătuiesc, le-aș spune să se întoarcă din drum. Dușmanii lor n-ar putea să fie niciodată la fel de cruzi cum e deșertul! Poate cred că e ușor de trăit aici. Dar știu că uneori chiar și mie mi-a fost greu să rămân în viață. Îmi amintesc de vremea când eram tânăr și un uragan a aruncat peste mine un munte de nisip. Aproape că m-am sufocat. Am crezut că atunci mi-a sunat ceasul din urmă.

Palmierul a continuat să cugete cu voce tare, așa cum fac oamenii bătrâni și singuri.

— Aud o melodie minunat de frumoasă printre frunze, a spus. Tot frunzișul îmi freamătă. Acum știu ce pune stăpânire pe mine la vederea acestor sărmani străini. Dar nefericita femeie e atât de frumoasă! Mă duce cu gândul la cea mai frumoasă poveste pe care am trăit-o în viața mea.

În vreme ce frunzele fremătau în dulcea melodie, palmierul și-a amintit cum, în vremuri străvechi, două figuri mărețe vizitaseră oaza: Regina din Saaba și Înțeleptul Solomon. Frumoasa regină trebuia să se întoarcă în țara ei; regele o însoțise în călătorie, iar acum aveau să se despartă. „În amintirea acestui ceas, a spus regina, plantez un sâmbure de

curmală în pământ și doresc ca din ea să răsară un palmier care să crească și să trăiască până când în Iudeea va apărea un rege mai măreț decât Înțeleptul Solomon.“ Și, după ce a spus acestea, a plantat în pământ sâmburele și l-a udat cu lacrimile ei.

— Oare de ce îmi amintesc de asta chiar azi? s-a întrebat palmierul. Oare femeia e atât de frumoasă încât îmi amintește de ce mai măreață dintre regine, cea după cuvintele căreia am crescut și am trăit până azi?

Îmi aud frunzele foșnind din ce în ce mai tare, răsunând la fel de trist ca un bocet. E ca și cum ar prezice că în curând cineva va părăsi lumea aceasta. Mă liniștește gândul că nu sunt eu acela, din moment ce nu pot muri.

Palmierul se gândea că foșnetul prevestitor de moarte anunța moartea călătorilor prin pustie. Firește, și ei credeau că le venise ceasul de pe urmă. Se citea asta pe chipurile lor în timp ce treceau printre scheletele cămilelor care muriseră pe drum. Se vedea din privirile pe care le aruncau spre vulturii care zburau pe deasupra capetelor lor. Nu putea fi altfel: erau pierduți!

Au zărit palmierul și oaza și s-au grăbit într-acolo, sperând să găsească apă. Dar când, în cele din urmă, au ajuns s-au prăbușit de disperare, pentru că izvorul secase. Femeia, doborâtă de oboseală, a lăsat copilul din brațe, s-a așezat lângă izvor și a plâns. Bărbatul s-a aruncat la pământ lângă ea și a lovit pământul uscat cu pumnii. Palmierul auzea cum vorbeau despre moartea nemiloasă care-i aștepta. A mai înțeles din discuția lor că regele Irod poruncise măcelărirea tuturor copiilor cu vârste între doi și trei ani, de parte bărbătească, fiindcă se temea că se născuse regele mult așteptat al iudeilor.

— Frunzele freamătă tot mai tare, și-a spus palmierul. Sărmanii fugari își vor vedea moartea cu ochii dintr-o clipă într-alta.

Cei doi erau îngroziți de pustietate. Bărbatul a spus că mai bine ar fi rămas acasă și s-ar fi luptat cu soldații decât să fugă și să ajungă acolo. A spus că moartea le-ar fi fost mai ușoară.

— Dumnezeu n-o să ne lase, a zis femeia.

— Suntem singuri printre fiare și șerpi, a răspuns bărbatul. N-avem nici apă, nici hrană. Cum ar putea Dumnezeu să ne mai ajute?

Disperat, și-a sfâșiat hainele și s-a trântit cu fața la pământ. Era lipsit de orice speranță, un om cu sufletul rănit de moarte.

Femeia stătea în capul oaselor, cu mâinile împreunate pe genunchi. Dar privirile pe care le arunca peste întinderea deșertului trădau o deznădejde fără margini.

Palmierul auzea bocetul trist foșnind în frunzele lui tot mai tare.

Femeia trebuie să-l fi auzit și ea, pentru că s-a uitat în sus spre frunzișul palmierului. Și pe loc, fără să se poată stăpâni, a ridicat mâinile.

— O! Curmale, uite curmale! a strigat.

Era atâta suferință în vocea ei, încât bătrânul palmier ar fi vrut să nu fie mai înalt decât un stat de om, iar curmalele să fie la fel de ușor de cules ca dintr-un arbust. Știa că avea coroana plină de ciorchini de curmale, dar cum ar fi putut o făptură omenească să ajungă la o asemenea înălțime?

Bărbatul văzuse cât de sus erau curmalele. Nici măcar nu a ridicat capul. Și-a implorat soția să nu mai tânjească după ceva imposibil de atins.

Dar copilul, care se juca în jurul mamei lui cu bețișoare și fire de iarbă uscată, auzise strigătele mamei. Firește, copilul nici nu-și putea închipui că mama lui dorea ceva ce nu putea obține. Când ea a pomenit despre curmale, copilul a început să se uite lung la vârful copacului, cumpănind cum ar putea să ajungă la ele; de atâta gândit, avea fruntea încrețită sub cârlionții aurii. Dar în cele din urmă un surâs i-a alunecat pe față. Descoperise cum putea să facă. S-a dus lângă palmier, i-a mângâiat trunchiul cu mânuța și i-a spus cu glasul lui blând de copil:

— Palmierule, îndoaie-te! Palmierule, îndoaie-te!

Dar ce era asta? Frunzele palmierului au foșnit ca și cum printre ele ar fi trecut suflarea unui uragan, iar trunchiul lung și mlădios a fost străbătut de sus până jos de fiori. Și copacul a simțit că micuțul era mai tare decât el; nu putea să-i reziste.

Și-a îndoit trunchiul lung în fața copilului, așa cum oamenii se înclină în fața unui prinț. Dintr-o singură mișcare s-a aplecat spre pământ și până la urmă a ajuns atât de jos, încât coroana măreață, cu frunzele ei fremătânde, mătura nisipul deșertului.

Copilul n-a părut nici înspăimântat, nici uimit; cu un strigăt de bucurie, a cules ciorchinii de curmale, unul după altul, de pe crengile bătrânului palmier. După ce a cules destule, copacul stătea în continuare aplecat la pământ. Copilul i-a mângâiat iarăși trunchiul și a spus cu glas blând:

— Palmierule, ridică-te! Palmierule, ridică-te!

Încet și respectuos, uriașul copac și-a ridicat din nou spre cer trunchiul zvelt, în timp ce frunzișurile cântau ca niște strune de harpă.

— Acum știu pentru cine cântă bocetul morții frunzișul, și-a spus palmierul când s-a ridicat cu totul. Nu e pentru acești oameni.

Bărbatul și femeia au căzut în genunchi și l-au slăvit pe Dumnezeu.

— Ne-ai văzut suferința, Doamne, și ne-ai scăpat de la chinuri! Tu

ești Cel Atotputernic care încovoaie trunchiul unui palmier ca pe o trestie. De ce dușmani am putea să ne temem când te avem pe Tine care ne ocrotești?

După aceea, oamenii din prima caravană care a trecut prin deșert au văzut că frunzișul marelui palmier începuse să se ofilească.

— Oare ce să fie asta? a întrebat un călător. Palmierul nu va muri decât după ce va vedea pe lume un rege mai măreț decât Înțeleptul Solomon.

— Poate că l-a văzut, a răspuns un alt călător.

ÎN NAZARET

Odată, pe când Isus avea cinci ani, stătea pe pragul prăvăliei pe care o avea în Nazaret tatăl său și făcea păsările dintr-o bucată de lut pe care i-o dăduse un olar de peste drum. Era mai fericit decât de obicei. Toți copiii din împrejurimi îi spuseseră lui Isus că olarul era un om aspru, care nu putea fi îmbunat nici cu priviri blânde, nici cu vorbe meșteșugite, și nu îndrăznise niciodată să ceară nimic de la el. Dar nici el nu-și dădea seama cum se întâmplase. Nici nu se așezase bine pe prag, uitându-se cu priviri pline de dorință la lutul cu care lucra olarul, când vecinul venise și-i dăduse o bucată de lut atât de mare încât ar fi putut să scoată un ulcior întreg din ea.

Pe pragul casei vecine stătea Iuda, băiatul cu fața plină de vânătăi și cu hainele rupte din pricina încăierărilor cu copiii de pe stradă. Acum stătea liniștit, nu se certa și nu se bătea cu nimeni, ci se juca și el cu o bucată de lut, la fel ca Isus. Dar nu el făcuse rost de lutul ăsta. N-ar fi îndrăznit să se aventureze prin preajma olarului, care era supărat pe Iuda fiindcă avea obiceiul să arunce cu pietre în vasele lui fragile și i-ar fi tras o bătaie strașnică dacă ar fi pus mâna pe el. Isus îi dăduse jumătate din lutul lui.

După ce copiii și-au terminat păsările de lut, le-au înșiruit în fața lor. Arătau așa cum arătaseră întotdeauna cucii de lut. Aveau niște cocoloașe de pământ pe care stăteau, în loc de picioare, cozi scurte, capetele așezate direct pe corp, fără gâturi, și niște aripi abia schițate.

Dar oricine putea să vadă cât de diferite erau păsările celor doi copii. Ale lui Iuda erau atât de strâmbe încât cădeau tot timpul; și, oricât s-ar fi străduit să le îndrepte cu degetele lui neîndemânatice, nu putea să le facă să arate cum trebuie. Din când în când se uita pe furiș la Isus, ca să vadă cum reușea să facă păsările de lut să fie la fel de netede și de frumos formate ca frunzele de stejar din pădurile care creșteau pe muntele Tabor.

Pe măsură ce termina păsările, Isus era tot mai bucuros. Erau una mai frumoasă ca alta și se uita la ele cu mare mândrie și cu dragoste. Erau tovarășele lui de joacă, surioarele lui; voia să doarmă cu ele, să-i țină tovărășie și să-i cânte când mama lui nu era acolo. Nu-și închipuise niciodată că avea să ajungă atât de bogat; niciodată n-avea să se mai simtă singur sau uitat de cei mari.

Cărăușul de apă cel puternic și înalt a venit și imediat după el a trecut negustorul de fructe, care stătea călare pe măgarul lui între

coșurile mari. Cărăușul de apă și-a pus mâna mare pe capul cârlionțat al lui Isus și l-a întrebat despre păsările de lut; iar Isus i-a spus că fiecare avea un nume și putea să cânte. Toate păsărelele pământului veneau la el din ținuturi îndepărtate și-i spuneau lucruri pe care numai ele le știau. Și Isus vorbea așa de frumos, încât și cărăușul de apă, și negustorul s-au oprit din treburile lor un ceas întreg ca să-l asculte.

Dar, când au vrut să plece mai departe, Isus a arătat spre Iuda.

— Uitați-vă ce păsări frumoase face Iuda! a spus el.

Atunci negustorul de fructe, bun la suflet cum era, s-a oprit și l-a întrebat pe Iuda dacă și păsările lui aveau nume și cântau. Dar Iuda nu știa nimic despre acestea. A rămas într-o tăcere încăpățânată și n-a ridicat ochii din lucrul lui, așa că negustorul a lovit cu mânie una dintre păsări și și-a văzut de drum.

Așa a trecut după-amiaza, iar soarele a coborât spre apus atât de mult încât razele lui răzbăteau prin porțile joase ale cetății, care se ridicau la capătul străzii lor, împodobite cu emblema unui vultur roman. Lumina soarelui în apus era roșie de parcă ar fi fost amestecată cu sânge și colora în trandafiriu orice întâlnea în cale, cum se filtra pe străduța îngustă. Picta în trandafiriu vasele olarului, bușteanul care trosnea sub ferăstrăul tâmplarului, vălul alb care acoperea capul Mariei.

Dar, dintre toate oglindirile soarelui, cel mai frumos străluceau micile bălțoace de apă adunate în crăpăturile mari și inegale ale pietrelor care pavau strada. Deodată, Isus și-a vârât mâna în bălțoaca aflată cel mai aproape de el. Îi trecuse prin minte ideea să-și picteze una dintre păsările lui cenușii cu razele strălucitoare care dăduseră o culoare atât de frumoasă apei, zidurilor caselor și tuturor lucrurilor din jur.

Razele soarelui s-au lăsat bucuroase prinse; și, când Isus a pictat cu ele păsăruicile de lut, au stat nemișcate și le-au învelit din cap până-n picioare cu străluciri de diamant.

Iuda, care se uita din când în când la Isus ca să vadă dacă făcea păsări de lut mai multe și mai frumoase decât ale lui, a scos un strigăt de încântare când a văzut cum pictase Isus cucii de jucărie cu lumina soarelui pe care o adunase din bălțoace. Iuda și-a înmuiat și el mâna în apa strălucitoare și a încercat să prindă razele. Dar lumina nu se lăsa apucată. Îi aluneca printre degete; și, oricât de repede încerca să-și miște degetele ca să o poată ține, lumina îi scăpa, așa că Iuda n-a putut să prindă nici un pic de culoare pentru bietele lui păsări.

— Stai puțin, Iuda! a zis Isus. Vin eu și pictez și păsările tale.

— Ba nu, să nu le atingi! a strigat Iuda. Sunt destul de bune așa cum sunt.

S-a ridicat, fruntea i s-a încrețit într-o încruntătură fioroasă și și-a strâns buzele. Cu tălpile lui mari, a călcat în picioare păsăruicile și le-a transformat în bulgări de lut turtiți.

După ce le-a strivit pe toate, s-a dus la Isus, care stătea acolo mângâindu-și păsările care străluceau ca niște bijuterii. Iuda s-a uitat la ele un moment în tăcere, pe urmă a ridicat piciorul și a călcat una. Când și-a ridicat talpa de pe ea și a văzut micuța pasăre preschimbată într-o bucată informă de lut, a fost atât de ușurat, încât a început să râdă și a ridicat piciorul să mai distrugă una.

— Ce faci, Iuda? Nu vezi că păsările astea sunt vii și cântă?

Dar Iuda a râs și a mai strivit o pasăre.

Isus s-a uitat în jur, căutând ajutor. Iuda era un băiat voinic și Isus n-ar fi avut putere să-l oprească. Și-a căutat din ochi mama. Nu era departe, dar Iuda ar fi avut timp să nimicească toate păsările înainte ca ea să ajungă acolo.

Lui Isus i s-au umplut ochii de lacrimi. Iuda îi strivise patru păsări. Mai rămăseseră doar trei.

Era supărat pe păsări pentru că stăteau atât de liniștite și se lăsau călcate fără să dea nici o atenție primejdiei. Isus a bătut din palme ca să le avertizeze și a strigat:

— Zburați, zburați, păsărelelor!

Atunci cele trei păsări au început să-și miște aripioarele și au fâlfâit temătoare până la marginea streșinii casei, unde erau la adăpost de furia lui Iuda.

Când Iuda a văzut că păsările își deschiseseră aripile și zburaseră la îndemnul lui Isus, a început să plângă. Și-a smuls părul din cap, cum văzuse că făceau oamenii mari când erau disperați, și s-a aruncat la picioarele lui Isus.

Se zvârcolea în praf înaintea lui Isus ca un câine, îi săruta picioarele și îl implora să-și ridice piciorul și să-l strivească, așa cum făcuse el cu păsăruicile de lut. Pentru că Iuda îl iubea, îl admira și îl adora pe Isus, și în același timp îl ura.

Maria, care în acest timp stătea și se uita la jocul copiilor, a venit, l-a ridicat pe Iuda în brațe, l-a pus în poala ei și l-a mângâiat.

— Sărmane copil! i-a spus, tu nu știi că ai încercat să faci ceva ce nici un muritor nu poate înfăptui. Să nu mai încerci niciodată una ca asta, dacă nu vrei să ajungi să fii cel mai nefericit dintre oameni! Ce s-ar întâmpla cu oricare dintre noi care s-ar apuca să se întreacă în orice cu acela care pictează cu lumina razelor de soare și suflă viață în lutul nemișcat?

ÎN TEMPLU

A fost odată o familie sărmană – un bărbat, o femeie și copilul lor – care a intrat în Marele Templu din Ierusalim. Copilul era atât de frumos! Părul îi cădea pe umeri în bucle lungi, iar ochii îi străluceau ca stelele.

Copilul nu mai fusese în templu până atunci, fiindcă părinții lui voiau să fie suficient de mare ca să înțeleagă ce vedea; iar acum, părinții lui îl luaseră ca să-i arate toate frumusețile lui. Erau șiruri lungi de coloane și altare aurite; erau înțelepți care-i învățau pe ucenici; era și preotul cel mai înalt în rang, cu patrafirul lui presărat cu pietre scumpe. Templul avea perdele din stofe din Babilon, țesute cu trandafiri de aur, și porți mari de aramă, atât de grele încât treizeci de oameni abia dacă puteau să le închidă și să le deschidă.

Dar băiatului, care avea doar doisprezece ani, nu-i păsa prea mult de tot ce vedea în jur. Mama lui îi spunea că veniseră să-i arate cea mai mare minunăție din lume și probabil o să treacă mult timp până să mai vadă așa ceva. În Nazaret, sărmana așezare în care trăiau ei, nu era nimic de văzut în afară de străzile cenușii.

Îndemnurile ei n-au ajutat prea mult. Băiatul părea că mai degrabă ar fi vrut să iasă din magnificul templu dacă ar fi avut de ales între acesta și joaca pe străduțele din Nazaret.

Dar ciudat era că părinții erau foarte mulțumiți când vedeau că băiatul se arăta plictisit de toate acestea. Se uitau unul la altul și dădeau din cap, nespus de bucuroși.

În cele din urmă, copilul a părut atât de istovit și de sătul de ce vedea în templu, încât mamei i-a părut rău de el.

— Am umblat prea mult pe aici cu tine, a zis ea. Haide, vino să te odihnești puțin.

S-a așezat pe jos lângă o coloană, l-a îndemnat să se întindă pe podea și să-și pună capul pe genunchii ei. Copilul s-a supus și a adormit pe loc.

Abia închisese ochii, când femeia i-a spus soțului ei:

— Nu mi-a fost niciodată atât de teamă de ceva ca de momentul în care va trebui să venim aici, în Templul din Ierusalim. Credeam că, atunci când o să vadă această casă a Domnului, o să vrea să rămână pentru totdeauna aici.

— Și mie mi-a fost teamă de călătoria asta, a răspuns bărbatul. Când s-a născut, au apărut multe semne și minuni care arătau că va ajunge mai-mare peste oameni. Dar ce i-ar aduce domnia asupra

oamenilor, dacă nu griji și primejdii? Întotdeauna am zis că, și pentru el, și pentru noi, cel mai bine ar fi dacă s-ar face tâmplar aici, în Nazaret.

— De când avea cinci ani, a spus mama gânditoare, nu s-au mai întâmplat miracole în preajma lui. Iar el nu-și amintește nici una dintre minunile de când era mic. Acum e la fel ca orice copil de seama lui. Se va alege din toate astea după voia Domnului! Dar aproape că am început să sper că Dumnezeu, în marea-i îndurare, va alege pe altul pentru a împlini mărețul destin, iar eu o să-mi pot păstra fiul.

— Din partea mea, a zis bărbatul, sunt sigur că, dacă nu află nimic despre semnele și minunile care s-au întâmplat în primii lui ani de viață, totul va fi bine.

— Niciodată nu vorbesc cu el despre minunile astea, a zis soția. Dar mi-e teamă că, fără voia mea, se va întâmpla ceva care o să-l facă să înțeleagă cine e. De asta, cel mai frică îmi era să-l aduc aici, în templu.

— Poți să te bucuri acum, nu mai e nici o primejdie, a răspuns bărbatul. O să-l luăm curând cu noi acasă, în Nazaret.

— Mi-a fost teamă de înțelepții din templu, a spus femeia, și mai ales de prezicătorii care stau pe jos pe covoare. Am crezut că, atunci când or să-l vadă, or să se ridice în picioare și or să se încline în fața copilului, salutându-l ca pe un rege al Iudeei. Mi se pare ciudat și faptul că nici nu-i observă frumusețea. Un asemenea copil n-au mai văzut niciodată în viață.

A rămas câteva clipe tăcută, privindu-și copilul.

— Nu pot să înțeleg, a adăugat ea. Am crezut că, atunci când o să-i vadă pe judecătorii care stau în casa Celui Sfânt și judecă neînțelegerile dintre oameni și pe învățații care le vorbesc ucenicilor lor și pe preoții care-l slujesc pe Dumnezeu, copilul se va deștepta și va spune: „M-am născut ca să trăiesc aici, printre acești judecători, înțelepți și preoți“.

— Dar ce fericire i-ar aduce să stea aici, închis între coloane și galerii de templu? a întrerupt-o bărbatul. E mai bine pentru el să colinde pe dealurile și pe colinele din jurul Nazaretului.

Mama a suspinat ușor.

— E atât de fericit acasă, cu noi! a spus ea. Cât de mulțumit pare când poate să umble cu ciobanii și turmele de oi ori când merge pe câmpiile unde lucrează oamenii pământul! Nu pot să cred că-i facem vreun rău încercând să-l păstrăm în familia noastră.

— Îl cruțăm de mari suferințe, a zis bărbatul.

Au continuat să vorbească astfel, în șoaptă, până când s-a trezit copilul.

— Ei, te-ai odihnit bine? Acum scoală-te, pentru că începe să se lase seara și trebuie să ne întoarcem unde înnoptăm.

Erau în partea cea mai îndepărtată de ieșirea templului, așa că s-au întors.

În drum, au trecut pe sub o boltă veche de când fusese construit templul; iar acolo, sprijinit de perete, era un corn vechi de aramă, enorm și greu, aproape cât un stâlp. Stătea acolo plin de urme de lovituri, prăfuit și acoperit de pânze de păianjen și de literele aproape invizibile ale unui scris străvechi. Trebuie să fi trecut o mie de ani de când încercase ultima oară cineva să sufle în el.

Dar, când a văzut cornul cel uriaș, băiatul a rămas pe loc, uluit.

— Ce-i asta? a întrebat el.

— E cornul cel mare, numit Glasul Stăpânitorului Lumii, a răspuns mama lui. Cu acest corn i-a chemat Moise să se adune pe copiii lui Israel, care erau risipiți prin pustie. De atunci nimeni n-a mai reușit să scoată nici măcar un sunet din acest corn. Dar cel care va face asta îi va aduna pe toți oamenii de pe pământ laolaltă sub stăpânirea lui.

Zâmbea când îi povestea ceea ce credea a fi o legendă străveche; dar băiatul rămăsese în picioare în fața uriașului corn și nu s-a clintit de acolo până când mama lui l-a strigat să vină. Din tot ce văzuse în templu, era primul lucru care-i plăcuse.

N-au mai mers mult și au ajuns într-o curte largă a templului. Chiar aici, în mijlocul templului construit pe un munte, era o prăpastie adâncă și largă, așa cum fusese din vremuri care se pierdeau în negura timpului. Regele Solomon poruncise ca această prăpastie să nu fie acoperită când se ridicase templul. Nu fusese construită nici o punte peste abis, nici o împrejmuire pe lângă marginile abrupte. Dar întinsese peste prăpastie o sabie de oțel de mai mulți metri, ascuțită, cu tăișul în sus. Acum sabia era aproape ruginită. Nu mai era fixată bine la capete, ci se clătina și vibra ori de câte ori cineva umbla cu pași grei prin curtea templului.

Când mama a luat copilul să dea împreună ocol prăpastiei, el a întrebat:

— Ce fel de punte e asta?

— E puntea regelui Solomon, i-a răspuns femeia, iar noi o numim Puntea Raiului. Dacă cineva poate să treacă prăpastia pe tăișul ăsta tremurător, mai subțire decât o rază de soare, poate fi sigur că va ajunge în rai.

A zâmbit și a trecut mai departe: dar copilul a rămas nemișcat, uitându-se la lama de oțel îngustă și tremurătoare, până când mama lui l-a chemat.

Când copilul a venit lângă ea, mama a oftat; îi părea rău că nu-i arătase mai devreme minunățiile acelea, astfel încât băiatul să aibă mai

mult timp să se uite la ele.

Au mers până au ajuns la marea poartă împodobită cu cinci coloane. Aici, într-un colț, erau două coloane de marmură care se înălțau din același suport, atât de aproape unul de altul încât abia se putea strecura un pai printre ele. Erau înalte și majestuoase, cu capiteluri bogat împodobite cu o ciudată coroană din capete de animale sculptate. Erau mâncate de timp și stricate cum nu era nici un lucru din templu. Chiar și podeaua din jurul lor era tocită și cu adâncituri lăsate de tălpile numeroase care o călcaseră.

Și aici s-a oprit băiatul și a întrebat-o pe mamă:

— Ce fel de coloane sunt astea?

— Sunt coloanele pe care părintele nostru Avraam le-a adus cu el în Palestina din Caldeea cea îndepărtată și le-a numit Poarta Dreptății. Cine se va putea strecura printre ele e un om drept și fără păcate în ochii Domnului.

Băiatul a rămas nemișcat și s-a uitat la coloane cu ochii larg deschiși.

— Doar nu vrei să încerci să te strecori printre ele? a râs mama lui. Vezi cât de tocită e podeaua din jur de numeroșii oameni care au încercat să treacă forțat prin deschizătura asta îngustă; dar crede-mă, n-a reușit nimeni. Hai să ne grăbim! Aud cum încep să se închidă porțile de aramă; cei treizeci de servitori ai templului s-au apucat să le împingă cu umerii lor.

Toată noaptea, băiatul a rămas treaz în cort și nu vedea înaintea ochilor decât Poarta Dreptății, Puntea Raiului și Glasul Stăpânitorului Lumii. Nu mai auzise niciodată de asemenea minunății și nu-și putea lua gândul de la ele.

A doua zi dimineața era la fel; nu se putea gândi la nimic altceva. În dimineața aceea trebuiau să plece acasă. Părinții aveau multe de făcut: trebuiau să strângă cortul și să-l împacheteze, împreună cu lucrurile din el, ca să le încarce pe spinarea unei cămile; mai era mult până să fie totul gata. Nu aveau să facă singuri călătoria de întoarcere, ci împreună cu rudele și vecinii lor. Și, pentru că erau atât de mulți, firește că împachetarea lucrurilor se petrecea foarte încet.

Băiatul nu-i ajuta la lucru; în mijlocul oamenilor care se grăbeau și al învălmășelii, el stătea jos și se gândea la cele trei lucruri minunate.

Deodată i-a trecut prin minte că avea timp destul să se întoarcă la templu și să se mai uite o dată la ele. Încă erau foarte multe lucruri de împachetat, așa că avea să reușească să se întoarcă de la templu înainte de plecare.

A plecat în grabă, fără să spună nimănui ce avea de gând. Nu credea că e nevoie, pentru că avea să se întoarcă la timp, fără doar și poate.

N-a trecut mult până când a ajuns la templu și a intrat în sala unde erau cele două coloane de marmură neagră.

Cum le-a văzut, copilului i-au strălucit ochii de bucurie. S-a așezat pe podea în fața lor și s-a uitat printre ele. În timp ce se gândea că acela care se va putea strecura printre coloane e un om drept în ochii Domnului, care nu a făcut nici un fel de păcate, i se părea că niciodată nu văzuse ceva atât de măreț.

S-a gândit ce minunat ar fi dacă ar putea să se strecoare printre cele două coloane; dar erau atât de apropiate, încât era imposibil chiar să încerce cineva. Astfel a stat nemișcat în fața coloanelor aproape o oră, fără să-și dea seama cât timp trecuse. I se părea că le privise doar preț de câteva clipe.

În sala în care stătea băiatul, se adunaseră judecătorii și înaltul tribunal ca să înceapă să judece pricinile dintre oameni.

Locul se umpluse de lume care se plângea despre linii de hotar mutate, despre oi luate din turmă și însemnate cu semne false, despre datornici care nu plăteau.

Printre ei era un om bogat, îmbrăcat într-un veșmânt lung, purpuriu, care o adusese în fața judecătorilor pe o sărmană văduvă despre care spunea că-i datora câteva monede de argint. Sărmana văduvă plângea și spunea că omul cel bogat o nedreptățea; că îi plătise datoria o dată, iar acum o silea să-i plătească banii din nou; dar ea nu putea, fiind atât de săracă încât, dacă judecătorii aveau s-o condamne să plătească, trebuia să-și dea fiicele să fie sclave la casa bogătașului.

Cel care stătea pe locul cel mai înalt pe banca judecătorilor s-a întors spre omul cel bogat și l-a întrebat:

— Îndrăznești să juri că femeia aceasta sărmană nu ți-a plătit datoria?

Atunci omul cel bogat a răspuns:

— Doamne, eu sunt un om bogat. Oare aș mai căuta eu să intru în necaz cerându-mi banii de la văduva asta dacă nu aș avea dreptul să-i cer? Jur că, așa cum nimeni nu poate să treacă vreodată prin Poarta Dreptății, femeia asta îmi datorează suma pe care i-o cer.

Când au auzit jurământul, judecătorii l-au crezut și au condamnat-o pe sărmana femeie să-și dea fiicele ca sclave.

Dar băiatul era în apropiere și auzise toate acestea. S-a gândit: „Ce bine ar fi dacă ar reuși cineva să se strecoare prin Poarta Dreptății! Omul

cel bogat cu siguranță n-a spus adevărul. E mare păcat de biata femeie care o să fie silită să-și trimită fiicele să fie sclave la curtea lui!“.

A sărit pe platforma unde se înălțau cele două coloane și s-a uitat prin deschizătura îngustă.

„Ah, dar e aproape imposibil!“, și-a zis în sinea lui.

Dar era foarte mâhnit văzând-o pe sărmana femeie. Acum nu se mai gândea deloc la ce se spunea, că acela care se va putea strecura printre coloane e un om sfânt și fără păcate. Voia să treacă printre ele doar ca s-o ajute pe biata văduvă.

Și-a vârât puțin umărul în spațiul dintre coloane, ca și cum ar fi încercat să treacă. În momentul acela, toți oamenii care stăteau în sală și-au îndreptat privirile spre Poarta Dreptății. Pentru că în bolți răsuna ca un tunet, iar din coloane se auzea un fel de huruit și s-au îndepărtat – una la dreapta, alta la stânga –, lăsând între ele un spațiu suficient de mare pentru ca trupul zvelt al băiatului să treacă printre ele!

Atunci s-a stârnit în jurul lui cea mai mare mirare și entuziasm. La început, nimeni nu înțelegea ce vedea în fața ochilor. Oamenii stăteau încremeniți, privindu-l pe băiatul care înfăptuise un asemenea miracol.

Bătrânul judecător a fost primul care și-a venit în fire. A strigat, poruncindu-le oamenilor să pună mâna pe negustorul cel bogat și să-l aducă înaintea judecății. Și l-a pedepsit să-i dea toate avuțiile lui sărmanei văduve, pentru că îndrăznise să jure strâmb în Templul Domnului.

Când s-a terminat judecata, bătrânul judecător a întrebat de băiatul care trecuse prin Poarta Dreptății; dar, când oamenii l-au căutat, dispăruse. În momentul în care coloanele alunecaseră în lături, se trezise ca dintr-un vis și își amintise că trebuia să plece acasă cu părinții lui.

„Acum trebuie să mă întorc repede, ca să nu aștepte după mine părinții“, și-a zis el.

Nu-și dădea seama că stătuse o oră întreagă în fața Porții Dreptății, ci credea că trecuseră doar câteva minute; așa că s-a gândit că avea timp să se uite încă o dată la Puntea Raiului înainte să plece din templu.

Și s-a strecurat prin învălmășeala de oameni, ducându-se la Puntea Raiului, care era în altă parte a marelui templu.

Când a văzut sabia ascuțită de oțel aruncată peste abis, s-a gândit că persoana care avea să treacă peste puntea aceea va ajunge sigur în rai. I se părea că e cel mai minunat lucru făurit vreodată; și stătea pe buza prăpastiei, uitându-se la sabia de oțel.

Se gândea cât de bine ar fi să ajungă în rai și cât de mult i-ar fi plăcut să meargă pe tăișul acela; dar în același timp își dădea seama că era imposibil fie și să încerce să facă asta.

A stat așa pierdut în gânduri două ceasuri, fără să simtă timpul trecând. Se gândea doar la rai.

În acest timp, în curtea în care era prăpastia se ridicase un altar mare și împrejur erau preoți îmbrăcați în veșminte albe care se îngrijeau de focul altarului și primeau jertfele. În curte se aflau mulți oameni care veniseră să aducă jertfe și o mare mulțime care urmărea ritualurile de sacrificiu.

A venit și un om sărac, aducând un miel mic și slab, care fusese mușcat de un câine și avea o rană mare. Omul s-a dus la preoți cu mielușelul și i-a implorat să-l lase să-l jertfească, dar ei au refuzat. Spuneau că nu-i puteau oferi Domnului o asemenea jertfă umilă. Bătrânul s-a rugat de ei să primească mielul măcar de milă, pentru că fiul lui era pe moarte, iar el nu avea nimic ce-ar fi putut să-i ofere lui Dumnezeu în speranța că avea să-i însănătoșească fiul.

— Trebuie să mă lăsați să-l jertfesc, a spus el, altfel rugile mele nu vor ajunge până la Dumnezeu și fiul meu va muri!

— Poate că nu crezi, dar tare îmi pare rău de tine, a spus preotul. Însă legea ne oprește să jertfim un animal rănit. Nu putem să-ți îndeplinim dorința, așa cum e cu neputință să treacă cineva Puntea Raiului.

Băiatul nu era prea departe, așa că a auzit toate acestea. Pe loc s-a gândit că era mare păcat că nimeni nu putea să treacă puntea aceea. Poate că fiul sărmanului om s-ar fi putut înzdrăveni dacă mielul ar fi fost sacrificat.

Bătrânul a plecat deznădăjduit din curtea templului, dar băiatul s-a ridicat, s-a dus până la puntea care se clătina și a pășit pe ea.

Nu se gândea deloc că voia să treacă puntea ca să ajungă în rai. Gândurile lui se îndreptau spre sărmanul bătrân pe care voia să-l ajute.

Și-a tras înapoi piciorul, cugetând: „E cu neputință. E mult prea veche și ruginită, nici măcar n-o să poată să-mi ducă greutatea“.

Dar, când și-a amintit de bietul bătrân al cărui fiu se zbătea între viață și moarte, a pus din nou piciorul pe lama tremurătoare a sabiei.

Atunci a băgat de seamă că sabia nu se mai clătina, că o simțea lată sub talpă și-i era ușor să calce pe ea.

Și când a făcut următorul pas a simțit că se putea rezema de aerul din jur ca să nu cadă. Aerul îl ținea de parcă ar fi fost o pasăre și ar fi avut aripi.

Din sabia suspendată peste prăpastie a răsunat un sunet dulce, iar unul dintre oamenii din curte s-a întors la auzul lui și l-a văzut pe băiat. A strigat de uimire și atunci toți s-au răsucit și au văzut băiatul pășind pe

tăișul sabiei.

O mare mirare i-a cuprins pe toți cei care erau de față. Primii care și-au venit în fire au fost preoții. Au trimis imediat un sol după sărmanul bătrân, iar când s-a întors i-au spus:

— Dumnezeu a înfăptuit o minune ca să ne arate că îți va primi jertfa. Dă-ne mielul și o să-l jertfim.

Când s-a terminat sacrificiul, au întrebat de băiatul care trecuse peste prăpastie; dar, când au privit în jurul lor, nu mai era acolo.

Pentru că, imediat cum trecuse de partea cealaltă, băiatul își amintise de părinții lui și de călătoria de întoarcere. Nu știa că trecuse toată dimineața, ci se gândea: „Trebuie să mă grăbesc să mă întorc la ei, ca să nu aștepte după mine. Dar mai întâi vreau să mă duc și să mă uit la Glasul Stăpânitorului Lumii“.

Și s-a furișat afară din mulțime, alergând la bolta în care stătea uriașul corn de aramă, sprijinit de perete.

Când l-a văzut și s-a gândit la prezicerea că acela care va reuși să scoată un sunet din corn îi va aduna într-o zi pe toți oamenii din lume sub stăpânirea sa, i s-a părut că nu mai văzuse niciodată o minunăție mai mare și s-a așezat acolo, uitându-se lung la el.

Se gândea cât de grozav ar fi să adune laolaltă toți oamenii de pe pământ și cât de mult își dorea să sufle în vechiul corn. Dar înțelegea că era ceva imposibil de înfăptuit și nici măcar n-ar fi îndrăznit să încerce.

A stat așa câteva ore și nici nu și-a dat seama cât timp trecuse. Se gândea doar la cât de minunat ar fi să domnească peste toți oamenii.

S-a întâmplat că în sala aceea răcoroasă stătea un om sfânt care le vorbea învățăceilor săi așezați la picioarele lui. Omul sfânt s-a întors spre unul dintre ucenici și i-a spus că era un impostor. A zis că spiritul îi spusese că tânărul era un străin, nu un israelit, și l-a întrebat de ce se strecurase sub un nume fals printre învățăceii lui.

Atunci tânărul străin s-a ridicat și a spus că rătăcise mult prin deșerturi și plutise pe mări ca să poată auzi cuvintele înțelepciunii și învățătura singurului Dumnezeu adevărat.

— Sufletul mi se stingea de tânjire, i-a spus omului sfânt. Dar știam că n-ai să mă iei printre ucenicii tăi dacă n-aș fi spus că sunt israelit. Așa că am spus un neadevăr, ca să pot să-mi potolesc setea de învățătură. Și mă rog Domnului să-mi fie îngăduit să rămân aici, lângă tine.

Dar înțeleptul s-a ridicat în picioare și și-a întins mâinile spre cer.

— E cu neputință să te las să rămâi lângă mine, la fel cum nu se poate să apară cineva care să sufle în cornul de aramă care e numit Glasul Stăpânitorului Lumii! Nu ai voie nici măcar să intri în partea asta a

templului. Pleacă din locul acesta și nu te mai întoarce, altfel învățăceii mei se vor arunca asupra ta și te vor face bucăți, fiindcă ne pângărești templul.

Dar tânărul a rămas nemișcat și a spus:

— Nu vreau să plec nicăieri în altă parte, căci sufletul meu nu poate găsi nici o hrană. Mai bine mor la picioarele tale.

Nici nu apucase să spună bine aceste vorbe, că ucenicii înțeleptului au sărit să-l alunge, iar când s-a împotrivit, l-au aruncat la pământ, voind să-l omoare.

Dar băiatul era aproape de ei și, când a auzit și a văzut toate acestea, s-a gândit: „Asta-i o mare nedreptate. Oh! Dacă aș putea să suflu din marele corn de aramă, l-aș putea ajuta pe tânărul străin“.

S-a ridicat și a pus mâna pe corn. În acele clipe nu mai voia să-l ridice la buzele lui fiindcă, făcând asta, ar fi ajuns un mare stăpânitor, ci fiindcă spera să-l poată ajuta pe tânărul aflat în primejdie de moarte.

Și a apucat cornul de aramă cu mânuțele lui, încercând să-l ridice. Atunci a simțit că uriașul corn se ridicase singur la buzele lui. Și când n-a făcut altceva decât să respire, s-a auzit un sunet prelung, răsunător, care s-a reverberat în tot Marele Templu.

Atunci și-au întors toți privirile spre el și au văzut că un băiețaș era cel care stătea cu cornul lipit de gura lui, scoțând din el sunetele care făceau să se cutremure temelia și coloanele templului.

Pe loc, toate mâinile care se ridicaseră să-l lovească pe tânărul străin au căzut pe lângă trupuri, iar înțeleptul i-a spus:

— Vino și așază-te la picioarele mele, cum ai stat mai înainte! Dumnezeu a înfăptuit o minune ca să-mi arate că dorința lui este ca tu să-l slujești.

* * *

În timp ce se lăsa seara, un bărbat și o femeie se duceau în mare grabă spre Ierusalim. Păreau speriați și neliniștiți și întrebau pe oricine întâlneau în cale:

— Ne-am pierdut fiul! Credeam că a plecat cu rudele noastre, dar nimeni nu l-a zărit. N-ați văzut trecând pe-aici un copil singur?

Niște oameni care veneau din Ierusalim le-au răspuns:

— Nu l-am văzut pe fiul vostru, dar în templu era un copil de o frumusețe rară. Era ca un înger din rai și a trecut prin Poarta Dreptății.

Ar fi fost bucuroși să povestească totul cu de-amănuntul, dar părinții n-aveau timp să stea să-i asculte.

După ce au mai mers o bucată de drum, s-au întâlnit cu alți oameni

și i-au întrebat și pe aceștia.

Dar cei care veneau din Ierusalim nu vorbeau decât despre un copil de o nemaivăzută frumusețe, care arăta ca și cum ar fi coborât din rai și care trecuse Puntea Raiului.

S-ar fi oprit să vorbească până noaptea târziu despre minune, dar bărbatul și femeia n-aveau timp să-i asculte și s-au grăbit spre oraș.

Au umblat peste tot pe străzi, dar n-au găsit copilul. În cele din urmă, au ajuns la templu. Acolo, femeia a spus:

— Dacă tot am ajuns aici, hai să intrăm și să vedem ce fel de copil e acela despre care spun oamenii că a venit din rai!

Au intrat și au întrebat unde era copilul.

— Mergeți drept înainte până ajungeți acolo unde înțelepții se așază să le vorbească ucenicilor lor. Acolo o să găsiți copilul. Bătrânii l-au pus în mijlocul lor. Îi pun întrebări, iar el îi întreabă la rândul lor și cu toții se miră de înțelepciunea lui. Dar oamenii stau acolo în curtea templului ca să-l vadă măcar în treacăt pe cel care a făcut să răsune Glasul Stăpânitorului Lumii.

Bărbatul și femeia și-au croit cale până au ajuns în mijlocul mulțimii și au văzut că era chiar fiul lor copilul care stătea printre înțelepți.

Cum l-a recunoscut, femeia a început să plângă.

Iar băiatul din mijlocul înțelepților a auzit plânsul și a știut că era mama lui cea care plângea. S-a ridicat și s-a dus la ea, iar părinții l-au luat cu ei și au părăsit templul.

Pentru că mama lui continua să plângă, copilul a întrebat-o:

— De ce plângi? Am venit la tine îndată ce te-am auzit.

— N-ar trebui să plâng? a spus femeia. Am crezut că te-am pierdut.

Au ieșit din cetate și s-a lăsat întunericul nopții, iar în tot acest timp femeia a continuat să plângă.

— De ce plângi? a întrebat din nou copilul. N-am știut că a trecut ziua. Credeam că e tot dimineață și am venit la tine de cum ți-am auzit vocea.

— Cum să nu plâng? a zis mama lui. Te-am căutat toată ziua. Am crezut că te-am pierdut.

Au mers pe jos toată noaptea, iar femeia nu s-a mai oprit din plâns.

Când au început să se arate zorii, copilul a spus:

— Mamă, de ce plângi? N-am căutat mărire pentru mine, dar Dumnezeu m-a lăsat să înfăptuiesc minunile fiindcă a vrut să le ajute pe bietele făpturi în necaz. Cum ți-am auzit glasul, am venit la tine.

— Fiule, a răspuns mama, plâng pentru că tu ești pierdut pentru

mine. Niciodată n-ai să mai fii al meu. De acum înainte năzuința vieții tale va fi dreptatea, vei tânji după rai, iar dragostea ta îi va cuprinde pe toți sărmanii oameni de pe pământ.

NĂFRAMA SFINTEI VERONICA

I

Spre sfârșitul domniei împăratului Tiberius, un sărman lucrător la vie a venit cu nevasta lui să locuiască într-o colibă din Munții Sabini. Erau străini și se obișnuiseră să trăiască într-o singurătate deplină, fără să le calce pragul nici o făptură omenească. Dar într-o dimineață, când bărbatul a deschis ușa, a văzut, spre marea lui uimire, o bătrână care stătea ghemuită pe prag. Era învelită într-o manta cenușie și părea foarte săracă. Dar, când s-a ridicat, bătrâna avea o înfățișare care inspira atât de mult respect, încât l-a dus cu gândul la legendele despre zeițele care-i vizitau pe muritori luând forma unor femei obișnuite.

— Prietene, i-a spus bătrâna lucrătorului, să nu te miri că am dormit pe pragul casei tale azi-noapte. Părinții mei au locuit în coliba asta și tot aici m-am născut și eu acum nouăzeci de ani. Credeam că o găsesc goală și pustie. N-am știut că stau niște oameni aici.

— Firește că ai crezut că ar trebui să fie pustie o colibă așezată așa de sus pe culmile astea, a spus omul. Dar eu și nevasta mea venim dintr-un ținut de departe și, cum suntem niște străini săraci, n-am reușit să găsim o casă mai bună să locuim în ea. Dar pentru dumneata, care ești în mod sigur obosită și flămândă după călătoria atât de lungă pe care ai făcut-o la o astfel de vârstă înaintată, poate că e mai bine că aici sunt oameni, și nu lupi din Munții Sabini. Cel puțin o să găsești un pat ca să dormi în el, un blid de lapte de capră și o bucată de pâine, dacă primești ospitalitatea noastră.

Un zâmbet efemer a trecut pe buzele bătrânei, dar a dispărut atât de repede încât nu i-a putut risipi expresia de tristețe adâncă de pe chip.

— Toată copilăria mi-am petrecut-o aici, a zis ea. N-am uitat șiretlicul cu care oamenii scot un lup din vizuină.

Și părea atât de puternică încât lucrătorul nu s-a îndoit că, deși era atât de bătrână, ar fi putut să țină piept sălbăticiunilor din pădure.

A mai poftit-o o dată în casă, iar femeia a intrat. S-a așezat la masa lor săracă și a început să mănânce, fără nici o șovăială. Cu toate că părea foarte mulțumită în timp ce înmuia pâinea tare în laptele de capră, bărbatul și femeia se gândeau: „De unde-o fi venit bătrâna rătăcitoare? Pare că în viața ei a mâncat mai adesea fazani de pe platouri de argint decât lapte de capră din blide de pământ ars“.

Din când în când, bătrâna își ridica privirile din blidul cu mâncare

și se uita prin încăpere, ca și cum ar fi vrut să vadă dacă tot ce era în jur mai semăna cu ce-și aducea ea aminte. Sărmana casă veche, cu pereții de lut și podeaua din pământ bătătorit, nu se schimbase prea mult. Le-a arătat gazdelor ei cum se vedeau încă pe pereți urme ale desenelor înfățișând căprioare și câini, pe care tatăl ei le făcuse ca să-i distreze pe copii când erau mici. Iar pe o policioară de sus i s-a părut că vede cioburile unui vas de lut cu care ea, demult, obișnuia să măsoare laptele.

Bărbatul și femeia și-au zis în sinea lor: „Trebuie să fie adevărat că s-a născut în coliba asta, dar sigur a făcut în viața ei mai mult decât să mulgă caprele și să facă unt și brânză din laptele lor“.

Au mai observat și că părea dusă pe gânduri și că ofta adânc, cu mare mâhnire, când își revenea în fire.

În cele din urmă, bătrâna s-a ridicat de la masă. Le-a mulțumit recunoscătoare celor doi pentru ospitalitatea lor și s-a îndreptat spre ușă.

Dar bărbatului i-a părut rău când a văzut-o arătând atât de singură și săracă și a exclamat:

— Dacă nu mă înșel, când ai venit aici noaptea trecută nu aveai de gând să pleci atât de repede. Dacă ești atât de săracă precum pari, trebuie să fi voit să rămâi aici tot restul vieții. Dar acum vrei să pleci pentru că eu și nevasta mea am luat în stăpânire coliba asta, care a fost casa ta.

Bătrâna nu a negat ceea ce intuise omul.

— Dar coliba asta, care a fost pustie atâția ani, e la fel de mult a voastră cum e și a mea. N-am nici un drept să vă alung de aici.

— Cu toate astea, e casa părinților dumitale, a spus bărbatul, și sigur ai mai multe drepturi decât avem noi asupra ei. În afară de asta, noi suntem tineri, iar dumneata ești în vârstă. Așa că e mai bine să rămâi aici, iar noi plecăm.

Când bătrâna a auzit asta, a rămas foarte uimită. S-a întors din prag și s-a uitat cu mare mirare la el, ca și cum n-ar fi înțeles bine ce spunea.

Dar tânăra soție s-a amestecat în vorbă.

— Dacă nu te superi, i-a spus bărbatului, te-aș ruga să o întrebi pe bătrâna aceasta dacă n-ar vrea să ne considere copiii ei și să ne lase să stăm și noi aici, ca să avem grijă de ea. Ce bine i-am face dacă am pleca din căsuța asta și am lăsa-o singură? I-ar fi tare greu să trăiască în sălbăticia asta fără nici un suflet de om în jur! Și din ce ar trăi? Ar fi ca și cum am lăsa-o să moară de foame.

Bătrâna s-a apropiat de tânăra pereche și i-a privit cu atenție.

— De ce-mi vorbiți astfel? a întrebat ea. De ce-mi arătați atâta bunătate? Sunt doar o străină pentru voi.

Tânăra soție a răspuns:

— Pentru că și nouă ni s-a arătat odată cea mai mare îndurare.

II

Astfel a ajuns bătrâna să locuiască în coliba lucrătorului la vie și a nevestei lui. Și i-a îndrăgit foarte mult pe cei doi tineri. Cu toate acestea, niciodată nu le-a spus de unde venea sau cine era, iar ei au înțeles că nu-i plăcea să i se pună astfel de întrebări.

Dar într-o seară, când se terminase munca de peste zi și toți trei stăteau pe stânca mare și plată din fața ușii, mâncându-și cina, au văzut un bărbat vârstnic venind pe cărare.

Era un om înalt și puternic, lat în umeri ca un gladiator. Chipul lui avea o expresie aspră, lipsită de orice veselie. Avea sprâncene stufoase deasupra ochilor înfundați în orbite, iar liniile din jurul gurii trădau amărăciune și dispreț. Umbla drept, cu pași repezi.

Omul era îmbrăcat simplu și, cum l-a văzut, lucrătorul și-a spus:

— E un bătrân soldat pe care l-au dat afară de la oaste și acum se întoarce acasă.

Când străinul a ajuns în fața lor s-a oprit, ca și cum ar fi stat la îndoială. Lucrătorul, care știa că drumul se sfârșea nu departe de coliba lor, a lăsat jos lingura și l-a strigat:

— Ai rătăcit drumul, străine, de vii încoace? Nimeni nu vine până sus dacă nu e trimis cu vorbă pentru unul dintre noi.

Când a auzit întrebarea, străinul s-a apropiat.

— Așa e, cum spui, a răspuns el. M-am rătăcit și acum nu știu încotro s-o mai iau. Dacă mă lași să mă odihnesc puțin la tine și pe urmă îmi spui pe ce drum s-o apuc ca să ajung la o fermă, ți-aș fi tare îndatorat.

Spunând acestea, s-a așezat pe una dintre pietrele din fața colibei. Tânăra femeie l-a întrebat dacă nu vrea să mănânce împreună cu ei, dar el s-a mulțumit să zâmbească. Pe de altă parte, se vedea bine că ar fi vrut să stea de vorbă cu ei în timp ce mâncau. I-a întrebat pe tineri despre viața și despre munca lor, iar ei au răspuns bucuroși, cu sinceritate.

Deodată, lucrătorul s-a întors spre străin și a început să-i pună și el întrebări.

— Vezi ce singuratici și retrași trăim aici, a spus el. Trebuie să fi trecut mai bine de un an de când am vorbit cu cineva, dacă nu-i pun la socoteală pe ciobanii care ajung pe aici cu turmele lor și pe lucrătorii de la vie. Dar poate tu, care vii dintr-o tabără, poți să ne spui ceva despre Roma

și despre împărat?

Nici nu apucase să-i pună bine întrebarea, că tânăra femeie a observat că bătrâna îl privea cu un fel de avertizare în ochi și îi făcea cu mâna un semn care voia să spună: „Ai grijă ce vorbești“.

Dar soldatul a răspuns foarte prietenos:

— Înțeleg că mă iei drept soldat, ceea ce nu e cu totul neadevărat, chiar dacă nu mai sunt de mult în armată. În timpul domniei lui Tiberius nu prea a fost de lucru pentru noi, soldații. Cu toate astea, a fost un mare comandant în vremurile lui bune. În Roma, toți vorbesc despre cum a pus săptămâna trecută să fie prins și executat senatorul Titius doar pentru o bănuială a lui.

— Bietul împărat nu mai știe ce face! a exclamat tânăra femeie, clătinând din cap, cu milă și uimire.

— Ai foarte multă dreptate, a spus străinul, iar pe față i s-a așternut o expresie de adâncă tristețe. Tiberius știe că toți îl urăsc și asta îl înnebunește.

— Dar ce tot spui acolo? a răspuns femeia. De ce să-l urâm pe împărat? Doar ne pare rău că nu mai e mărețul împărat care era la începutul domniei lui.

— Te înșeli, i-a spus străinul. Toți îl urăsc și îl disprețuiesc pe Tiberius. Și cum ar putea fi altfel? Nu-i decât un tiran crud, lipsit de orice milă. În Roma, oamenii cred că de acum înainte va deveni și mai rău decât a fost.

— S-a întâmplat ceva care să-l facă să se înrăiască și mai mult? a întrebat lucrătorul.

Când a spus asta, tânăra femeie a observat că bătrâna îi făcuse din nou străinului un semn de avertizare; dar cu atâta grijă, încât acesta nici nu văzuse.

Străinul i-a răspuns binevoitor, dar în același timp un zâmbet ciudat i-a apărut pe buze.

— Poate că ai auzit că până acum Tiberius a avut în casa lui un singur prieten pe care se putea baza să-i spună adevărul. Iar restul celor care trăiau în palat erau vânători de avuții sau ipocriți, care proslăveau faptele rele sau vicleniile împăratului ca și cum ar fi fost niște lucruri demne de laudă. Dar, cum am spus, avea o singură ființă în preajma lui căreia nu-i era niciodată teamă să-i spună cum erau îi privite cu adevărat purtările. Ființa asta, care era mai curajoasă decât toți senatorii și generalii, era bătrâna doică a împăratului, Faustina.

— Am auzit despre ea, a spus lucrătorului. Știu că împăratul i-a arătat totdeauna o mare prietenie.

— Da, Tiberius știa să-i prețuiască afecțiunea și loialitatea. O trata pe femeia asta, care era o țărancă venită dintr-o colibă amărâtă din Munții Sabini, ca pe a doua mamă. Când Tiberius stătea în Roma, Faustina locuia într-un palat de pe Muntele Palatin, ca să poată fi mereu alături de împărat. Nici una dintre matroanele nobile ale Romei nu trăia mai bine ca ea. Era purtată pe străzi într-o litieră și se îmbrăca în veșminte de împărătească. Când Împăratul s-a mutat pe insula Caprea, a luat-o cu el și i-a cumpărat acolo un domeniu și o casă pe care a umplut-o cu sclavi și cu obiecte prețioase.

— Cu siguranță, trăia bine pe lângă împărat, a spus lucrătorul.

Acum doar el mai vorbea cu străinul. Soția lui stătea tăcută și privea cu uimire cât de schimbată la față era bătrâna. De când sosise străinul nu scosese un cuvânt. Nu mai avea aceeași expresie blândă și prietenoasă pe chip. Își împinsese deoparte mâncare și stătea rigidă, sprijinită de ușă, privind drept înainte cu o privire severă și împietrită.

— Împăratul voia ca ea să aibă o viață fericită, a spus străinul. Dar, în ciuda binefacerilor pe care le revărsa asupra doicii, până și ea l-a părăsit.

Bătrâna a tresărit auzind aceste vorbe, dar tânăra soție și-a pus ușor mâna pe brațul ei și a început a vorbi cu vocea ei blândă, plină de bunătate:

— Nu cred că Faustina era atât de fericită la curte cum spui, i-a spus străinului, întorcându-se spre el. Sunt sigură că-l iubea pe Tiberius ca și cum i-ar fi fost fiu. Pot să-mi închipui cât de mândră a fost de nobila lui tinerețe și pot să înțeleg chiar și cât de mult a mâhnit-o să-l vadă dedându-se la suspiciune și cruzimi, când a împăratul a îmbătrânit. Cu siguranță l-a certat și l-a sfătuit în fiecare zi. Trebuie să fi fost groaznic pentru ea faptul că rugămințile nu i-au fost ascultate. Până la urmă, cred că n-a mai putut îndura să-l vadă decăzând din ce în ce mai mult.

Străinul, uimit, s-a înclinat înainte când i-a auzit vorbele; dar tânăra nu se uita la el. Își ținea ochii plecați și vorbea liniștită, cu blândețe.

— Poate că ai dreptate în ce spui despre bătrână, a răspuns el. Faustina nu era cu adevărat fericită la curte. Pare ciudat, totuși, că l-a părăsit pe împărat la bătrânețe, după ce a stat lângă el o viață întreagă.

— Ce părere ai? a întrebat-o lucrătorul pe soția lui. L-a părăsit bătrâna Faustina pe împărat?

— A dispărut de pe Caprea fără să știe nimeni, a spus străinul. A părăsit insula la fel de săracă precum venise în palat, fără să ia nici un fel de bogății cu ea.

— Și împăratul nu are habar unde s-a dus? a întrebat femeia.

— Nu! Nimeni nu știe încotro a luat-o; totuși, se bănuiește că a căutat adăpost în locurile în care s-a născut.

— Și împăratul nu știe nici de ce-a plecat? a întrebat femeia.

— Nu, împăratul nu știe nimic. Nu poate să creadă că a plecat supărată pentru că el i-a spus odată că până și ea îl slujea doar pentru bani și daruri, ca și restul celor de la curte. Ea trebuie să știe, totuși, că împăratul nu s-a îndoit niciodată de iubirea pe care i-o purta Faustina fără să aștepte nici o răsplată. A sperat că o să se întoarcă la el de bunăvoie, pentru că nimeni nu știe mai bine decât el că n-are nici un prieten pe lume.

— N-o cunosc pe Faustina, a spus tânăra femeie, dar cred că aș putea să-ți spun de ce a plecat. Bătrâna a crescut pe dealurile astea, în simplitate și credință, și întotdeauna a tânjit să se întoarcă acasă. De bună seamă că n-ar fi plecat dacă împăratul n-ar fi jignit-o. Dar pot să înțeleg că, după aceea, ea a simțit că avea dreptul să se gândească și la sufletul ei, fiindcă zilele îi sunt numărate. Dacă aș fi o femeie sărmană din ținutul ăsta, și eu aș fi făcut la fel. M-aș fi gândit că mi-am servit destul stăpânul o viață întreagă. Aș fi lăsat luxul și favorurile regești ca să-i pot oferi sufletului meu gustul cinstei și al demnității înainte să-mi iasă din trup pentru marea călătorie.

Străinul s-a uitat cu cea mai adâncă tristețe la tânăra femeie.

— Dar nu te gândești la faptul că înclinațiile spre cruzime ale împăratului au devenit tot mai rele, acum când nu mai e nimeni să-i liniștească bănuielile și mizantropia care pune stăpânire pe el? Gândește-te, a continuat el, privind pătrunzător în ochii femeii, cu căutătura lui plină de melancolie, că nu mai există nimeni pe lumea asta pe care împăratul să nu-l disprețuiască și să nu-l urască – nimeni!

Când bătrâna a auzit cuvintele acestea disperate și pline de amărăciune, a făcut o mișcare bruscă și s-a întors spre el, dar tânăra femeie l-a privit la rândul ei drept în ochi și i-a răspuns:

— Tiberius știe că Faustina se va întoarce la el oricând dorește. Dar mai întâi împăratul trebuie să-i promită că bătrânii ei ochi n-or să mai vadă viciu și infamii la curtea lui.

Se ridicaseră cu toții în picioare la aceste vorbe; iar lucrătorul și soția lui se așezaseră în fața bătrânei ca un scut.

Străinul n-a mai scos nici un cuvânt, dar s-a uitat la bătrână cu o privire întrebătoare, părând să spună: „E ultimul tău cuvânt?“. Buzele bătrânei s-au mișcat, dar nici un cuvânt nu s-a auzit.

— Dacă împăratul și-a iubit bătrâna slujitoare, ar trebui s-o lase să-

și trăiască în pace ultimele zile, a spus femeia.

Străinul a șovăit, dar deodată expresia întunecată de pe chip i s-a risipit.

— Prieteni, a spus, orice s-ar spune despre Tiberius, există un lucru pe care l-a învățat mai presus de toate; și acela este renunțarea. Am să mai spun doar o vorbă: dacă bătrâna despre care am vorbit va veni la coliba voastră, să o primiți bine! Căci împăratul va răsplăti pe oricine o va ajuta.

S-a înfășurat în mantie și a plecat pe același drum pe care venise.

III

De atunci, lucrătorul la vie și soția lui nu i-au mai vorbit niciodată bătrânei despre împărat. Când vorbeau între ei, se minunau cum găsise ea atâta forță pentru ca, la vârsta ei înaintată, să renunțe la bogăția și la puterea cu care fusese obișnuită.

— Oare n-o să se întoarcă la Tiberius? se întrebau. De bună seamă că încă îl iubește. L-a părăsit cu speranța că el se va deștepta din orbire și că se va căi pentru faptele lui josnice.

— Un om atât de bătrân cum e împăratul nu va începe niciodată o nouă viață, spunea lucrătorul. Cum să-l dezvețe cineva de disprețul adânc pe care-l simte față de tot neamul omenesc? Cine ar putea să se ducă la el și să-l învețe cum să-și iubească semenii? Până atunci, nimic nu-l poate vindeca de bănuieli și de cruzime.

— Știi că unul singur poate face asta, a zis soția. Adesea mă gândesc ce s-ar întâmpla dacă s-ar întâlni. Dar neștiute sunt căile Domnului!

Bătrâna nu părea să ducă deloc dorul vieții ei din trecut. După un timp, tânăra femeie a născut un copil. Bătrâna avea grijă de el; părea atât de mulțumită, încât cineva ar fi putut crede că uitase de toate mâhnirile ei din trecut.

De două ori pe an, se înfășura în mantia ei lungă și cenușie și se ducea la Roma. Acolo nu căuta pe nimeni, ci se ducea drept la Forum. Stătea o vreme acolo în fața unui mic templu construit pe o latură a unei piețe minunat împodobite.

În acest templu era un altar neobișnuit de mare care stătea într-o curte pardosită cu marmură sub cerul liber. Pe altar se înălța o statuie a Fortunei, zeița norocului, iar la picioarele ei era o statuie a lui Tiberius. În jurul curții erau clădiri pentru preoți, încăperi în care se păstrau lemnele pentru ruguri și staule cu animale pentru jertfe.

Călătoriile bătrânei Faustina nu se întindeau niciodată mai departe de acest templu unde obișnuiau să vină să se roage toți cei care-i voiau binele lui Tiberius. După ce arunca o privire înăuntru și vedea că statuia zeiței Fortuna și a împăratului erau pline de flori, focurile pentru sacrificii erau aprinse, mulțimea de adoratori fervenți ai împăratului era în fața altarului, iar imnurile preoților răsunau în templu, se întorcea la casa ei din munți.

Astfel afla, fără să întrebe pe nimeni, că împăratul Tiberius era în viață și că totul era bine.

A treia oară când a făcut călătoria, o aștepta o surpriză. Când a intrat în micul templu, a văzut că era pustiu. Nici un foc nu ardea în fața statuii, nu era nici un om venit să-l slăvească pe împărat. Câteva ghirlande uscate mai atârnau pe o parte a altarului, dar asta era singura mărturie a gloriei trecute. Preoții dispăruseră, iar statuia împăratului, pe care n-o mai păzea nimeni, era lovită și stropită cu noroi.

Bătrâna s-a dus la primul om care trecea pe acolo și l-a întrebat:

— Ce înseamnă asta? A murit Tiberius? Avem un alt împărat?

— Nu, a răspuns romanul, Tiberius e încă împărat, dar noi am încetat să ne mai rugăm pentru el. Rugăciunile noastre nu-l mai pot ajuta.

— Prietene, a spus bătrâna, trăiesc departe, în munți, unde nu se aude nimic din ce se întâmplă în lume. Nu vrei să-mi spui și mie ce nenorocire a dat peste împărat?

— Cea mai mare nenorocire! S-a îmbolnăvit de o boală de care nu s-a mai pomenit pe aici, dar pare să fie răspândită în răsărit. De când boala asta l-a lovit pe împărat, i s-a schimbat fața, vocea lui sună ca un mârâit de animal, iar mâinile de la degete și de la picioare îi putrezesc. Și pare-se că nu sunt leacuri pentru asta. Oamenii cred că o să moară în câteva săptămâni. Dacă nu moare, o să fie dat jos de pe tron, fiindcă un om atât de bolnav nu mai poate să se ocupe de treburile statului. Nu folosește la nimic să te rogi pentru el, totul e zadarnic, a adăugat, cu un zâmbet palid. Nimeni nu mai speră nimic de la el, nimeni nu se mai teme de el. De ce-ar trebui să ne mai dăm osteneala să invocăm zeii pentru el?

A dat din cap în semn de salut și a plecat; dar bătrâna a rămas acolo, uluită.

Pentru prima dată în viața ei, a lăsat-o curajul și dintr-odată a părut că vârsta ei o învinsese. Stătea încovoiată, grumazul îi tremura, iar mâinile bâjbâiau prin aer ca și cum ar fi căutat sprijin.

Voia să plece departe de templu, dar abia dacă-și putea mișca picioarele. S-a uitat împrejur să vadă un băț pe care să-l folosească drept toiag. Dar, după câteva clipe, și-a adunat ultimele puteri și a reușit să-și

învingă starea de slăbiciune.

IV

După o săptămână, bătrâna Faustina urca pe pantele abrupte ale Insulei Caprea. Era o zi caldă și, în timp ce urca pe drumurile șerpuitoare și pe treptele cioplite din bușteni ce duceau la vila lui Tiberius, se gândea cât de bătrână și de slăbită era.

S-a simțit și mai rău când a observat cât de mult se schimbase totul de când plecase din acel loc. Pe scările acelea și de-a lungul lor fusese întotdeauna o mulțime de oameni. Locul era mereu plin de senatori purtați în litiere de sclavi libieni uriași, de soli din provincii, cu lungi procesiuni de sclavi mergând în urma lor, de oameni care căutau să intre în slujba împăratului și de aristocrați poftiți să participe la ospețele împăratului.

Dar acum treptele și sălile erau goale. Singurele ființe vii pe care le-a văzut bătrâna în calea ei erau niște șopârle cenușii-verzui.

Era uimită să vadă că aproape totul părea să meargă spre ruină. Boala împăratului nu putea să fi fost mai veche de câteva luni, și totuși iarba răsărise printre crăpăturile din plăcile de marmură. Plantele rare, sădite în vase minunate, se ofiliseră, iar balustradele se stricaseră.

Dar pentru ea cel mai ciudat lucru era absența aproape totală a oamenilor. Chiar dacă străinilor le era interzis să vină pe insulă, ar fi trebuit să fie acolo măcar oamenii palatului; mulțimile de soldați și de sclavi, dansatoare și muzicieni, bucătari și servitori la mese, santinele și grădinari.

Când Faustina a ajuns sus, a văzut doi sclavi care stăteau pe treptele din fața vilei. Pe când se apropia, cei doi s-au ridicat și s-au înclinat în fața ei.

— Salve, Faustina! a zis unul dintre ei. Un zeu te-a trimis ca să ne mai alini nenorocirea.

— Ce înseamnă asta, Milo? a întrebat Faustina. De ce e locul atât de pustiu? Mi-au spus că Tiberius locuiește tot aici, în Caprea.

— Împăratul și-a alungat toți sclavii, fiindcă îi bănuiește că i-au dat să bea vin otrăvit și asta l-a îmbolnăvit. Ne-ar fi gonit și pe mine și pe Tito dacă nu am fi refuzat să-l ascultăm; ne bănuiește și pe noi, chiar dacă toată viața noastră i-am slujit pe împărat și pe mama lui.

— Nu întreb numai de sclavi, a zis Faustina. Unde sunt senatorii, soldații, unde sunt prietenii apropiați ai împăratului și lingușitorii?

— Tiberius nu vrea să se arate în fața străinilor, a spus sclavul. Senatorul Lucius și Marco, comandantul gărzii, vin aici în fiecare zi și-i primesc ordinele. Nimeni altcineva nu are voie să se apropie de el.

Faustina urcase scările care duceau spre intrarea în vilă. Sclavul a luat-o înaintea ei, iar Faustina l-a mai întrebat:

— Ce zic doctorii de boala lui Tiberius?

— Nici unul nu se pricepe să-l vindece. Nu știu nici măcar dacă îl va omorî încetul cu încetul sau repede. Dar pot să-ți spun un lucru, Faustina: împăratul o să moară dacă refuză în continuare orice hrană, de teamă că ar putea să fie otrăvit. Și mai știu că un om bolnav nu poate să se lipsească de somn zi și noapte, cum face împăratul, stând de veghe ca să nu fie ucis în timp ce doarme. Dacă o să aibă încredere în tine ca în vremea de demult, s-ar putea să-l faci să mănânce și să doarmă. Asta i-ar lungi viața cu multe zile.

Sclavul a condus-o pe Faustina prin mai multe coridoare și curți până la terasa de pe care Tiberius, altădată, stătea să admire priveliștea golfului și a mândrului Vezuviu.

Când Faustina a ajuns pe terasă, a văzut o creatură hidoasă cu fața umflată și semănând cu un animal. Mâinile și picioarele îi erau înfășurate în bandaje albe, din care ieșeau degete pe jumătate putrezite. Iar hainele pe care le purta făptura aceea erau murdare și prăfuite. Se vedea că nu mai putea merge în două picioare, ci trebuia să se târască pe pardoseala terasei. Stătea cu ochii închiși lângă balustrada de la capătul terasei și n-a făcut nici o mișcare când au intrat Faustina și sclavul.

Faustina i-a șoptit sclavului care venea în urma ei:

— Milo, cum se poate să ajungă un asemenea bolnav pe terasa împăratului? Grăbește-te să-l iei de aici!

Dar nu terminase de vorbit, când sclavul s-a înclinat până la pământ în fața nefericitei ființe care zăcea acolo.

— Împărate Tiberius, a spus el, în sfârșit îți aduc o veste bună.

În timp ce vorbea, sclavul s-a întors spre Faustina, dar în clipa următoare s-a tras înapoi, îngrozit, fără să mai poată rosti o vorbă.

N-o mai avea în fața ochilor pe mândra matroană care părea atât de puternică încât oamenii credeau că avea să ajungă la fel de bătrână ca o sibilă. Într-o clipă, căzuse în neputința bătrâneții înaintate, iar sclavul vedea în fața lui o bătrână încovoiată, cu ochii încețoșați și mâinile tremurătoare.

Fără îndoială, Faustina auzise că împăratul se schimbase, dar nu încetase să se gândească la el ca la bărbatul puternic pe care îl văzuse ultima oară. Mai auzise că boala de care suferea progresa încet și că

treceau ani întregi până când bolnavul să se transforme. Dar în cazul lui boala avansase atât de necruțător, încât doar în câteva luni îl făcuse pe Tiberius de nerecunoscut.

S-a apropiat de împărat cu un mers împleticit. Nici nu putea să vorbească; a rămas tăcută lângă el, plângând.

— Ai venit până la urmă, Faustina? a întrebat el, fără să deschidă ochii. Zac aici și mi se pare că ești lângă mine și te aud plângând. Dar nu îndrăznesc să mă uit, de teamă să nu fie doar o amăgire.

Atunci bătrâna s-a așezat lângă el. Și-a ridicat capul și l-a așezat pe genunchii lui.

Dar Tiberius stătea nemișcat, fără să se uite la ea. L-a cuprins o senzație plăcută de pace și, după câteva clipe, s-a cufundat într-un somn adânc și liniștit.

V

După câteva săptămâni, unul dintre sclavii împăratului a venit la coliba singuratică din Munții Sabini. Se lăsa seara, iar lucrătorul la vie și soția lui stăteau în prag și se uitau în depărtare la apusul soarelui. Sclavul a apărut pe cărare, s-a apropiat și i-a salutat. Pe urmă a scos de la brâu o pungă grea și i-a dat-o bărbatului.

— Asta ți-a trimis-o Faustina, bătrâna căreia i-ați arătat atâta bunătate, a spus sclavul. Te roagă să-ți cumperi cu banii ăștia o vie a ta și să-ți ridici o casă care să nu fie pe înălțimile astea, ca un cuib de vulturi.

— Mai trăiește bătrâna Faustina? a întrebat bărbatul. Am căutat-o peste tot. Când nu s-a mai întors la noi, am crezut că și-a găsit moartea pe undeva prin munții ăștia.

— Dar nu-ți amintești ce ți-am spus? l-a întrerupt soția lui. Eu n-am crezut că a murit; nu ți-am spus că s-a întors la împărat?

Atunci bărbatul a recunoscut.

— Îmi pare bine că ai avut dreptate, a spus el, nu numai pentru că Faustina a ajuns bogată și ne poate ridica și pe noi din sărăcia noastră; mă bucur și pentru împărat.

Sclavul a vrut să-și ia rămas-bun și să plece cât mai repede, ca să nu-l apuce noaptea în pustietatea munților, dar perechea l-a poftit să doarmă la ei.

— Trebuie să rămâi la noi peste noapte, i-au spus. Nu poți să pleci așa, fără să ne spui și nouă tot ce mai știi despre Faustina. De ce s-a întors la împărat? Cum a fost regăsirea lor? Sunt mulțumiți că sunt din nou

împreună?

Sclavul le-a făcut pe plac, a intrat în colibă și la cină le-a povestit totul despre boala împăratului și despre întoarcerea Faustinei.

Când sclavul a terminat de vorbit, a băgat de seamă că bărbatul și femeia stăteau nemișcați, nemaiștiind ce să spună de atâta uluire. Stăteau cu ochii în pământ, ca și cum ar fi vrut să nu se vadă pe fața lor tulburarea care-i cuprinsese.

În cele din urmă, bărbatul a ridicat privirea și i-a spus soției lui:

— Nu crezi că a fost voia lui Dumnezeu?

— Ba da, a spus femeia, sunt singură că pentru asta ne-a trimis Domnul în călătoria noastră pe mare până la coliba asta din pustietate. Și tot voia lui a fost să ne-o trimită pe bătrână aici.

Cum a auzit ce-i spusese soția lui, lucrătorul s-a întors spre sclav.

— Prietene, i-a spus, te rog să-i repeți Faustinei ce-ți spun eu acum, cuvânt cu cuvânt! Prietenul tău, lucrătorul la vie din Munții Sabini, te salută. Ai văzut-o pe tânăra care e soția mea. Nu ți s-a părut frumoasă și sănătoasă? Și totuși, ea a suferit odată de aceeași boală care l-a lovit pe Tiberius.

Sclavul a făcut un gest de uluire, dar lucrătorul a continuat să vorbească apăsat:

— Dacă Faustina nu te crede, spune-i că eu și soția mea venim din Palestina, o țară din Asia unde boala asta se întâlnește des. Acolo legea spune că bolnavii de lepră trebuie alungați din orașe și sate și trebuie să trăiască în gropi și în peșteri. Spune-i Faustinei că soția mea s-a născut din părinți bolnavi de lepră într-o peșteră. În copilărie a fost sănătoasă, dar când a mai crescut s-a îmbolnăvit și ea.

Sclavul s-a înclinat, a zâmbit prietenos și a spus:

— Dar cum te aștepți ca Faustina să creadă povestea asta? A văzut-o pe soția ta frumoasă și sănătoasă. Și trebuie să știe că boala asta nu are leac.

Bărbatul a răspuns:

— Ar fi bine să mă creadă, iar dacă nu, poate să întrebe dacă a fost așa sau nu în orășelul Nazaret, care se află în Galileea și unde oricine poate să spună că e adevărat.

— Poate că soția ta a fost vindecată de o minune înfăptuită de un zeu? a întrebat sclavul.

— Da, așa e cum spui, a răspuns lucrătorul. Într-o zi s-a auzit printre bolnavii care trăiau în pustie un zvon: „Să știți că în Nazaret, în Galileea, a apărut un profet cu spiritul lui Dumnezeu în el, care poate să vă vindece de boală doar punându-vă mâna pe cap!“. Dar leproșii, care

trăiau în suferință, nu puteau să creadă că zvonul ar putea fi adevărat. „Nimeni nu ne poate vindeca, spuneau ei. De pe vremea marilor profeți, n-a mai fost nimeni în stare să ne scape din nenorocirea noastră.“

Dar printre cei care credeau era și o fată tânără. A plecat din mijlocul alor ei ca să ajungă în Nazaret, unde trăia profetul. Într-o zi, pe când rătăcea pe câmpie, a întâlnit un bărbat înalt, cu chipul palid și părul căzând în bucle negre pe umeri. Ochii lui negri străluceau ca stelele și o atrăgeau spre el. Dar înainte să ajungă lângă bărbat fata a început să strige:

— Să nu te apropii de mine, pentru că sunt atinsă de necurăție; dar spune-mi, te rog, unde pot să-l găsesc pe profetul din Nazaret.

Însă bărbatul a continuat să vină spre ea, iar când a ajuns în fața fetei a întrebat:

— De ce îl cauți pe profetul din Nazaret?

— Îl caut pentru că el poate să-mi pună mâna pe frunte și să mă vindece de boală.

Atunci bărbatul i-a pus mâna pe frunte. Ea l-a întrebat:

— De ce îmi pui mâna pe frunte? Doar nu ești profet?

El i-a zâmbit și i-a spus:

— Acum du-te în orașul de la poalele muntelui și arată-te în fața preoților!

Fata cea bolnavă s-a gândit: „Își bate joc de mine fiindcă îmi închipui că pot fi vindecată. De la el n-am cum să aflu ce vreau să știu“.

Și a mers mai departe. La scurtă vreme după aceea a văzut un om care plecase călare pe câmpie, la vânătoare. Când a ajuns la o distanță de la care putea fi auzită, fata i-a strigat:

— Să nu te apropii de mine, sunt atinsă de necurăție! Dar te rog să-mi spui unde-l pot găsi pe profetul din Nazaret!

— Ce vrei de la profet? i-a răspuns omul, venind încet spre ea, călare.

— Nu vreau decât să-și pună mâna pe fruntea mea și să mă vindece de boală.

Omul s-a apropiat și mai mult.

— De ce boală vrei să te vindece? a întrebat. De bună seamă că n-ai nevoie de nici un vindecător!

— Dar nu vezi că sunt leproasă? M-am născut într-o peșteră, din părinți bolnavi de lepră!

Dar omul a continuat să vină spre ea, pentru că fata era frumoasă și cu pielea curată ca un trandafir abia înflorit.

— Ești cea mai frumoasă fată din Iudeea! a exclamat el.

— O, nu mai râde și tu de mine! a spus fata. Știu că trăsăturile îmi sunt roase de lepră și vocea mea sună ca mârâitul unei fiare.

Bărbatul s-a uitat drept în ochii ei și i-a spus:

— Ai vocea limpede ca susurul unui izvor curat când trece peste pietre, iar fața ta e netedă ca un văl de mătase.

Atunci a venit atât de aproape de ea, încât fata își putea oglindi chipul în podoabele lucioase care împodobeau șaua calului.

— Ar trebui să te uiți la tine, a spus el.

Ea s-a supus și atunci și-a văzut fața netedă și moale ca o aripă de fluture nou-născut.

— Ce văd eu aici? a spus ea. Asta nu-i fața mea!

— Ba da, e fața ta, a spus călărețul.

— Dar vocea nu-mi e răgușită? Nu sună ca roțile unei căruțe pe un drum plin de pietre?

— Nu! Sună ca un cântec melodios din țiteră, a zis călărețul.

Fata s-a întors și a arătat spre drum.

— Știi cumva cine-i omul care a dispărut acum în spatele celor doi stejari? a întrebat ea.

— El e cel pe care îl cauți; e profetul din Nazaret, a răspuns bărbatul.

Atunci ea a bătut din palme, uimită, și ochii i s-au umplut de lacrimi.

— O, Doamne sfinte! O, tu, trimisul lui Dumnezeu! Tu m-ai vindecat!

Atunci călărețul a ridicat-o în șa și a dus-o în orașul de la poalele muntelui; a mers cu ea la preoți și la sfatul bătrânilor și le-a spus cum o găsise. Ei i-au pus multe întrebări, dar când au auzit că fata era născută în pustiu, din părinți bolnavi de lepră, nu le-a venit să creadă că fusese vindecată.

— Du-te înapoi de unde-ai venit! i-au spus ei. Dacă ai fost bolnavă de lepră, așa ai să fii toată viața ta. Nu trebuie să vii aici, în oraș, ca să ne molipsești și pe noi.

Fata le-a spus:

— Știu că sunt sănătoasă, fiindcă profetul din Nazaret și-a pus mâna pe fruntea mea.

Când au auzit asta, au exclamat:

— Cine este acela care poate să-i vindece pe cei atinși de necurăție? Asta nu-i decât o amăgire a duhurilor viclene. Du-te înapoi la ai tăi, nu veni aici să aduci nenorocirea pe capul nostru.

N-au vrut să o declare vindecată și i-au interzis să rămână în oraș.

Au dat de știre tuturor că oricine o va primi în casă va fi socotit atins de necurăție.

Când preoții și-au spus hotărârea, tânăra s-a întors spre bărbatul care o găsise pe câmpie:

— Unde o să mă duc acum? Trebuie să mă întorc la leproșii din pustie?

Dar bărbatul a ridicat-o din nou pe cal și i-a spus:

— Nu, nici prin gând să nu-ți treacă să te întorci la leproșii din peșteri; o să călătorim peste mare în altă țară, unde nu există legi pentru oameni sănătoși și pentru cei atinși de necurăție. Și…

Dar când lucrătorul a ajuns aici cu povestea lui sclavul s-a ridicat și l-a întrerupt:

— Nu-i nevoie să-mi spui mai mult. Mai bine ridică-te și vino cu mine, căci tu cunoști drumurile prin munți, ca să pot să plec spre casă în seara asta, să nu mai aștept până dimineață. Împăratul și Faustina trebuie să audă povestea asta cât se poate de repede.

După ce lucrătorul l-a condus pe sclav prin munți și s-a întors la coliba lor, și-a găsit soția încă trează.

— Nu pot să dorm, a spus ea. Mă tot gândesc că ar trebui să se întâlnească acela care iubește toată suflarea omenească și acela care-i urăște pe toți oamenii de pe pământ. O asemenea întâlnire ar schimba mersul lumii!

VI

Bătrâna Faustina era în îndepărtata Palestină, în drumul spre Ierusalim. Nu voise să lase în mâinile altcuiva sarcina de a-l căuta pe profet și de a-l aduce la împărat. Își spunea: „Ce-i cerem noi acestui străin e ceva ce nu putem obține de la el prin forță sau dându-i bani ori daruri. Dar poate că o să se îndure de noi dacă-i cad la picioare și-i spun ce nenorocire a dat peste împărat. Cine-l poate implora să-l ajute pe Tiberius dacă nu eu, care sufăr pentru chinurile lui la fel de mult ca el?“.

Speranța că ar fi fost posibil să-l salveze pe Tiberius îi redase vigoarea bătrânei. Suportase fără dificultate lunga călătorie pe mare până la Iaffa, iar până la Ierusalim a mers călare, nu într-o litieră. Părea să reziste la drumul lung la fel de bine ca aristocrații romani, soldații și sclavii care făceau parte din suita ei.

Pe drumul de la Iaffa la Ierusalim, inima bătrânei era plină de bucurie și de speranțe. Era primăvară, iar câmpia Șaronului, pe care

merseseră în prima zi, era plină de flori. Și a doua zi, când au ajuns la colinele din Iudeea, tot de flori au dat. Pe toate dealurile printre care șerpuia drumul erau livezi de pomi înfloriți. Iar când călătorii se săturau de privit florile trandafirii ale caișilor și piersicilor, își odihneau privirile pe mlădițele noi de viță-de-vie ce se strecurau spre lumină printre vițele de un brun închis, care creșteau văzând cu ochii.

Nu numai florile și verdeața primăverii făceau călătoria atât de plăcută; era o bucurie pentru ochi priveliștea mulțimii care se ducea la Ierusalim în dimineața aceea. Veneau călători pe toate drumurile și cărările, de pe înălțimile singuratice ale munților și din cele mai îndepărtate câmpii. Când ajungeau pe drumul spre Ierusalim, cei care călătoriseră singuri se însoțeau cu alții și mergeau în cete vesele mai departe. Un om bătrân, care călărea pe o cămilă, era însoțit de fiii și fiicele lui și de copiii acestora. Era o familie atât de mare încât ar fi putut umple un sat. O bunică foarte bătrână, prea slabă ca să poată călători, era dusă pe brațe de fiii ei, iar ea se lăsa purtată cu mândrie prin mulțimea de oameni care se dădeau în lături, cu respect, să-i facă loc.

Într-adevăr, era o dimineață care trezea bucuria chiar și în sufletele celor mai nefericiți. Cerul nu era senin; plutea în aer o ceață subțire, gri-alburie, dar nici unuia dintre călători nu-i trecea prin minte să bombăne că strălucirea clară a cerului era umbrită. Sub cerul acesta voalat, mireasma florilor și a frunzelor care abia se desfăcuseră nu străbătea aerul, ca de obicei, ci stăruia peste drumuri și câmpii. Și ziua asta frumoasă, cu ceața ei ușoară și adierile tăcute ce le aminteau oamenilor care o trăiseră de nemișcarea și liniștea Nopții Sfinte, părea să transmită ceva mulțimilor grăbite, care înaintau fericite și, totuși, pline de solemnitate, intonând încetișor imnuri vechi sau cântând la instrumente muzicale ciudate și vechi, din care se auzeau sunete ce aminteau de bâzâitul țânțarilor sau de cântecul greierilor.

În timp ce bătrâna Faustina mergea călare în mijlocul acestor oameni, s-a molipsit de bucuria și de entuziasmul lor. Și-a îndemnat calul să meargă mai repede și i-a spus tânărului roman care călărea lângă ea:

— Azi-noapte l-am visat pe Tiberius care mă ruga să nu mai amân prea mult și să ajung în Ierusalim chiar azi. Parcă zeii au vrut să-mi trimită un semn ca nu cumva să nu merg acolo în dimineața asta frumoasă.

Vorbind așa, au ajuns în vârful unei coline unde a trebuit să se oprească. În fața ei se întindea o vale largă și adâncă, înconjurată de culmi frumoase, iar din mijlocul întunecat, umbrit al văii se ridica muntele masiv pe vârful căruia era orașul Ierusalim.

Micul oraș de pe munte, cu zidurile și turnurile lui, care stătea ca o coroană prețioasă pe culmea netedă a muntelui, părea în ziua aceea mărit de o mie de ori. Colinele care înconjurau valea erau pline de corturi vesel colorate și de o mulțime de oameni care roia în toate părțile.

Faustina vedea bine că toți oamenii aceia erau în drum spre Ierusalim pentru o mare sărbătoare. Cei care veneau de la mare depărtare ajunseseră și-și ridicaseră corturile. Locuitorii din preajma orașului încă erau pe drum. Se vedeau într-un șir lung, profilați pe înălțimile strălucitoare ale stâncilor, o mare de veșminte albe, de cântece și de veselie sărbătorească.

Un timp, bătrâna s-a uitat la mulțimile în mișcare și la înșiruirea de corturi. Apoi i-a spus tânărului roman care-o însoțea:

— Cu adevărat, Sulpicius, cred că tot poporul a venit la Ierusalim.

— Așa se pare, a răspuns romanul care fusese ales de Tiberius să o însoțească pe Faustina pentru că trăise mulți ani în Iudeea. Acum e marea Sărbătoare a Primăverii, când toți oamenii, tineri și bătrâni, vin la Ierusalim.

Faustina s-a gândit câteva clipe.

— Îmi pare bine că am venit aici în ziua asta de sărbătoare. Nu poate însemna altceva decât că zeii veghează asupra călătoriei noastre. Crezi că acela pe care am venit să-l căutăm, profetul din Nazaret, a venit și el la Ierusalim să ia parte la sărbătoare?

— Ai dreptate, Faustina, a spus romanul. Trebuie să fie aici, în Ierusalim. Sigur e voința zeilor. Chiar dacă e puternic și sănătos, un om se poate considera norocos dacă rezistă la călătoria lungă și obositoare până în Galileea.

Au întâlnit câțiva călători și i-au întrebat dacă credeau că profetul din Nazaret se afla în Ierusalim.

— L-am văzut aici în fiecare an, a răspuns unul. Ar trebui să vină și anul ăsta, fiindcă e un om drept și credincios.

O femeie a întins mâna și a arătat spre un deal care se afla la răsărit de oraș.

— Vedeți poalele acelui deal acoperit de livezi de măslini? Acolo își ridică de obicei corturile cei din Galileea; de la ei o să aflați unde e cel pe care-l căutați.

Au mers mai departe pe un drum care șerpuia până jos în vale și de acolo au luat-o spre Muntele Sion, ca să ajungă la orașul de pe culmea lui. Femeia cu care vorbiseră a luat-o pe același drum.

Drumul abrupt care urca era presărat ici și colo de ziduri scunde și late pe care stăteau așezați sau întinși cerșetori și schilozi.

— Uite, a spus femeia, arătând spre unul dintre cerșetorii care stăteau pe un zid, uite acolo unul din Galileea! Îmi amintesc că l-am văzut printre învățăceii profetului. El poate să vă spună unde să-l găsiți.

Faustina și Sulpicius s-au dus la omul acela. Era un bătrân cu o barbă lungă și cenușie, cu fața bătută de soare și de arșiță. Nu cerea de pomană; dimpotrivă, era atât de pierdut în gânduri negre, încât nici măcar nu se uita la trecători.

Nici n-a auzit când Sulpicius i s-a adresat, iar acesta a trebuit să-și repete întrebarea de mai multe ori.

— Prietene, am auzit că ești din Galileea. Te rog, așadar, să-mi spui unde putem să-l găsim pe profetul din Nazaret.

Omul din Galileea a tresărit și s-a uitat în jurul lui cu priviri rătăcite. Dar când a înțeles, în cele din urmă, ce voiau de la el a fost cuprins de o mânie amestecată cu groază.

— Ce tot spuneți acolo? a izbucnit el. De ce mă-ntrebați de omul ăsta? Nu știu nimic despre el. Nu sunt din Galileea.

Femeia din Iudeea s-a amestecat în vorbă:

— Dar eu te-am văzut cu el. Nu-ți fie frică, spune-i acestei nobile matroane romane, care este prietenă cu împăratul, unde ar putea să-l găsească pe profet.

Dar învățăcelul îngrozit s-a supărat și mai tare:

— Oare azi au înnebunit toți oamenii? A pus pe ei stăpânire un duh rău, sau ce-i îndeamnă să tot vină aici și să mă întrebe de omul ăsta? De ce nu vor să mă creadă că nu-l cunosc pe profet? Nu sunt din țara lui și nu l-am văzut în viața mea.

Strigătele lui au atras atenția altor oameni, iar câțiva cerșetori care stăteau pe zid lângă el au intrat în vorbă.

— Ba ai fost printre ucenicii lui, de bună seamă, au zis ei. Și știm toți că ești din Galileea.

Atunci bărbatul a ridicat mâinile spre cer și a strigat:

— N-am mai putut să stau în Ierusalim din pricina lui, iar acum nu mă mai lasă în pace oamenii nici aici, printre cerșetori! De ce nu mă credeți când vă spun că nu l-am văzut niciodată?

Faustina s-a întors, dând din umeri.

— Hai să plecăm! a spus ea; omul ăsta e nebun și de la el n-o să aflăm nimic.

Au mers mai departe pe munte. Faustina era la câțiva pași de poarta orașului când femeia din Iudeea care voise s-o ajute să-l găsească pe profet i-a strigat niște cuvinte de avertizare. Faustina și-a oprit calul chiar la timp ca să nu calce un om care zăcea întins pe drum, chiar în fața

copitelor calului, în calea tuturor animalelor și a oamenilor care treceau pe drum. Era o minune că nu fusese călcat în picioare.

Omul stătea pe spate și privea în sus cu ochii stinși. Nu se mișca nici atunci când cămilele pășeau chiar pe lângă el. Era îmbrăcat sărăcăcios și cu hainele murdare de noroi și țărână. De fapt, aruncase peste el atâta pământ încât părea că ar fi vrut să se ascundă privirilor, ca oamenii călare să treacă peste el și să-l strivească fără să bage de seamă.

— Ce înseamnă asta? De ce zace omul ăsta pe drum? a întrebat Faustina.

În acea clipă, bărbatul a început să le strige trecătorilor:

— Aveți milă de mine, fraților, călcați-mă în picioarele cailor și ale cămilelor! Nu mă ocoliți! Faceți-mă una cu pământul. Am trădat o ființă nevinovată. Faceți-mă praf și pulbere!

Sulpicius a prins calul Faustinei de frâu și l-a ocolit pe om.

— E un păcătos care se căiește. Să nu-l lăsăm să ne oprească din drum. Oamenii ăștia sunt ciudați, trebuie să-i lăsăm în pace să facă ce vor.

Omul de pe drum continua să strige:

— Călcați-mi inima în picioare cu călcâiele voastre! Lăsați-vă cămilele să-mi strivească pieptul și măgarii să-mi scoată ochii cu copitele lor!

Dar Faustinei i-a fost greu să treacă pe lângă nefericitul acela fără să încerce să-l ajute. A rămas lângă el.

Femeia din Iudeea care voise s-o ajute a îndemnat-o să meargă mai departe.

— Omul acesta face parte dintre ucenicii profetului, a spus ea. Vrei să-l întreb despre el?

Faustina a dat din cap afirmativ, iar femeia s-a aplecat asupra omului întins la pământ.

— Ce-ați făcut voi, oamenii din Iudeea, cu profetul vostru? Am mai întâlnit galileeni pe drum peste tot, dar pe el nu-l văd nicăieri.

Când a auzit întrebarea, omul s-a ridicat din praful drumului în genunchi.

— Ce duh rău te îndeamnă să mă întrebi de el? a întrebat omul, plin de disperare. De bună seamă că vezi că m-am întins aici, în mijlocul drumului, ca să fiu călcat în picioare. Nu-i de ajuns pentru tine? Trebuie să vii și să mă-ntrebi ce-am făcut cu el?

Când ea a repetat întrebarea, omul a sărit în sus, cu mâinile la urechi, urlând:

— Vai ție, care nu mă lași să mor în pace! a strigat el.

Și-a croit drum cu forța prin mulțimile care se adunaseră în fața

porții și a fugit, strigând îngrozit, cu veșmântu-i lung și zdrențuit fluturând în jurul lui ca niște aripi întunecate.

— Mie mi se pare că am ajuns într-o țară de nebuni, a zis Faustina când l-a văzut pe om fugind.

Se mâhnise văzând ce discipoli avea profetul. Oare omul care avea ucenici asemenea nebuni de legat ar fi putut face ceva ca să-l ajute pe împărat?

Chiar și femeia din Iudeea părea descumpănită și i-a spus din tot sufletul Faustinei:

— Stăpână, nu te opri din drum și caută-l pe profet! Teamă mi-e că s-a abătut o nenorocire asupra lui, dacă ucenicii lui sunt atât de rătăciți și scoși din fire încât nici nu pot îndura să li se vorbească despre el.

În cele din urmă, Faustina și suita ei au intrat pe poarta cetății și au mers pe străzile înguste și întunecate, pline de oameni. Părea cu neputință să umble prin oraș călare. Cei care, ici și colo, se aflau călare pe cai trebuiau să rămână pe loc. Sclavi și soldați încercau în zadar să facă loc. Oamenii continuau să se adune din toate părțile într-un șuvoi compact și imposibil de oprit.

— Adevărat îți spun ție, a spus bătrâna, că străzile Romei sunt niște grădini de desfătare pe lângă străzile astea.

Sulpicius și-a dat seama destul de repede că nu puteau să treacă mai departe.

— Pe străzile astea pline de lume e mai ușor să mergi pe jos decât călare, a spus el. Dacă nu ești prea obosită, te-aș sfătui să o iei spre palatul guvernatorului. E o bucată de drum până acolo, dar călare sigur nu ajungem acolo nici până la miezul nopții.

Faustina a acceptat imediat propunerea lui Sulpicius. A descălecat, și-a lăsat calul cu unul dintre sclavi și a luat-o pe jos spre palat.

Era mult mai bine. Și-au croit repede drum spre mijlocul orașului, iar Sulpicius i-a arătat Faustinei o stradă largă de care se apropiau.

— Uite acolo, Faustina, a spus, dacă o luăm pe strada asta, o să ajungem curând la palat. Duce direct acolo.

Dar cum se pregăteau să intre pe strada aceea, s-au întâlnit cu cel mai rău dintre obstacole.

Chiar în momentul în care Faustina o lua pe strada care ducea de la palatul guvernatorului până la Poarta Dreptății și Dealul Golgota, a văzut o mulțime de oameni însoțind un prizonier care fusese scos din palat și urma să fie răstignit pe cruce. În față alerga un cârd de copii care voiau să asiste la execuție. Fugeau pe stradă, fluturându-și încântați mâinile spre culmea dealului, și scoteau țipete de bucurie că aveau să vadă ceva ce nu

le era dat să privească în fiecare zi.

În spatele lor veneau grupuri de oameni în veșminte de mătase, care păreau să aparțină nobilimii orașului. În urma lor veneau femeile, multe dintre ele cu lacrimi șiroind pe obraji. O adunătură de schilozi și de săraci urlau cât îi ținea gura.

— O, Doamne! strigau ei, scapă-l! Trimite un înger să-l scape! Trimite-i un ajutor în ceasul ăsta greu!

La sfârșitul convoiului veneau câțiva soldați romani călare. Făceau de pază pentru ca nimeni să nu se repeadă la prizonier și să încerce să-l salveze.

În spatele lor veneau călăii, care aveau sarcina să-l mâne pe omul condamnat la răstignire. Îi puseseră crucea grea de lemn pe umeri, dar prizonierul era prea slăbit ca s-o poarte. Era atât de grea încât îl făcea să meargă înclinat aproape până la pământ. Își ținea capul aplecat, așa că nimeni nu-i putea vedea fața.

Faustina a rămas în capătul străzii și s-a uitat la condamnatul care mergea târându-și pașii. A observat, cu surprindere, că purta o mantie roșie, iar pe cap avea îndesată cu forța o coroană de spini.

— Cine e omul acesta? a întrebat ea.

Un trecător a răspuns:

— E cel care a vrut să se facă împărat.

— Și trebuie să moară doar din pricina unei dorințe atât de nebunești? a întrebat cu tristețe femeia.

Condamnatul se împleticea sub povara crucii. Se târa înainte din ce în ce mai greu. Călăii i-au înfășurat o frânghie în jurul mijlocului și au început să-l tragă, ca să-l facă să meargă mai repede. Dar, când au tras de frânghie, omul a căzut și zăcea în mijlocul drumului, sub cruce.

Atunci s-a iscat o zarvă mare printre oameni. Soldații romani făceau tot ce puteau ca să țină mulțimile deoparte. Își scoseseră săbiile și le fluturau în fața câtorva femei care se repeziseră să-l ajute pe omul căzut la pământ. Călăii au încercat să-l silească să se ridice, lovindu-l cu biciul, dar omul nu se putea mișca din cauza crucii. Până la urmă, doi dintre ei au ridicat crucea.

Atunci omul a ridicat fruntea, iar bătrâna Faustina a putut să-i vadă chipul. Obrajii îi erau brăzdați de lovituri de bici, iar din fruntea rănită de coroana de spini îi curgea sânge. Părul îi atârna încâlcit de sudoare și sânge închegat. Ținea gura închisă, dar buzele îi tremurau ca și cum s-ar fi stăpânit ca să nu strige. Ochii plini de lacrimi și aproape orbiți de chin și de oboseală priveau în gol.

Dar, dincolo de masca aceasta de om aproape mort, bătrâna a zărit,

ca o vedenie îndepărtată, o față palidă și frumoasă, cu ochi minunați și strălucitori și trăsături blânde, și deodată a fost cuprinsă de o adâncă mâhnire, înduioșată de nenorocirea și decăderea lui.

— O, sărman suflet, ce ți-au făcut! a izbucnit ea și s-a apropiat, cu ochii plini de lacrimi.

Uitase de propria ei teamă și grijă, văzând chinurile acelui om. I se rupea inima de milă. Ca și celelalte femei, ar fi vrut să se repeadă și să-l smulgă din mâinile călăilor lui.

Bărbatul căzut la pământ a văzut-o venind și s-a târât mai aproape de ea. Era ca și cum s-ar fi așteptat ca ea să-l apere de cei care-l persecutau și-l torturau. I-a cuprins genunchii cu brațele și și-a apăsat fața de picioarele ei, ca un copil care se agață de mama lui ca să-l mângâie.

Bătrâna s-a aplecat spre el și, pe când lacrimile îi alunecau pe obraji, simțea o bucurie imensă la gândul că omul venise tocmai la ea să caute alinare. L-a luat de gât și, ca o mamă care mai întâi de orice îi șterge lacrimile copilului, și-a pus năframa ei fină de in pe fața bărbatului ca să-i șteargă lacrimile amestecate cu sânge de pe obraji.

Dar călăii ridicaseră crucea și au venit să-l smulgă pe condamnat de lângă ea. Și mai nerăbdători acum, pentru că întârziaseră, l-au târât în cea mai mare grabă. Condamnatul a scos un suspin adânc când l-au smuls de lângă Faustina, dar nu s-a împotrivit.

Faustina îl ținea cu toată puterea brațelor ei, iar când mâinile ei bătrâne n-au mai putut și i-au dat drumul, a simțit atâta durere, de parcă ar fi fost propriul ei copil cel pe care-l luaseră de lângă ea; și a strigat:

— Nu, nu! Nu mi-l luați! Nu trebuie să moară, nu se poate să moară!

Faustina era cuprinsă de o mare mâhnire și de indignare când l-a văzut târât de călăi. Ar fi vrut să alerge după el, să se lupte cu cei care-l torturau și să-l scape din mâinile lor.

Dar nici n-a făcut doi pași și a simțit o sfârșeală în tot trupul. Sulpicius s-a repezit s-o sprijine ca să nu cadă. Pe o parte a străzii a văzut o prăvălioară. A dus-o acolo pe Faustina, purtând-o pe sus. Înăuntru nu erau nici o bancă, nici un scaun, dar negustorul era un om bun. A întins-o pe o rogojină și i-a făcut un culcuș acolo, pe podeaua de piatră a prăvăliei.

Nu era lipsită de cunoștință, dar simțea o amețeală atât de mare încât nu putea să stea în picioare sau așezată, doar întinsă.

— A făcut o călătorie lungă azi, iar înghesuiala și larma din oraș au fost prea mult pentru ea, i-a spus Sulpicius negustorului. E foarte în vârstă și nimeni nu e atât de puternic încât să învingă bătrânețea.

— E o zi grea astăzi, chiar și pentru un om tânăr, a răspuns

negustorul. Aerul e greu și apăsător, de-abia se poate respira. Nu m-ar mira dacă ar izbucni o furtună mare.

Sulpicius s-a aplecat asupra Faustinei, care căzuse într-un somn adânc și dormea respirând calm, regulat, după toată agitația și oboseala acelei zile.

S-a dus la ușa prăvăliei, a stat acolo și a privit mulțimile în timp ce aștepta ca bătrâna să se trezească.

VII

Guvernatorul roman al Ierusalimului avea o soție tânără, care avusese un vis ciudat în noaptea de dinaintea zilei în care Faustina ajunsese în oraș.

Visase că stătea pe terasa de pe acoperișul casei ei și se uita în jos la frumoasa curte pardosită cu marmură, după obiceiul oriental, și plină de plante rare.

Dar în curte vedea adunați toți bolnavii și schilozii și orbii din lume. Îi vedea pe ciumații cu trupurile pline de buboaie; pe leproșii cu chipuri desfigurate; pe paraliticii care nu puteau să se miște, ci zăceau neajutorați pe jos, și pe toate făpturile acelea nenorocite, zvârcolindu-se în chinuri.

Se îngrămădeau spre intrare, vrând să intre în casă; iar unii dintre cei care mergeau în față băteau în poarta palatului.

În cele din urmă, a văzut un sclav care a deschis poarta și a ieșit în prag, întrebându-i ce voiau.

Ei i-au răspuns:

— Îl căutăm pe profetul cel mare pe care Dumnezeu l-a trimis în lume. Unde e profetul din Nazaret, care poate vindeca orice suferință? Unde e cel care ne poate scăpa de chinurile noastre?

Atunci sclavul le-a răspuns pe un ton arogant și indiferent, tonul obișnuit al servitorilor din marile palate când li se adresează celor săraci:

— Nu vă folosește la nimic să-l căutați pe marele profet. Pilat l-a omorât.

La auzul vorbelor lui, din mijlocul mulțimii au răsunat vaiere și scrâșnete din dinți, tânguiri pe care soția guvernatorului a simțit că nu putea să le îndure. Inima i s-a frânt de milă, iar lacrimi i-au șiroit pe obraji. Dar, când a început să plângă, s-a trezit.

Apoi a adormit din nou; și iarăși a visat că stătea pe terasa de pe acoperișul casei sale și se uita în curtea cea mare, care era cât o piață a

orașului.

Și iată! Curtea era plină de nebuni și de oameni cu sufletul bolnav sau posedați de duhuri rele. I-a văzut pe cei goi și pe cei acoperiți doar de pletele lor lungi, și pe cei care-și împletiseră singuri coroane de paie și haine de iarbă și se credeau regi, și pe cei care se târau pe pământ, crezându-se animale, și pe cei care trăgeau după ei pietre grele despre care își închipuiau că sunt din aur, și pe cei prin gurile cărora vorbeau spiritele rele.

I-a văzut pe toți acești oameni îngrămădindu-se spre poarta palatului. Iar cei care erau în fruntea tuturor loveau și bubuiau în porți, cerând să intre.

Până la urmă ușa s-a deschis, iar sclavul a deschis poarta și a ieșit în prag, întrebându-i ce voiau.

Toți au început să strige tare:

— Unde e profetul din Nazaret, pe care Dumnezeu l-a trimis în lume să ne dea înapoi mințile și sufletele?

— Nu vă folosește la nimic să-l căutați pe marele profet. Pilat l-a omorât.

Când au auzit asta oamenii, au scos niște strigăte ca urletele de animal și, în disperarea lor, au început să se sfâșie până când sângele a țâșnit pe pardoseala de piatră. Când le vedea nenorocirea, tânăra soția a guvernatorului își frângea mâinile și gemea în somn. Și s-a trezit auzindu-și gemetele.

Dar după aceea a adormit iarăși, iar în vis se făcea că era din nou pe terasa de pe acoperișul casei ei. În jurul ei stăteau sclavele care cântau pentru ea din cimbale și țitere, iar migdalii își scuturau florile albe deasupra ei și trandafirii agățători își împrăștiau în aer miresmele. Și, cum stătea ea acolo, o voce i-a spus:

— Du-te la balustrada terasei și uită-te la cei care stau și așteaptă în curte!

Dar în vis ea se împotrivea și spunea:

— Nu vreau să-i mai văd pe cei care umplu curtea în seara asta.

Atunci a auzit un zgomot de lanțuri, bubuituri de ciocane puternice și sunete de berbece izbind în lemnul porții. Sclavele ei s-au oprit din cântat și s-au repezit la balustradă să se uite în curte. N-a mai putut nici ea să se stăpânească; a alergat acolo și s-a uitat în jos.

Atunci a văzut curtea plină cu toți condamnații din lume; i-a văzut pe cei din temnițe întunecate, legați cu lanțuri grele; i-a văzut pe toți prizonierii care trudeau în ocne fără să vadă lumina zilei, târându-și după ei ghiulelele de la picioare; și pe cei osândiți la galere cu vâslele lor de fier.

Și toți cei care fuseseră condamnați la răstignire veneau purtându-și povara crucilor, iar cei care urmau să fie decapitați veneau cu topoarele. I-a văzut pe cei trimiși în sclavie în țări străine, cu ochii arși de dorul de casă. I-a văzut pe cei care trebuiau să servească drept animale de povară și pe cei cu spinările sângerânde, brăzdate de lovituri de bici.

Și toți acei nefericiți strigau într-un glas:

— Deschideți! Deschideți!

Atunci sclavul care păzea intrarea a ieșit pe prag și i-a întrebat:

— Ce vreți?

Și ei i-au răspuns:

— Îl căutăm pe profetul cel mare pe care Dumnezeu l-a trimis în lume să le redea prizonierilor libertatea și sclavilor fericirea pierdută.

Sclavul le-a răspuns pe un ton plictisit și indiferent:

— N-o să-l găsiți aici. Pilat l-a omorât.

Când sclavul a terminat de vorbit, tânăra care visa s-a gândit că toți nefericiții aceia aveau să izbucnească în asemenea blesteme și vaiete, încât se va cutremura și cerul și pământul. A înghețat de frică și tremura atât de tare, încât s-a trezit din somn.

Când s-a deșteptat de-a binelea, s-a ridicat pe pat în capul oaselor și s-a gândit: „Nu mai vreau să visez. O să stau trează toată noaptea, ca să scap de visele astea oribile“.

Dar chiar în timp ce se gândea așa a ațipit din nou, și-a lăsat capul pe pernă și a adormit adânc.

Din nou a visat că stătea pe terasa de pe acoperișul casei, iar fiul ei, un copilaș de câțiva ani, alerga încoace și încolo, jucându-se cu o minge.

A auzit o voce care-i spunea:

— Du-te la balustrada terasei și uită-te la cei care stau și așteaptă în curte!

Dar în vis ea își spunea: „Am văzut destulă suferință în noaptea asta. Nu mai pot îndura. O să rămân pe loc“.

Atunci copilul ei a aruncat mingea, care a căzut în curte, și a alergat și s-a cățărat pe balustradă. Înspăimântată, tânăra femeie s-a repezit și a prins copilul. Dar când a făcut asta a trebuit să privească în jos, și încă o dată a văzut curtea plină de oameni.

În curte erau adunați toți oamenii de pe pământ care fuseseră răniți în bătălii. Veneau cu trupuri mutilate, cu mâinile și picioarele retezate, cu răni mari deschise din care șiroia sângele, năclăind toată curtea.

Și mai erau acolo toți oamenii din lume care-i pierduseră pe cei dragi pe câmpul de luptă. Erau orfanii cărora le muriseră tații, fetele care-

și jeleau iubiții, oameni în toată firea care-și plângeau fiii.

Cei aflați înainte se îngrămădeau la poartă, bătând în ea, iar sclavul a apărut în prag. I-a întrebat pe toți cei care fuseseră răniți în bătălii:

— Ce căutați aici?

Iar ei au răspuns:

— Îl căutăm pe profetul din Nazaret, care va face să înceteze războaiele și zvonurile despre războaie și va aduce pace pe pământ. Îl căutăm pe cel care va schimba lăncile în seceri și săbiile în fiare de plug.

Sclavul și-a pierdut răbdarea și le-a spus:

— Nu mai veniți să mă-nnebuniți cu asta! V-am spus de destule ori până acum, marele profet nu e aici. Pilat l-a omorât.

Și a închis poarta, iar femeia care visa s-a gândit la toate vaietele mulțimii. „Nu vreau să le aud“, și-a spus ea și a plecat de lângă balustradă. În acel moment s-a trezit. Atunci a văzut că, în spaima ei, sărise din pat și se afla pe podeaua rece de piatră.

Și s-a gândit a treia oară că nu mai voia să doarmă în noaptea aceea, și din nou somnul a pus stăpânire pe ea, iar femeia a închis ochii și a început să viseze.

Era tot pe terasa de pe acoperișul casei și lângă ea stătea soțul ei. Tânăra femeie i-a povestit ce visase, iar bărbatul a râs de ea.

Din nou a auzit o vocea care-i spunea:

— Du-te să-i vezi pe oamenii care așteaptă în curte!

Ea s-a gândit: „N-am să mă duc. Am văzut destulă suferință în noaptea asta“.

Chiar atunci a auzit trei lovituri sonore în poartă, iar soțul ei s-a dus să se uite peste balustradă, să vadă cine voia să intre în palat.

Dar cum s-a aplecat peste balustradă, i-a făcut semn soției lui să vină.

— Îl cunoști pe omul ăsta? a întrebat, arătând spre cineva de jos.

Când s-a uitat în curte, femeia a văzut că era plină de cai, călăreți și sclavi care descărcau poverile de pe măgari și cămile. Părea că la poarta palatului ajunsese un călător de rang înalt.

Acesta stătea la intrare. Era un bărbat masiv și vârstnic, cu umeri largi și fața întunecată și aspră. Visătoarea l-a recunoscut numaidecât pe călător și i-a șoptit soțului ei:

— Cel care a venit în Ierusalim nu e nimeni altcineva decât împăratul Tiberius.

— Și mie mi se pare că el e, a spus guvernatorul, și în același timp și-a dus un deget la buze, făcându-i semn să tacă și să asculte ce se vorbea în curte.

L-au văzut pe sclavul care ieșise la ușă cum îl întreba pe străin:

— Pe cine cauți?

Călătorul a răspuns:

— Îl caut pe marele profet din Nazaret, cel înzestrat de Dumnezeu cu darul de a înfăptui minuni. Împăratul Tiberius îl cheamă ca să-l scape de o boală îngrozitoare pe care nu știe s-o vindece nici un medic.

La spusele lui, sclavul s-a înclinat umil și i-a spus:

— Stăpâne, să nu te mânii pe mine! Dorința ta nu poate fi îndeplinită.

Atunci împăratul s-a întors spre sclavii lui, care așteptau în curte, și le-a dat o poruncă. Sclavii s-au grăbit să aducă tot felul de bogății – unii podoabe, alții potire încrustate cu perle, alții saci cu monede de aur.

Împăratul s-a întors spre sclavul care păzea intrarea și i-a spus:

— Toate astea vor fi ale lui, dacă-l ajută pe Tiberius. Poate să-i facă bogați pe toți săracii din lume.

Dar sclavul s-a înclinat până la pământ și a răspuns:

— Stăpâne, nu te mânia pe umilul tău servitor, dar dorința ta nu poate fi îndeplinită.

Împăratul le-a făcut din nou semn sclavilor lui, iar doi dintre ei s-au grăbit să vină cu un veșmânt cu broderii alese, peste care strălucea o cămașă de zale încrustată cu pietre scumpe.

Împăratul i-a spus sclavului:

— Vezi, îi ofer profetului puterea asupra Iudeei. Va domni peste oamenii lui și va fi cel mai înalt judecător dacă va veni să-l vindece pe Tiberius!

Sclavul s-a înclinat până la pământ și a răspuns:

— Stăpâne, nu stă în puterile mele să te ajut.

Atunci împăratul a făcut iarăși un semn și sclavii au adus iute o coroană de aur și o mantie de purpură.

— Vezi, a spus el, aceasta e voința împăratului: promite să-l facă pe profet urmașul lui la tron și să-i dea domnia întregii sale lumi. Va avea puterea să stăpânească după voința Domnului, numai să-i întindă o mână de ajutor lui Tiberius!

Atunci sclavul a căzut la picioarele împăratului și i-a spus pe un ton implorator:

— Stăpâne, nu stă în puterile mele să mă supun poruncii tale. Cel pe care-l cauți nu e aici. Pilat l-a ucis.

VIII

Când tânăra femeie s-a trezit, era dimineața târziu, iar sclavele stăteau în jurul ei, așteptând să o ajute să se îmbrace.

A rămas tăcută tot timpul cât au îmbrăcat-o, dar în cele din urmă a întrebat-o pe sclava care o pieptăna dacă soțul ei se sculase. A aflat că fusese chemat să judece un răufăcător.

— Aș vrea să vorbesc cu el, a spus tânăra femeie.

— Stăpână, a răspuns sclava, va fi foarte greu să-l întrerupă cineva în timpul judecății. O să-ți dăm de știre cum se încheie.

Femeia n-a mai spus nimic până când sclava a terminat să-i aranjeze părul, apoi a întrebat:

— A auzit vreuna dintre voi de profetul din Nazaret?

— Profetul din Nazaret e un iudeu care face minuni, au răspuns toate sclavele, într-un glas.

— E ciudat, stăpână, că întrebi de el tocmai azi, a spus una dintre ele. Tocmai pe el l-au adus iudeii aici la palat ca să-l judece guvernatorul.

Soția înaltului demnitar a poruncit să afle cineva pentru ce era judecat, și o sclavă a plecat în grabă. Când s-a întors a spus:

— L-au acuzat că vrea să se facă rege peste țara asta și-l îndeamnă pe guvernator să-l condamne la moarte prin țintuire pe cruce.

Când soția guvernatorului a auzit asta, s-a înspăimântat și a zis:

— Trebuie numaidecât să vorbesc cu soțul meu, altfel o să se întâmple o nenorocire groaznică azi.

Când sclavele i-au spus încă o dată că era cu neputință, a început să plângă și să tremure. Și una dintre sclave a fost atât de tulburată, încât i-a spus:

— Dacă vrei să-i scrii guvernatorului despre ce-i vorba, o să încerc să fac să ajungă la el scrisoarea.

Pe loc, femeia a scris câteva cuvinte pe o tăbliță de ceară pe care i-a trimis-o lui Pilat.

Dar el n-a venit acasă toată ziua; pentru că îi lăsase să plece pe iudei, condamnatul era dus spre locul execuției, venise ora prânzului, iar Pilat i-a poftit la masă pe câțiva dintre romanii care se aflau în Ierusalim. În sala de mese erau comandantul trupelor sale, un tânăr orator și câțiva alții.

Prânzul n-a fost deloc vesel, pentru că soția guvernatorului stătea la masă tristă, fără să scoată o vorbă. Când oaspeții au întrebat dacă nu cumva era bolnavă sau tulburată de ceva, guvernatorul a râs și le-a povestit despre mesajul pe care i-l trimisese ea de dimineață. A făcut haz pe seama soției lui fiindcă își închipuise că un guvernator roman putea să se ia după visele unei femei când era vorba de lucruri atât de importante

precum condamnarea unui om.

Ea a răspuns cu blândețe, pe un ton mâhnit:

— Vă spun adevărul, n-a fost vis, ci un semn trimis de zei. Măcar ar fi trebuit să-l lăsați să trăiască încă o zi.

Oaspeții au văzut că era foarte nefericită. Nu puteau s-o înseninеze, oricât de mult s-ar fi străduit să vorbească despre tot felul de lucruri care s-o facă să uite de închipuirile ei.

După un timp unul dintre ei a ridicat capul și a exclamat:

— Ce e asta? Am stat de mult la masă încât a trecut ziua?

Toți s-au uitat afară și au văzut că se lăsase amurgul. Mai presus de toate, era foarte ciudat cum culorile care colorau ființele și obiectele păliseră încet-încet, astfel încât toți și toate păreau la fel de cenușii.

Chiar și fețele lor își pierduseră culoarea, la fel ca toate obiectele din jur.

— Arătăm ca și cum am fi morți, a spus oratorul înfiorându-se. Avem obrajii cenușii și buzele negre.

Pe când se făcea și mai întuneric, soției guvernatorului i s-a făcut și mai frică.

— O, prieteni! a izbucnit ea până la urmă. Nici măcar acum nu vedeți că zeii v-au trimis un semn de avertizare? Sunt mâniați pentru că ați osândit la moarte un om sfânt și nevinovat. Mă gândesc că, deși trebuie să fi fost țintuit pe cruce până acum, poate că n-a murit. Poruncește să-l dea jos de pe cruce! Am să-i îngrijesc rănile cu mâinile mele. Doar poruncește să fie lăsat în viață!

Dar Pilat a răspuns râzând:

— Sigur ai dreptate când spui că e un semn trimis de zei. Dar nu cred că soarele și-a pierdut strălucirea pentru că un eretic iudeu a fost osândit să moară pe cruce. Dimpotrivă, trebuie să ne așteptăm să apară lucruri mai importante care să privească întreaga împărăție. Cine poate ști cât de mult o să mai trăiască bătrânul Tibe…

Nici nu și-a terminat bine vorbele că întunericul a devenit atât de adânc încât nici măcar nu mai putea să vadă cupa de vin din fața lui. Așa că s-a întrerupt și le-a poruncit sclavilor să aducă iute câteva lămpi.

Când s-a făcut atât de lumină încât a putut vedea fețele oaspeților, i-a fost cu neputință să nu observe mâhnirea care-i cuprinsese.

— Vezi, i-a zis el soției lui, cu o supărare prefăcută, acum mi-e limpede că ai reușit să-i întristezi pe oaspeții noștri cu visele tale și să alungi bucuria de la masa asta. Dar, dacă tot nu poți să te mai gândești la nimic altceva azi, măcar hai să auzim ce ai visat. Spune-ne, și noi o să încercăm să-ți tălmăcim visele!

Soția lui a început pe loc să povestească. Oaspeții au încetat să bea și stăteau în jurul mesei, încruntați. Singurul care continua să râdă și să spună că toate acestea erau o nebunie era guvernatorul.

Când ea a terminat de povestit, tânărul orator a spus:

— Sigur că e mai mult decât un vis, pentru că azi, chiar dacă nu l-am văzut pe împărat, am văzut-o pe bătrâna lui prietenă, Faustina, intrând în oraș. Mă miră doar că nu a apărut încă în palatul guvernatorului.

— Se vorbește că împăratul a fost lovit de o boală îngrozitoare, a spus comandantul trupelor. Se prea poate, după părerea mea, ca visul soției tale să fie un semn trimis de zei.

— Nu mi se pare de necrezut ca Tiberius să-i fi trimis solie profetului ca să-l cheme la căpătâiul lui, a fost de acord tânărul orator.

Comandantul s-a întors spre Pilat cu o expresie gravă.

— Dacă împăratul chiar și-a pus în cap să-l cheme pe acest făcător de minuni, ar fi bine pentru tine și pentru noi toți să-l găsească în viață.

Pilat a răspuns supărat:

— Oare întunericul ăsta v-a preschimbat pe toți în niște copii fricoși? Parcă toată lumea s-a prefăcut în tălmaci de vise și în profeți.

Dar curteanul a continuat să-și spună părerea:

— Poate că n-ar fi imposibil, totuși, să fie salvată viața acestui om dacă trimiți iute un mesager.

— Vreți să mă fac de râsul lumii? a răspuns guvernatorul. Spuneți-mi, ce-o să se aleagă de legea și ordinea din țara asta dacă aud oamenii că guvernatorul a iertat un răufăcător pentru că soția lui a avut niște vise rele?

— Este adevărat, totuși, că am văzut-o pe Faustina în Ierusalim, a răspuns tânărul orator. Acesta nu mai e un vis.

— Eu răspund în fața împăratului pentru faptele mele, a spus Pilat. O să înțeleagă că un visător care s-a lăsat torturat de soldații mei fără să se împotrivească în nici un fel n-ar fi avut puterea să-l vindece de boala lui.

În timp ce vorbea, în tot palatul a răsunat un zgomot ca un tunet și s-a cutremurat pământul. Palatul guvernatorului a rămas neatins, dar timp de câteva minute după cutremur s-au auzit năruindu-e case și coloane din jur.

Cum s-a făcut liniște cât să i se audă vocea, guvernatorul a poruncit unui sclav:

— Aleargă cât poți de repede la locul execuției și spune în numele meu să-l dea jos de pe cruce pe profetul din Nazaret!

Sclavul s-a grăbit să plece. Oaspeții au ieșit din sala de mese în

curtea interioară, sub cerul liber, ca să nu fie prinși înăuntru dacă avea să se cutremure din nou pământul. Nimeni nu îndrăznea să scoată o vorbă; așteptau întoarcerea sclavului.

A venit foarte repede înapoi și s-a oprit în fața guvernatorului.

— L-ai mai găsit în viață?

— Stăpâne, era mort, și chiar în clipa în care și-a dat sufletul s-a cutremurat pământul.

Cum a terminat de vorbit, au răsunat două lovituri grele în poarta palatului. Când le-au auzit, toți au tresărit și au sărit în picioare, ca și cum ar fi fost din nou cutremur. Un sclav s-a apropiat și a spus:

— Sunt la poartă nobila Faustina și Sulpicius, vin din partea împăratului. Te roagă să-i ajuți să-l găsească pe profetul din Nazaret.

Murmure joase și pași ușori s-au auzit în curtea interioară. Când guvernatorul s-a uitat în jur, a văzut că prietenii lui îl părăsiseră, ca pe unul asupra căruia s-a abătut nenorocirea.

IX

Bătrâna Faustina s-a întors în Caprea și s-a dus la împărat. I-a spus povestea ei și, în timp ce vorbea, nu îndrăznea să se uite la el. Cât lipsise ea, boala împăratului se înrăutățise și mai tare, iar Faustina își spunea în sinea ei: „Dacă zeii s-ar fi milostivit de mine, m-ar fi lăsat să mor mai bine decât să fiu silită să-i spun acestui om chinuit că nu mai are nici o speranță“.

Spre marea ei uluire, Tiberius a ascultat-o cu cea mai mare indiferență.

Când i-a spus că marele făptuitor de minuni fusese crucificat în aceeași zi în care ea ajunsese în Ierusalim și cât de aproape fusese să-l salveze, Faustina a început să plângă, apăsată de vinovăția eșecului ei.

Dar Tiberius a spus:

— Chiar trebuie să plângi din pricina asta? Ah, Faustina! O viață întreagă în Roma nu te-a lecuit de credința în vrăjitori și în făcători de minuni cu care ai crescut în Munții Sabini!

Atunci bătrâna a priceput că Tiberius nu așteptase niciodată vreun ajutor de la profetul din Nazaret.

— De ce m-ai lăsat să plec într-o călătorie atât de lungă dacă ai crezut tot timpul că nu folosește la nimic?

— Ești singura ființă care-mi poartă prietenie adevărată, a zis împăratul. De ce nu te-aș fi lăsat să pleci, dacă stătea în puterea mea să fac

asta?

Dar bătrânei nu i-a plăcut faptul că împăratul se prefăcuse doar a o crede.

— Ah! Uite, așa amăgești tu oamenii! a izbucnit ea mânioasă. Asta nu mi-a plăcut niciodată la tine.

— N-ar fi trebuit să te mai întorci la mine, a spus împăratul. Trebuia să rămâi în munții tăi.

Timp de câteva clipe a părut că cei doi, care se certaseră atât de adesea, aveau să-și spună vorbe grele, dar mânia bătrânei s-a potolit imediat. Trecuseră timpurile în care se putea certa cu împăratul. Și-a coborât vocea; dar nu putea renunța cu totul la orice strădanie de a-l face pe împărat să vadă că avea dreptate.

— Dar omul acela a fost un profet adevărat, a spus ea. L-am văzut. Când ochii lui s-au întâlnit cu ai mei, mi s-a părut că văd un zeu. Am fost o nebună că am lăsat să fie trimis la moarte.

— Îmi pare bine că l-ai lăsat să moară, a zis Tiberius. Era un trădător care ațâța poporul să se răscoale.

Faustina era gata să izbucnească din nou, dar s-a oprit.

— Am vorbit cu mulți dintre prietenii lui din Ierusalim, a spus ea. Profetul n-a făptuit fărădelegile de care a fost acuzat.

— Chiar dacă nu e vinovat de faptele astea, sigur nu era mai bun ca oricare altul, a zis împăratul, obosit. Unde o să găsești un om care să nu fi meritat să moară de o mie de ori în întreaga lui viață?

Dar vorbele acestea ale împăratului au ajutat-o pe Faustina să se hotărască să facă ceva ce nu îndrăznise până atunci.

— O să-ți arăt o dovadă a puterii lui, a spus. Îți spun că mi-am pus năframa pe fața lui. E chiar năframa asta pe care o țin în mână, vrei să o vezi?

A întins-o în fața împăratului, iar el a văzut acolo năluca unei fețe omenești.

Vocea bătrânei tremura de emoție în timp ce continua să vorbească:

— Omul acesta a văzut că îl iubeam. Nu știu cu ce putere a fost înzestrat de a putut să-mi lase chipul lui. Dar mi se umplu ochii de lacrimi când mă uit la el.

Împăratul s-a aplecat înainte și a privit portretul care părea să fie făcut din lacrimi, din sânge și din umbrele întunecate ale durerii. Încet-încet, întregul chip s-a format acolo în fața lui, exact așa cum se întipărise pe năframă. A văzut picăturile de sânge de pe frunte, coroana de spini, părul încâlcit de sânge și gura cu buzele care păreau să tremure de chin.

S-a apropiat și mai mult de portret. Fața se arăta tot mai limpede. Din contururile ca niște umbre, dintr-odată, a văzut ochii strălucind de o viață ascunsă. Și, în timp ce-i vorbeau despre cea mai teribilă agonie, în ochii aceștia se vedea o puritate sublimă, cum împăratul nu mai văzuse niciodată în viață.

S-a întins pe pat și sorbea din priviri figura întipărită pe pânză.

— Oare e un om muritor? a zis el vorbind lent, cu vocea joasă. E un om muritor?

A rămas nemișcat, privind imaginea din fața lui. Lacrimile au început să-i curgă pe obraji.

— Îți plâng moartea, necunoscutule! a șoptit. Faustina! De ce l-ai lăsat să moară pe acest om? El m-ar fi vindecat.

Și din nou și-a pierdut privirile în imagine.

— Omule, a spus, după câteva clipe, chiar dacă nu mă mai poți vindeca, măcar am să-ți răzbun moartea. Mâna mea grea o să cadă asupra celor care mi te-au răpit!

A alunecat pe podea și a îngenunchеat în fața imaginii:

— Tu ești Omul! Tu ești cel pe care nici n-am visat să-l întâlnesc. Eu și toți ceilalți suntem niște fiare sălbatice și monștri, dar tu ești Omul, a spus el, arătând spre fața și mâinile lui desfigurate.

Și-a plecat capul atât de jos în fața chipului întipărit, încât a atins podeaua cu fruntea.

— Ai milă de mine, Necunoscutule! a suspinat, iar lacrimile lui au udat podeaua. Dacă ai fi trăit, doar o privire a ta m-ar fi vindecat.

Sărmana bătrână a fost îngrozită de ce vedea. „Ar fi fost bine să nu-i arăt împăratului chipul de pe năframă“, și-a spus ea. De la început se temuse că durerea lui avea să fie copleșitoare la vederea chipului. Disperată de suferința împăratului, a tras năframa, ca el să n-o mai vadă.

Atunci împăratul s-a uitat în sus. Și, minune! Trăsăturile i se schimbaseră și fața lui era la fel ca înainte de a se fi îmbolnăvit. Era ca și cum boala i s-ar fi înrădăcinat în disprețul și ura față de neamul omenesc care locuiseră în inima lui și fuseseră alungate când împăratul simțise mila și iubirea de aproapele lui.

A doua zi, Tiberius a trimis trei soli.

Primul a călătorit la Roma, ducând Senatului porunca de a începe cercetări pentru a afla cum își îndeplinea îndatoririle oficiale guvernatorul Palestinei și pentru a-l pedepsi dacă se dovedea că asuprise oamenii și osândise la moarte oameni nevinovați.

Al doilea sol a fost trimis la lucrătorul la vie și la soția lui, ca să le mulțumească și să-i răsplătească pentru sfatul pe care i-l dăduseră

împăratului și să le dea de veste cum se terminaseră toate. Când cei doi au auzit veștile, au plâns în tăcere, iar bărbatul a spus:

— Știu că toată viața am să mă gândesc la ce s-ar fi întâmplat dacă s-ar fi întâlnit cei doi.

Dar femeia a răspuns:

— Nu putea să se întâmple altfel. Era un vis prea îndrăzneț să crezi că s-ar fi putut întâlni. Dumnezeu știe că lumea ar fi fost zguduită din temelii.

Al treilea sol a călătorit în Palestina și i-a adus cu el la întoarcere pe câțiva dintre ucenicii lui Isus, iar aceștia au început să răspândească și printre oamenii din Caprea învățăturile pe care le auziseră de la Cel Răstignit.

Când ucenicii au ajuns în Caprea, bătrâna Faustina zăcea pe patul de moarte. În ultimele clipe ale vieții ei, s-a convertit la credința marelui profet și a fost botezată. Iar numele de botez pe care l-a primit a fost Veronica, pentru că i-a fost hărăzit darul de a da neamului omenesc adevărata icoană a Mântuitorului său.

MĂCĂLEANDRUL CU GÂT ROȘU

Se întâmpla pe vremea când Dumnezeu a creat lumea, când a făcut nu numai cerul și pământul, ci și toate viețuitoarele și plantele, și când le-a dat nume.

Sunt atât de multe legende despre vremea aceea: dacă le-am ști pe toate, cunoașterea acesta ar arunca lumină asupra a tot ceea ce nu înțelegem pe această lume.

S-a întâmplat că într-o zi, când Dumnezeu stătea în rai și picta păsărelele, vopselele i s-au terminat, iar sticletele ar fi fost lipsit de orice culoare dacă Dumnezeu nu și-ar fi șters toate vopselele pe penele lui.

Tot atunci și-a căpătat măgarul urechile lungi, pentru că nu putea să-și amintească numele care i se dăduse. Nici nu făcea câțiva pași prin pășunile raiului, că își uita numele, și de trei ori s-a întors să întrebe cum îl cheamă. În cele din urmă Dumnezeu și-a pierdut răbdarea, l-a luat de urechi și i-a zis:

— Măgar, măgar, măgar te cheamă!

Și, în timp ce spunea așa, Dumnezeu l-a tras de urechi, ca măgarul să audă mai bine și să țină minte ce i se spusese.

Tot în aceeași zi a fost pedepsită albina.

Când albina a fost creată de Dumnezeu, a început imediat să facă miere, iar animalele și oamenii care simțeau mireasma delicioasă a mierii veneau și voiau să guste și ei. Dar albina voia să țină mierea doar pentru ea și înțepa cu acul ei veninos toate viețuitoarele care se apropiau de stup. Dumnezeu a văzut asta și pe loc a chemat albina la el și a pedepsit-o.

— Ți-am dat darul de a aduna polen și de a face miere, cel mai dulce lucru din toată Facerea, a spus Dumnezeu, dar nu ți-am dat dreptul să fii crudă cu alte făpturi. Să ții minte că atunci când vei înțepa o viețuitoare care vrea să guste din mierea ta va trebui să mori!

Ah, da! Și tot atunci greierul a orbit și furnica și-a pierdut aripile; atât de multe lucruri ciudate s-au întâmplat în ziua aceea!

Dumnezeu a stat acolo, mare și blând cum era, și a pus lumea la cale și a creat lucruri și viețuitoare toate ziua, iar spre seară s-a gândit să facă o mică pasăre cenușie.

— Să ții minte că numele tău e măcăleandrul cu gât roșu, i-a spus Dumnezeu păsării, cum a terminat. Apoi a ridicat-o în palma deschisă și i-a dat drumul să zboare.

După ce pasărea și-a încercat aripile o vreme și a văzut câte ceva din frumoasa lume în care fusese sortită să trăiască, s-a trezit în ea

curiozitatea să vadă cum arăta. A observat că era cu totul cenușie, iar penele de pe gât erau la fel de cenușii ca pe restul trupului. Măcăleandrul cu gât roșu s-a răsucit pe toate părțile, oglindindu-se în apa limpede a unui lac, dar n-a văzut nici măcar o pană roșie. Atunci s-a întors în zbor la Dumnezeu.

Dumnezeu stătea pe tronul lui, mare și blând. Din palmele lui se ridicau fluturi care zburau în jurul capului său; porumbițe stăteau pe umerii lui și uguiau; iar pe pământul de sub el creșteau trandafiri, crini și margarete.

Păsăruicii i s-au întețit bătăile inimii de frică, dar s-a apropiat dând rotocoale în zbor, până când s-a așezat pe mâna lui Dumnezeu. Atunci Dumnezeu a întrebat-o ce voia.

— Vreau doar să te întreb ceva, a zis păsăruica.

— Ce vrei să știi? a răspuns Dumnezeu.

— De ce m-ai numit măcăleandru cu gât roșu, când eu sunt cenușiu de la cioc până în vârful cozii și n-am nici măcar o pană roșie?

Păsăruica s-a uitat implorator la Dumnezeu cu ochișorii ei mici și negri, apoi a întors capul și a privit în jur; a văzut fazani roșii ca presărați cu pulbere de aur, papagali cu minunate pete purpurii în jurul gâtului, cocoși cu creste roșii, ca să nu mai vorbim despre fluturi, sticleți și trandafiri! Și, firește, s-a gândit cât de puțin i-ar fi trebuit – doar un strop de culoare pe piept – ca să fie și ea o pasăre frumoasă, iar numele să i se potrivească.

— De ce m-ai numit măcăleandru cu gât roșu, când eu sunt cu totul și cu totul cenușiu? a întrebat încă o dată pasărea și a așteptat ca Dumnezeu să-i răspundă: „Ah, prietene, văd că am uitat să-ți vopsesc penele de pe gât roșii, dar stai puțin, că o să se întâmple și asta“.

Dar Dumnezeu a zâmbit puțin și a spus:

— Te-am numit măcăleandrul cu gât roșu și așa o să-ți rămână numele, dar să știi că va trebui să-ți câștigi singur dreptul la penele roșii de pe piept.

Apoi Dumnezeu a ridicat mâna și i-a dat drumul din nou păsăruicii să zboare în lume.

Pasărea a zburat prin rai, dusă pe gânduri. Ce-ar fi putut să facă o pasăre micuță cum era ea ca să-și câștige dreptul de a avea pene roșii? Singurul lucru care i-a trecut prin minte a fost că ar trebui să-și facă cuib într-o tufă de măceș. Asta a și făcut, căutându-și un loc printre spinii din mărăcinișul des. Părea că aștepta să-i cadă o petală de măceș pe gât și să-i împrumute culoarea ei.

* * *

Au venit și au trecut mulți ani de la acea zi, care a fost cea mai fericită din lume! Oamenii progresaseră atât de mult încât învățaseră să cultive pământul și să navigheze pe mare. Își făceau haine și podoabe și construiau temple și cetăți mari, precum Teba, Roma și Ierusalimul.

Apoi a venit o zi care avea să rămână în istoria lumii. În dimineața acelei zile, măcăleandrul cu gât roșu stătea pe o culme golașă care se afla nu departe de zidurile Ierusalimului și le cânta puilor săi, care stăteau într-un cuib micuț dintr-o tufă de măceș.

Măcăleandrul le povestea puilor despre minunata zi a Facerii și cum le dăduse Dumnezeu nume tuturor făpturilor și plantelor, așa cum fiecare măcăleandru le povestise puilor săi, din ziua în care primul măcăleandru auzise cuvântul lui Dumnezeu și zburase din mâna lui.

— Și ții minte, a încheiat pasărea cu tristețe, că mulți ani au trecut de atunci, mulți trandafiri au înflorit, multe păsări au ieșit din ou din ziua Facerii încoace, dar măcăleandrul cu gât roșu e tot o pasăre cenușie. N-a reușit să-și câștige dreptul la câteva pene roșii.

Puișorii au deschis larg ciocurile lor mici și au întrebat dacă strămoșii lui nu încercaseră să facă nici o faptă mare care să le aducă prețioasa culoare roșie.

— Au făcut tot ce au putut, a spus măcăleandrul, dar n-a reușit nici unul. Primul măcăleandru a întâlnit într-o zi o pasăre la fel ca el și a început imediat s-o iubească atât de tare, încât simțea că îi arde pieptul. „Ah! s-a gândit el, acum înțeleg! Domnul a vrut să spună că ar trebui să iubesc cu atâta ardoare, încât pieptul și gâtul să mi se coloreze în roșu de la căldura dragostei din inima mea.“ Dar n-a fost așa, iar măcăleandrul nu și-a căpătat culoarea roșie, și nici cei care au venit după el; și nici voi n-o să aveți dreptul la ea.

Puișorii au ciripit uimiți și s-au întristat tare, pentru că niciodată culoarea roșie nu avea să le înfrumusețeze penajul cenușiu.

— Am mai sperat și că o să ne ajute cântecul pe care primul măcăleandru cu gât roșu l-a cântat până când i s-a umplut inima de el, și era atât de bucuros și îndrăznea să spere din nou. „Ah! se gândea el, strălucirea acestui cântec care trăiește în sufletul meu îmi va colora în roșu penele de pe gât.“ Dar n-a fost așa, și măcăleandrul nu și-a căpătat culoarea roșie, și nici cei care au venit după el, și nici măcar voi n-o să aveți dreptul la ea.

Din nou s-au auzit niște piuituri întristate din gâturile pe jumătate golașe ale puișorilor.

— Am contat și pe curajul și îndrăzneala noastră, a spus pasărea. Primul măcăleandru s-a luptat cu alte păsări până când inima i s-a înflăcărat de mândria învingătorului. „Ah! s-a gândit, o să mi se înroșească penele de pe piept de la plăcerea de a învinge care arde în inima mea.“ Dar n-a fost așa, și măcăleandrul nu și-a căpătat culoarea roșie, și nici cei care au venit după el, și nici măcar voi n-o să aveți dreptul la ea.

Puișorii au zis curajoși că ar vrea și ei să încerce să câștige premiul atât de căutat, dar măcăleandrul le-a răspuns mâhnit că era cu neputință. Ce-ar fi putut să facă ei, când atâția strămoși strălucițI nu reușiseră? Ce-ar fi putut face ei mai mult decât să iubească, să cânte și să lupte? Ce-ar fi putut… păsăruica s-a întrerupt din șirul gândurilor, fiindcă pe una dintre porțile Ierusalimului a ieșit un alai de oameni care se grăbea spre culmea dealului unde pasărea își avea cuibul. Erau călăreți pe cai mândri, soldați cu lănci lungi, călăi purtând ciocane și cuie mari. Erau judecători și preoți, femei care plângeau și, mai presus de toate, o mulțime de oameni nebuni, rătăciți, de cerșetori care urlau.

Păsăruica a rămas tremurând pe marginea cuibului. Îi era teamă că în orice clipă oamenii aveau să calce în picioare mica tufă de măceș și să-i strivească puii.

— Aveți grijă! le-a strigat puișorilor lipsiți de apărare, înghesuiți-vă unul într-altul și nu scoateți nici un piuit. Vine spre noi un cal care o să ne calce în picioare! Vine un războinic cu sandale cu tălpi de fier! Vine o mulțime mare, sălbatică și furioasă!

Pasărea s-a oprit din strigătele ei de avertizare și a rămas liniștită. Aproape că uitase primejdia care plutea deasupra capului său. A sărit la loc în cuib și și-a întins aripile deasupra puilor.

— Oh! E îngrozitor, a spus. Nu vreau să fiu martor la priveliștea asta oribilă! Or să fie răstigniți trei osândiți!

Și și-a întins aripile și mai mult, astfel încât puii să nu vadă nimic. Doar au auzit bătăile de ciocane, strigătele de suferință și urletele sălbatice ale mulțimii.

Măcăleandrul cu gât roșu urmărea toate astea și ochii i s-au mărit de spaimă. Nu putea să-și ia privirile de la cei trei nefericiți.

— Cât de răi sunt oamenii! a spus pasărea după o vreme. Nu e destul că le răstignesc pe cruce pe bietele fărturi, dar mai trebuia să pună și o coroană de spini pe capul unuia dintre ei. Văd că spinii i-au sfâșiat fruntea și-i curge sângele, a continuat el. Iar omul acesta e atât de frumos și se uită în jur cu atâta bunătate, încât toți ar trebui să-l iubească. Mă simt ca și cum săgeata mi-ar străpunge inima când îl văd cum se zbate în

chinuri!

Păsăruicii îi era din ce în ce mai milă de omul în agonie, cu coroana de spini pe cap. „Oh! Dacă aș fi fratele meu, vulturul, s-a gândit ea, aș smulge cuiele din palmele lui și mi-aș înfige ghearele puternice în toți cei care-l torturează, ca să-i alung de lângă el.“ Vedea cum șiroiește sângele de pe fruntea răstignitului și nu mai putea să stea liniștit în cuib. „Chiar dacă sunt mic și slab, tot pot să fac ceva pentru acest biet om chinuit“, și-a spus pasărea. A zburat din cuib, făcând cercuri largi în jurul răstignitului. A zburat așa de câteva ori, fără să îndrăznească să se apropie, pentru că era doar o pasăre mică și sfioasă care nu cutezase niciodată să se apropie de o făptură omenească. Dar încet-încet a prins curaj, s-a apropiat și a scos cu pliscul său mic un spin înfipt în fruntea celui răstignit. Când a făcut asta, pe pieptul lui a căzut o picătură de sânge de pe fața omului; s-a răspândit repede și a colorat toate penele fine de pe pieptul și de pe gâtul măcăleandrului.

Atunci răstignitul și-a deschis buzele și i-a șoptit păsăruicii:

— Fiindcă ai avut milă de mine, ai câștigat tot ce neamul tău s-a străduit să capete de la Facerea lumii încoace.

Cum s-a întors la cuib, puișorii i-au strigat:

— Ai pieptul roșu! Penele de pe pieptul tău sunt mai roșii decât trandafirii!

— E doar un strop de sânge de pe fruntea bietului om chinuit, a spus pasărea; o să dispară când o să mă scald într-o băltoacă sau într-un izvor.

Dar, oricât de mult s-a scăldat păsăruica, culoarea roșie n-a dispărut și, când puișorii au crescut, pata de culoarea sângelui a început să strălucească și pe piepturile lor; și la fel s-a întâmplat cu fiecare măcăleandru cu gât roșu, de atunci și până în zilele noastre.

DUMNEZEU ȘI SFÂNTUL PETRU

S-a întâmplat pe vremea când Dumnezeu și Sfântul Petru de-abia ajunseseră în rai, după ce rătăciseră pe fața pământului și înduraseră greutăți timp de mulți ani de restriște.

Vă puteți închipui ce bucuros era Sfântul Petru! Firește că era cu totul altceva să stea pe Muntele Raiului și să se uite peste lume, în loc să umble din casă în casă, ca un cerșetor. Era altceva să se plimbe prin frumoasele grădini ale raiului în loc să rătăcească pe pământ, fără măcar să știe dacă o să fie adăpostit într-o casă în nopțile cu furtună ori o să fie nevoit să meargă mai departe pe drumuri, în frig și întuneric.

Vă puteți închipui ce bucurie trebuie să fi încercat când s-au aflat în rai după o asemenea călătorie. Sfântul Petru, la drept vorbind, nu fusese niciodată sigur că toate astea aveau să se termine cu bine. Sfântul Petru, bietul de el, nu se putuse împiedica să se îndoiască și să fie tulburat tot timpul, pentru că îi era cu neputință să înțeleagă de ce trebuiau să treacă prin atâtea necazuri pe pământ dacă Dumnezeu era stăpânul întregii lumi.

Acum nici o tânjire nu-l mai putea chinui. Vă puteți închipui că era foarte mulțumit de asta. Îi venea să râdă de toate suferințele pe care el și Dumnezeu trebuiseră să le îndure și de faptul că fuseseră nevoiți a se mulțumi cu atât de puțin.

Odată, când erau într-o situație atât de grea încât Sfântul Petru credea că ajunsese la capătul răbdărilor, Dumnezeu îl luase pe un munte înalt și începuse urcușul fără să-i spună de ce mergeau acolo.

Trecuseră de cetățile de la poalele muntelui și de castelele care erau mai sus. Rătăciseră dincolo de ferme și de colibe și lăsaseră în urmă ultima peșteră în care locuia un tăietor de lemne.

În cele din urmă, ajunseseră într-un loc în care muntele se înălța golaș, fără verdeață sau copaci, iar acolo era o colibă ridicată de un călugăr, care-i găzduia pe călătorii aflați în căutarea unui adăpost pentru noapte.

După aceea merseseră pe câmpurile pline de zăpezi, unde dormeau în vizuini șobolanii de munte, și ajunseseră într-o strâmtoare. Era un loc îngust, pe unde de-abia s-ar fi putut strecura o cămilă printre peretele muntelui și o grămadă de blocuri de gheață care stătea pe marginea unei pante, gata să cadă.

Acolo Dumnezeu găsise o pasăre cu pieptul roșu, care zăcea înghețată de frig pe grămada de gheață. Luase botgrosul și îl vârâse în sân.

Iar Sfântul Petru își amintea că se întrebase atunci dacă aveau să mănânce pasărea la cină.

Umblaseră mult pe blocurile de gheață alunecoase, iar Sfântului Petru i se părea că niciodată nu fusese atât de aproape de pierzanie; pentru că îi învăluiseră un vânt ucigător de rece și o ceață neagră și, cât vedeau cu ochii, nu se mai afla nici o viețuitoare pe acolo. Și totuși, nu erau decât la jumătatea drumului pe munte.

Atunci l-a implorat pe Dumnezeu să-l lase să se întoarcă din drum.

— Nu încă, a spus Dumnezeu, fiindcă vreau să-ți arăt ceva care o să-ți dea curaj să înfrunți toate nenorocirile.

Așa că au mers mai departe prin ceață și frig până când au ajuns la un zid nesfârșit de înalt și n-au putut să mai înainteze.

— Zidul se înalță în jurul întregului munte, a zis Dumnezeu, și nu poate fi trecut. Nici o viețuitoare nu poate vedea nimic din ce se află dincolo, pentru că aici începe raiul. Și mai sus, pe creștetul muntelui, trăiesc cei morți care au fost binecuvântați.

Dar Sfântul Petru n-a putut să nu-și arate îndoiala.

— Acolo nu e nici întuneric, nici frig, a spus Dumnezeu, ci e tot timpul vară și pe cer strălucesc sori și stele.

Dar Sfântul Petru n-a reușit să se convingă să creadă asta.

Atunci Dumnezeu a scos pasărea pe care o găsise înghețată și, luându-și avânt, a aruncat-o peste zid, iar pasărea a căzut în rai.

Și numaidecât Sfântul Petru a auzit niște triluri răsunătoare, voioase; și, recunoscând cântecul botgrosului, a fost cum nu se poate mai uimit.

S-a întors spre Dumnezeu și i-a spus:

— Hai să ne întoarcem pe pământ și să îndurăm tot ce avem de îndurat, pentru că acum am văzut că ai spus adevărul și că există un loc în care viața învinge moartea.

Au coborât de pe munte și au început din nou să rătăcească prin lume.

Au trecut ani până când Sfântul Petru a văzut mai mult decât atât din rai; și în tot acest timp a tânjit după locul din spatele marelui zid. Iar acum se afla acolo și nu mai trebuia să tânjească și să se zbată să ajungă în rai.

Acum putea să soarbă fericire după placul inimii, cât era ziua de lungă, din izvoarele care nu seacă niciodată.

Dar Sfântul Petru nu era nici de două săptămâni în rai, când s-a întâmplat ca un înger să vină la Dumnezeu, care stătea pe tronul lui ceresc; îngerul s-a înclinat de șapte ori înaintea lui și i-a spus că Sfântul

Petru fusese lovit de o mare durere. Încetase să bea și să mănânce și avea ochii roșii pentru că nu dormise de câteva nopți.

Cum a auzit Dumnezeu asta, s-a ridicat de pe tron și s-a dus să-l vadă pe Sfântul Petru. L-a găsit departe, undeva la marginea raiului, unde zăcea pe jos ca și cum ar fi fost prea obosit ca să stea în picioare, cu hainele sfâșiate și creștetul presărat cu cenușă.

Când Dumnezeu l-a văzut atât de nefericit, s-a așezat pe pământ lângă el și i-a vorbit la fel cum făcea când rătăceau împreună prin lumea plină de suferință.

— Ce te-a întristat atât de tare, Sfinte Petre? a întrebat Dumnezeu.

Dar Sfântul Petru era atât de îndurerat, încât nici nu putea să vorbească.

— Ce te-a întristat atât de tare? a întrebat Dumnezeu încă o dată.

Când Dumnezeu și-a repetat întrebarea, Sfântul Petru și-a scos coroana de aur de pe cap și a aruncat-o la picioarele Domnului, ca și cum i-ar fi spus că nu mai voia să aibă parte de cinstirea și gloria lui.

Dar Dumnezeu a înțeles, firește, că Sfântul Petru era atât de nefericit încât nici nu mai știa ce face și nu s-a mâniat pe el.

— Trebuie să-mi spui ce te-a tulburat, a spus el, la fel de blând ca înainte, iar în vocea lui se simțea și mai multă iubire.

Dar Sfântul Petru a sărit în picioare; și atunci Dumnezeu a știut că nu era doar nefericit, ci de-a dreptul furios. A venit spre Dumnezeu cu pumnii încleștați și ochii scăpărători.

— Nu mai vreau să fiu în slujba ta! a spus Sfântul Petru. Nu vreau să mai rămân nici măcar o zi în rai.

Dumnezeu a încercat să-l liniștească, așa cum fusese nevoit să facă de multe ori când Sfântul Petru se supărase.

— Sigur că poți să pleci, a spus el, dar mai întâi trebuie să-mi spui ce te-a nemulțumit atât de tare.

— Pot spune că așteptam o răsplată mai mare decât asta pe când înduram amândoi tot felul de chinuri pe pământ, a răspuns Sfântul Petru.

Dumnezeu și-a dat seama că Sfântul Petru avea sufletul plin de amărăciune și nu simțea nici un fel de mânie împotriva lui.

— Îți spun că ești liber să pleci unde vrei, i-a spus, însă trebuie doar să-mi spui ce te-a tulburat.

Atunci Sfântul Petru i-a spus lui Dumnezeu de ce era atât de supărat.

— Aveam o mamă bătrână, a spus el, și acum câteva zile și-a dat sufletul.

— Acum văd de ce ești supărat, i-a spus Dumnezeu. Suferi pentru

că mama ta nu a ajuns în rai.

— Așa e, a spus Sfântul Petru și în clipa aceea l-a copleșit o durere atât de mare, încât a început să plângă și să geamă. Cred că meritam atâta lucru, să fie lăsată și ea să vină aici, a spus el.

Dar când Dumnezeu a aflat de ce suferea Sfântul Petru atât de tare, s-a întristat și el. Mama Sfântului Petru nu fusese o femeie credincioasă și nu avea cum să ajungă în Împărăția Cerurilor. Toată viața nu făcuse altceva decât să strângă bani și nu le dăduse niciodată un bănuț sau o coajă de pâine săracilor care bătuseră la ușa ei. Dar Dumnezeu a înțeles că Sfântului Petru îi era cu neputință să priceapă că mama lui fusese atât de lacomă de avere, încât nu avea dreptul să fie veșnic fericită după moarte.

— Sfinte Petre, a spus el, de unde știi că mama ta s-ar simți bine aici, în mijlocul nostru?

— Spui asemenea lucruri doar ca să nu-mi îndeplinești rugămințile, a spus Sfântul Petru. Cine n-ar fi fericit în rai?

— Cineva care nu simte bucurie când vede fericirea altora nu poate fi mulțumit aici, a spus Dumnezeu.

— Atunci sunt mulți alții care n-ar trebui să se afle în rai, a spus Sfântul Petru și Dumnezeu a înțeles că se gândea la El.

Și s-a simțit foarte mâhnit că Sfântul Petru era atât de îndurerat încât nu mai știa ce vorbea. A stat acolo câteva clipe, așteptând să vadă că-i părea rău de ce spusese și înțelegea că nu se cuvenea ca mama lui să ajungă în rai.

Dar Sfântul Petru o ținea tot pe-a lui.

Atunci Dumnezeu a chemat un înger și i-a poruncit să coboare în iad și s-o aducă în rai pe mama Sfântului Petru.

— Lasă-mă să văd cum o aduce, a spus Sfântul Petru.

Dumnezeu l-a luat de mână, l-a dus lângă o prăpastie adâncă și i-a arătat că trebuia doar să se aplece foarte puțin peste marginea ei ca să privească în iad.

Când și-a aruncat privirile, Sfântul Petru mai întâi n-a putut să vadă nimic; parcă se uita într-un puț foarte adânc. Era ca și cum sub el s-ar fi deschis un abis fără fund.

Singurul lucru pe care putea să-l zărească vag era îngerul care își începuse călătoria în jos. Sfântul Petru a văzut cum îngerul se afunda în marele întuneric fără cea mai mică teamă, întinzându-și doar puțin aripile, ca să nu cadă prea repede.

Dar, când ochii Sfântului Petru s-au mai obișnuit cu întunericul, a început să vadă din ce în ce mai bine. În primul rând, a văzut că paradisul stătea pe un vârf de munte înconjurat de o prăpastie mare și că pe fundul

acestui abis erau sufletele păcătoșilor. A văzut că îngerul a coborât tot mai jos vreme îndelungată, fără să poată ajunge la fund. S-a îngrozit când a văzut cât de lungă era distanța până acolo.

— Măcar de s-ar întoarce aducând-o pe mama! a spus el.

Dumnezeu s-a uitat la Sfântul Petru cu o privire foarte întristată.

— Nu există pe lume povară prea mare ca să n-o poată duce îngerul meu, a spus el.

Era atât de jos fundul prăpastiei, încât nici o rază de soare nu putea străbate până acolo; doar întunericul domnea în iad. Dar îngerul, în zborul lui, aducea cu el puțină lumină, astfel încât Sfântul Petru a putut zări ce era acolo.

Un deșert nemărginit de stânci negre și ascuțite se întindea pe fundul prăpastiei. Nici măcar un fir de iarbă, nici un copac, nici un semn de viață.

Peste tot, pe stâncile cu colțuri ascuțite, erau sufletele păcătoșilor. Stăteau pe margini, unde se cățăraseră sperând că ar putea să iasă din prăpastie; și, când vedeau că nu era nici o cale de ieșire, rămâneau acolo, împietriți de teroare.

Sfântul Petru a văzut că unii stăteau în capul oaselor sau zăceau culcați cu brațele întinse, într-o tânjire fără sfârșit, cu privirile întoarse în sus. Alții își acoperiseră fețele cu mâinile, ca și cum ar fi vrut să nu mai vadă oroarea lipsită de speranță din jurul lor. Toți stăteau încremeniți; nu era nici măcar unul care să aibă puterea de a se mișca. Unii stăteau în băltoace, împietriți, fără măcar să încerce să se ridice.

Dar lucrul cel mai îngrozitor din toate astea era că sufletele acelea pierdute erau atât de multe. Era ca și cum fundul prăpastiei n-ar fi fost altceva decât capete și trupuri.

Sfântului Petru i s-a făcut teamă.

— O să vezi că nu o găsește în mulțimea asta, i-a spus lui Dumnezeu.

Încă o dată Dumnezeu l-a privit cu aceeași expresie de adâncă mâhnire. Știa, desigur, că Sfântul Petru nu trebuia să se îndoiască de înger.

Dar Sfântului Petru i se părea că îngerul n-ar fi putut nicidecum să-i găsească mama în mulțimea uriașă a sufletelor pierdute. Îngerul își desfăcuse aripile și zbura de colo-colo, căutând-o.

Deodată, una dintre sărmanele creaturi a zărit îngerul și a sărit în sus, întinzând brațele spre el și strigând:

— Ia-mă cu tine! Ia-mă cu tine!

Atunci, dintr-odată, mulțimea s-a însuflețit. Milioane și milioane de

suflete din iad s-au ridicat într-o clipă, au fluturat brațele și i-au strigat îngerului să-i ia cu el în binecuvântatul paradis.

Strigătele lor s-au auzit până la Dumnezeu și Sfântul Petru, iar inimile le-au tresărit de durere.

Îngerul zbura deasupra sufletelor damnate; dar, în timp ce încerca s-o găsească pe mama Sfântului Petru, toți se grăbeau să-l urmeze, așa că de sus părea că era măturat de un vârtej.

În cele din urmă, îngerul a zărit-o pe cea pe care trebuia s-o ia cu el. Și-a închis aripile și s-a repezit în jos ca un fulger; iar Sfântul Petru, uimit, a strigat de bucurie când a văzut că îngerul a cuprins-o cu brațul pe mama lui și a ridicat-o în aer.

— Binecuvântat fii tu, cel care-mi aduci mama! a spus el.

Dumnezeu i-a pus o mână pe umăr, cu blândețe, ca și cum i-ar fi spus să nu se bucure prea devreme.

Dar Sfântul Petru era gata să izbucnească în lacrimi de bucurie pentru că mama lui fusese salvată. Nu putea înțelege că un lucru ce avea să se întâmple mai târziu ar fi putut avea puterea să-i despartă. Și a fost și mai fericit când a văzut că, deși îngerul o ridicase foarte repede, mai multe suflete pierdute reușiseră să se agațe de cea care avea să fie salvată, ca să fie aduse în rai odată cu ea.

Trebuie să se fi agățat o duzină de bătrâna femeie, iar Sfântul Petru se gândea că era o mare cinste pentru mama lui să-i ajute pe atât de mulți sărmani sortiți chinurilor veșnice.

Și nici îngerul n-a făcut nimic ca să-i scuture. Nu părea deloc împovărat de greutatea lor, ci se ridica tot mai sus, bătând din aripi la fel de ușor ca și cum ar fi adus în rai un puișor de pasăre mort.

Dar atunci Sfântul Petru a văzut că mama lui începuse să-i desprindă pe cei care se agățaseră de ea. Îi apuca de mâini, silindu-i să-i dea drumul, și unul câte unul cădeau înapoi în iad.

Sfântul Petru auzea cum sufletele o implorau și se rugau de ea; dar bătrâna nu voia să fie salvat nimeni în afară de ea. Îi desprindea pe rând și îi lăsa să se prăbușească pe fundul prăpastiei, în chinurile veșnice. În timp ce cădeau, spațiul se umplea de vaietele și de blestemele lor.

Sfântul Petru a rugat-o pe mama lui să le arate milă, dar ea nu l-a ascultat, ci continua să-i dea jos pe cei care se agățaseră de ea.

Iar Sfântul Petru a văzut că îngerul zbura tot mai încet pe măsură ce povara i se ușura. Sfântul Petru s-a înspăimântat atât de tare, încât a simțit că-i tremurau picioarele și a căzut în genunchi.

În cele din urmă, a rămas un singur suflet care se mai ținea de mama lui Petru. Era o tânără femeie care se agățase de gâtul ei și o

implora, strigându-i în ureche rugămintea s-o lase să meargă cu ea în Împărăția Cerurilor.

Îngerul ajunsese atât de aproape cu povara lui, încât Sfântul Petru a întins mâinile să-și întâmpine mama. Se gândea că îngerul nu trebuia decât să mai bată din aripi de trei ori ca să ajungă pe munte.

Atunci, dintr-odată, îngerul a rămas cu aripile încremenite, iar chipul i s-a întunecat ca noaptea.

Pentru că bătrâna întinsese mâinile și înșfăcase brațele tinerei femei care o ținea de gât, și a tras până când a reușit să-i desfacă strânsoarea, ca să se desprindă și ultimul suflet agățat de ea.

Când sufletul damnat a căzut, îngerul s-a prăbușit și el, și părea că nu mai are puterea să-și desfacă aripile.

S-a uitat la bătrână cu o privire îndurerată; brațul lui și-a slăbit strânsoarea și a lăsat-o să cadă ca și cum ar fi fost o povară prea grea pentru el, acum când rămăsese singură.

Apoi s-a înălțat ca o săgeată și s-a întors în rai.

Sfântul Petru a rămas nemișcat mult timp, plângând, iar Dumnezeu a stat în tăcere lângă el.

— Sfinte Petre, a zis până la urmă Dumnezeu, n-am crezut că o să mai plângi așa după ce ai ajuns în rai.

Bătrânul slujitor al lui Dumnezeu a ridicat capul și a răspuns:

— Ce fel de rai e acesta în care pot să aud gemetele celor care-mi sunt dragi și să văd chinurile semenilor mei?

Chipul lui Dumnezeu s-a întristat, arătând cea mai adâncă mâhnire.

— Dar ce mi-am dorit eu mai mult decât să fac un rai pentru toți, numai lumină și fericire? a spus. Nu înțelegi că de aceea am coborât printre oameni și i-am învățat să-și iubească semenii ca pe ei înșiși? Dar, atâta timp cât nu-și iubește aproapele, nici unul nu-și poate găsi în cer sau pe pământ un adăpost unde să nu-l ajungă suferința.

FLACĂRA SFÂNTĂ

I

Cu mulți ani în urmă, când cetatea Florenței tocmai fusese făcută republică, trăia acolo un om numit Raniero di Raniero. Era fiul unui armurier și învățase meseria tatălui său, dar nu avea de gând să facă asta toată viața lui.

Acest Raniero era un bărbat foarte puternic. Se spunea că putea să poarte o armură de fier la fel de ușor cum alții purtau un veșmânt de mătase. Era încă foarte tânăr, dar făcuse de multe ori dovada forței sale. Odată era într-o casă în care grânele erau păstrate în pod. Era o povară prea mare acolo; și, în timp ce Raniero se afla în casă, una dintre grinzile care susținea podul s-a rupt și era să cadă tot acoperișul. Raniero a întins mâinile și a ținut acoperișul până când oamenii au reușit să aducă grinzi și stâlpi ca să-l proptească și să-l repare.

Se mai spunea și că Raniero era cel mai curajos bărbat care trăise vreodată în Florența și că nu se mai sătura de lupte. Cum auzea un zgomot pe stradă, se repezea afară din atelier, sperând că era o încăierare în care să se poată amesteca. Dacă asta făcea să se vorbească despre el, era gata să se lupte la fel de bine cu niște țărani umili sau cu niște cavaleri în armuri. Se năpustea ca un nebun în încăierări, fără să-i numere pe cei pe care trebuia să-i înfrunte.

Florența nu era o cetate prea puternică pe vremea aceea. Cea mai mare parte a locuitorilor se ocupau cu torsul lânii și cu țesutul și nu voiau decât să fie lăsați în pace să-și vadă de treburile lor. Erau destui bărbați voinici, dar nu căutau ceartă și erau foarte mândri că în cetatea lor domnea ordinea. Raniero era adesea nemulțumit că nu se născuse într-o țară în care regele să se înconjoare de oameni curajoși și declara că, dacă ar fi fost așa, el ar fi ajuns la cea mai mare faimă și cinstire.

Raniero era gălăgios și lăudăros; era crud cu animalele, aspru cu soția lui și nu arăta nici un fel de bunătate celor din jur. Ar fi fost chipeș dacă n-ar fi avut pe față mai multe cicatrice adânci care-l desfigurau. Se repezea să judece fără să se gândească și sărea la fapte, deși adesea reacționa violent.

Raniero se însurase cu Francesca, fiica lui Jacopo degli Uberti, un om înțelept și influent. Jacopo nu fusese prea dornic să-și dea fata după un bătăuș ca Raniero, ci se opusese căsătoriei până nu demult. Francesca îl silise să le dea binecuvântarea, spunând că n-avea să se mărite

niciodată cu altul. Când Jacopo, în cele din urmă, a fost de acord, i-a spus lui Raniero:

— Am băgat de seamă că oameni ca tine reușesc să câștige dragostea unei femei, dar le e greu s-o păstreze; de aceea, vreau să-mi promiți cuvânt cu cuvânt ce-ți spun acum: dacă fata mea o să descopere că viața cu tine e atât de grea încât o să vrea să vină înapoi la mine, n-ai s-o împiedici.

Francesca a spus că nu era nevoie de o asemenea promisiune, fiindcă îl iubea atât de mult pe Raniero, încât nimic nu avea s-o despartă de el. Dar Raniero a promis pe loc:

— De un lucru poți fi sigur, Jacopo, a spus el, n-am să încerc să opresc nici o femeie care vrea să fugă de mine.

Atunci Francesca a venit să trăiască împreună cu Raniero, și între ei a fost totul bine un timp. Pe când erau căsătoriți doar de câteva săptămâni, Raniero și-a pus în cap să-și exerseze trasul la țintă. Timp de câteva zile a țintit într-un tablou atârnat pe perete. Curând a devenit foarte priceput și nimerea ținta de fiecare dată. Până la urmă s-a gândit că ar trebui să încerce să nimerească o țintă mai dificilă. S-a uitat în jur după ceva, dar n-a văzut decât o prepeliță care stătea într-o colivie agățată deasupra porții. Pasărea era a Francescăi, care o îndrăgea mult; dar, cu toate astea, Raniero a trimis un paj să deschidă cușca și a ucis prepelița care-și luase zborul. I se părea că fusese o lovitură foarte bună și se lăuda oricui stătea să-l asculte.

Când a aflat că Raniero îi omorâse pasărea, Francesca a pălit și s-a uitat la el foarte supărată. Era uimită că bărbatul ei făcuse un lucru care o îndurera; dar l-a iertat repede, iubindu-l la fel ca înainte.

Pe urmă totul a mers bine încă o vreme.

Jacopo, socrul lui Raniero, era țesător de pânză de in. Avea un atelier mare unde se lucra mult. Raniero și-a închipuit că descoperise că inul era amestecat cu fibre de cânepă în atelierul lui Jacopo și n-a putut să-și țină gura, ci a povestit peste tot prin oraș. Jacopo a sfârșit prin a auzi ce se vorbea și a încercat să pună capăt zvonurilor. I-a lăsat pe ceilalți proprietari de ateliere de țesut să se uite la fuioarele și la țesăturile lui și tot ce au găsit a fost in de cea mai bună calitate. Doar într-un balot care trebuia să fie vândut în afara Florenței erau fibre amestecate. Atunci Jacopo le-a spus că înșelătoria fusese făcută fără știrea lui de careva dintre lucrătorii care veneau cu ziua. A înțeles pe loc că avea să-i fie greu să-i convingă pe oameni că nu știuse. Până atunci fusese renumit pentru cinstea lui și a fost foarte supărat că onoarea îi fusese pătată.

Pe de altă parte, Raniero se împăuna că reușise să dea pe față o

înșelătorie și se lăuda cu asta chiar de față cu Francesca.

Ea a fost foarte adânc mâhnită și în același timp la fel de uimită ca atunci când el ucisese pasărea. Pe când se gândea la asta, i s-a părut deodată că vede în fața ochilor dragostea ei pentru Raniero; și era ca o țesătură întinsă și strălucitoare de aur. Vedea cât de mare era și cum sclipea. Dar dintr-un colț fusese tăiată o bucată și nu mai era la fel de mare și frumoasă ca la început.

Totuși, din țesătură lipsea atât de puțin, încât ea s-a gândit: „Probabil că o să țină cât trăiesc. E atât de mare încât nu se poate termina niciodată“.

Și încă o vreme ea și Raniero au fost la fel de fericiți ca înainte.

Francesca avea un frate pe nume Taddeo, care se dusese la Veneția într-o călătorie de afaceri și își cumpărase de acolo veșminte de mătase și catifea. Ajuns acasă, s-a îmbrăcat cu hainele cele noi și a mers peste tot, mândrindu-se cu ele.

În Florența oamenii nu aveau obiceiul să se îmbrace în haine scumpe, așa că mulți făceau haz de el. Într-o noapte, Taddeo și Raniero erau într-o cârciumă. Taddeo era îmbrăcat într-o mantie verde căptușită cu mătase de culoarea nisipului și într-o haină violet. Raniero l-a provocat să bea atâta vin, încât Taddeo a adormit; apoi i-a luat mantaua și a îmbrăcat cu ea o sperietoare de ciori de pe un câmp cultivat cu varză.

Când a auzit asta Francesca, s-a supărat foarte tare pe Raniero. Atunci a văzut în fața ochilor pânza cea mare de aur, dragostea ei, și a părut să-și dea seama cât de mult se micșorase pe măsură ce Raniero tăiase bucată după bucată din ea.

După aceea s-au împăcat, dar Francesca nu mai era la fel de fericită ca la început, pentru că se temea tot timpul că Raniero avea să facă încă o faptă rea care să-i micșoreze dragostea pentru el.

Nici asta n-a durat prea mult, pentru că Raniero nu putea să stea locului. Voia ca oamenii să vorbească tot timpul despre el și să-i laude curajul și îndrăzneala.

Pe vremea aceea, catedrala din Florența era mult mai mică decât în zilele noastre, iar în vârful unuia dintre turnurile ei era pus un scut mare și greu, așezat acolo de strămoșii Francescăi. Era cel mai greu scut pe care îl putuse ridica vreodată un bărbat din Florența, iar familia Umberti era mândră că unul din neamul lor fusese cel care se suise în turn și-l așezase acolo.

Dar Raniero a urcat treptele turnului într-o zi, a luat scutul, și l-a pus pe spate și a coborât cu el.

Când a aflat Francesca, mai întâi a încercat să-i vorbească despre

ce o tulbura și l-a implorat să nu-i mai umilească familia. Raniero, care se așteptase la laude din partea ei, s-a înfuriat foarte tare. A răspuns țâfnos că de multă vreme observase că ea nu se bucura de succesul lui, ci îi păsa mai mult de neamurile ei.

— De altceva îmi pasă mie, a spus Francesca, și anume de dragostea mea. Nu știu ce-o să se aleagă de tine dacă o să continui să te porți așa.

După aceea s-au certat adesea, pentru că Raniero se întâmpla să facă aproape întotdeauna exact lucrurile care-i displăceau cel mai mult Francescăi.

În prăvălia lui Raniero era un lucrător mărunt și slab. Acest bărbat o iubise pe Francesca înainte să se mărite și o iubea și acum. Raniero, care știa, s-a apucat să glumească pe socoteala lui cu oamenii cu care stătea la masă. Atât și-a bătut joc de el, că până la urmă bărbatul n-a mai îndurat să fie făcut de râs cu Francesca de față; s-a repezit la Raniero și a vrut să se lupte cu el. Dar Raniero a zâmbit batjocoritor și l-a împins la o parte. Sărmanul om a fost atât de umilit, încât s-a gândit că viața nu mai merită trăită; a plecat și s-a spânzurat.

Când s-a întâmplat asta, Francesca și Raniero erau căsătoriți de un an. Francesca s-a gândit că, atunci când își vedea dragostea în mintea ei, nu mai era o pânză mare și strălucitoare, ci din ea lipseau bucăți din toate părțile și nu mai rămăsese decât jumătate din cât era la început.

S-a speriat foarte tare când a văzut asta și s-a gândit: „Dacă mai stau cu Raniero un an, o să-mi distrugă dragostea. Am să ajung la fel de săracă precum eram de bogată la începutul dragostei noastre“.

Atunci s-a hotărât să plece din casa lui Raniero și să se întoarcă la tatăl ei, ca să nu vadă venind ziua când avea să-l urască pe soțul ei tot atât de mult cât îl iubise.

Jacopo degli Uberti era la războiul de țesut, cu lucrătorii în jurul lui, când a văzut-o venind. I-a spus că s-a întâmplat lucrul la care se așteptase întotdeauna și i-a urat bun venit. Numaidecât le-a spus lucrătorilor să-și lase lucrul, să se înarmeze și să-i înconjoare casa.

Pe urmă Jacopo s-a dus la Raniero. L-a găsit în atelierul lui.

— Azi fiica mea s-a întors acasă și m-a rugat s-o primesc înapoi sub acoperișul meu, i-a zis ginerelui său. Acum aștept să-ți ții promisiunea și să nu o îndemni să se întoarcă la tine, după cum ți-ai dat cuvântul.

Raniero n-a părut să-l ia în serios prea mult, ci a răspuns liniștit:

— Chiar dacă nu mi-aș fi dat cuvântul, nu i-aș cere să se întoarcă unei femei care nu vrea să fie a mea.

Știa cât de mult îl iubea Francesca și își spunea în sinea lui: „Nici n-

o să se facă seară și o s-o văd venind înapoi“.

Cu toate acestea, ea n-a apărut nici în ziua aceea, nici a doua zi.

A treia zi, Raniero a plecat să caute niște hoți care-i jefuiau de mult timp pe negustorii florentini fără să fie prinși. A reușit să pună mâna pe ei și să-i aducă prizonieri în Florența.

A stat liniștit câteva zile până s-a asigurat că se auzise de fapta lui în toată Florența. Dar nu s-a întâmplat ce aștepta: Francesca nu s-a întors la el.

Raniero ar fi vrut să se ducă la tribunal, s-o forțeze să se împace cu el, dar nu putea face asta, pentru că promisese. Pentru el era cu neputință să mai trăiască în același oraș cu soția care-l părăsise, așa că a plecat din Florența.

A devenit întâi soldat, și foarte repede comandant al unei companii de voluntari. Era tot timpul în bătălii și a fost în slujba multor stăpâni. A ajuns faimos ca luptător, cum spusese întotdeauna că va fi. Împăratul l-a ridicat la gradul de cavaler și era socotit un mare om.

Înainte să părăsească Florența, jurase la icoana Maicii Domnului din catedrala din Florența să-i ofere Fecioarei tot ce câștiga mai bun și mai prețios în bătăliile sale. În fața acestei icoane se vedeau tot timpul ofrande scumpe aduse de Raniero.

Raniero știa că în orașul lui faptele sale de vitejie erau cunoscute. Se tot minuna de ce Francesca degli Uberti nu se întorcea la el, când de bună seamă aflase despre toate victoriile lui.

În acea vreme, preoții predicau începerea cruciadelor pentru recucerirea Sfântului Mormânt, iar Raniero a luat crucea și a plecat în răsărit. Nu spera doar să câștige castele și pământuri peste care să domnească, ci și să săvârșească fapte de vitejie atât de strălucitoare încât soția lui să se îndrăgostească din nou de el și să se întoarcă.

II

În noaptea care a urmat zilei în care a căzut Ierusalimul, în tabăra cruciaților, aflată în afara orașului, era mare bucurie. În aproape fiecare cort oamenii sărbătoreau bând și făcând mare larmă.

Raniero di Raniero stătea și petrecea cu tovarășii săi; iar în cortul lui era cea mai mare veselie. Servitorii abia dacă aveau timp să umple pocalele după ce se goleau.

Raniero avea multe motive să sărbătorească, pentru că în ziua aceea se umpluse de glorie, chiar mai mult decât înainte. De dimineață, în

timpul asedierii Ierusalimului, fusese primul care urcase pe ziduri după Godefroy de Bouillon; iar seara fusese aplaudat pentru vitejia lui în prezența întregii trupe.

Când omorurile și jafurile încetaseră, iar cruciații, în straie de penitenți și cu lumânări în mâini, au intrat în Biserica Sfântului Mormânt, Godefroy i-a spus lui Raniero că ar trebui să fie primul care să-și aprindă lumânarea de la flacăra lumânărilor sfinte care ardeau pe mormântul lui Cristos. Lui Raniero i s-a părut că Godefroy voia să-i arate astfel că îl considera cel mai curajos om din toată armata lui; și era foarte mulțumit de felul în care fusese răsplătit pentru bravura sa.

În noaptea aceea, Raniero și oaspeții lui erau cât se poate de veseli; un măscărici și câțiva muzicanți care umblaseră prin toată tabăra, distrându-i pe oameni cu glumele lor, au intrat în cortul lui Raniero, iar măscăriciul a cerut îngăduință să spună o povestioară comică.

Raniero știa că acest măscărici era foarte căutat fiindcă oamenii făceau un haz nebun auzindu-l și a promis să-i asculte povestea.

— A fost odată ca niciodată, a spus măscăriciul, când Dumnezeu și Sfântul Petru stăteau în turnul cel mai înalt al Cetății Raiului și se uitau în jos spre pământ. Erau atât de multe de văzut, încât de-abia aveau timp să schimbe o vorbă între ei. Dumnezeu stătea nemișcat în tot acest timp, dar Sfântul Petru uneori bătea din palme de bucurie, iar alteori întorcea capul cu dezgust. Uneori aplauda și zâmbea, alteori plângea și se tânguia. În cele din urmă, când se apropia sfârșitul zilei și amurgul cobora peste rai, Dumnezeu s-a întors spre Sfântul Petru și i-a spus că acum ar fi trebuit să fie pe deplin mulțumit. „De ce ar trebui să fiu mulțumit?“, a răspuns Sfântul Petru, pe un ton nerăbdător. „Uite de ce, a răspuns Dumnezeu vorbind rar, m-am gândit că ai să fi mulțumit de ceea ce ai văzut azi.“ Dar Sfântul Petru nu se lăsa împăcat. „E adevărat, a spus el, că mulți ani am cârtit zicând că Ierusalimul n-ar trebui să fie în mâinile necredincioșilor, dar, după toate câte s-au întâmplat azi, cred că era mai bine să fi rămas toate ca mai înainte.“

Raniero a înțeles că măscăriciul vorbea despre ce se întâmplase în ziua aceea. El și ceilalți cavaleri au început să asculte cu și mai mult interes.

— După ce a spus asta, a continuat măscăriciul aruncând o privire furișă spre cavaleri, Sfântul Petru s-a plecat peste marginea turnului și a arătat spre pământ. I-a arătat lui Dumnezeu un oraș de pe un munte solitar care se ivea dintr-o vale. „Vezi grămezile alea de leșuri? a întrebat. Și îi vezi pe sărmanii prizonieri, răniți și goi, care se tânguie în frigul nopții? Vezi ruinele fumegânde?“ Dumnezeu părea că nu voia să

răspundă, dar Sfântul Petru a continuat să se vaiete. A spus că, de bună seamă, oamenii din acest oraș făcuseră tot felul de rele, dar că nu le dorise să fie loviți de o asemenea nenorocire. Abia atunci Dumnezeu a răspuns, încercând să obiecteze: „Totuși, nu poți nega asta: cavalerii creștini și-au riscat viețile fără nici o teamă“.

Aici măscăriciul a fost întrerupt de urale, dar s-a grăbit să continue.

— O, nu mă întrerupeți! a spus el. Acum nu-mi mai amintesc unde am rămas – ah! de fapt, eram gata să spun că Sfântul Petru și-a șters câteva lacrimi care-i umpluseră ochii și îl împiedicau să vadă. „Niciodată n-am crezut că ar putea să fie ca niște fiare, a spus el. Au trecut prin sabie și au jefuit tot orașul. De ce s-a lăsat Isus răstignit ca să fie adorat de asemenea credincioși, asta nu pot să înțeleg.“

Pe cavaleri i-a înveselit gluma. Au început să râdă tare, cu multă voioșie.

— Ce zici acolo, nebunule! Sfântul Petru e mâniat pe noi? a urlat unul.

— Taci din gură și lasă-l să ne spună dacă Dumnezeu ne-a luat apărarea! l-a întrerupt altul.

— Nu, Dumnezeu a rămas tăcut. Știa de mult că, atunci când se pornea Sfântul Petru, nici nu merita osteneala să încerci să-i schimbi părerea. A ținut-o tot așa, spunându-i lui Dumnezeu că nu trebuia să-i pomenească de faptul că până la urmă războinicii creștini și-au amintit în ce oraș veniseră și s-au dus la biserică desculți și în haine de penitent. Spiritul căinței n-a durat însă prea mult. Sfântul Petru s-a aplecat încă o dată peste marginea turnului și a arătat în jos spre Ierusalim, în direcția taberei creștine din afara orașului. „Vezi cum își sărbătoresc victoria cavalerii tăi?“, a întrebat. Iar Dumnezeu a văzut că tabăra era în sărbătoare. Cavalerii și soldații stăteau și le priveau pe dansatoarele siriene. Pocale pline de vin erau golite în timp ce bărbații aruncau cu zarurile ca să-și împartă prăzile de război și…

— …și ascultau măscăricii care le spuneau povești păcătoase, l-a întrerupt Raniero. Și nu era și asta un mare păcat?

Măscăriciul a râs și a scuturat din cap spre Raniero, ca și cum i-ar fi spus: „Stai să vezi cum o să-ți plătesc eu asta“.

— Nu, să nu mă întrerupeți! s-a rugat el încă o dată. Un biet nebun uită așa de ușor ce era să zică. A! asta era: Sfântul Petru l-a întrebat pe Dumnezeu dacă își închipuia că oamenii aceștia credeau în el cu adevărat. La asta, Dumnezeu a fost nevoit să răspundă că nu își închipuia asta. „Erau tâlhari și ucigași înainte să plece de acasă, și până în ziua de azi au rămas tot niște tâlhari și ucigași. Mai bine n-ai fi îngăduit cucerirea

acestui oraș. N-o să iasă nimic bun de aici, a spus Sfântul Petru.“

— Haide, haide, nebunule! a zis Raniero, amenințător.

Dar nebunul părea să considere a fi o onoare pentru el să-l pună la încercare ca să vadă cât de departe putea să meargă până să-l dea cineva afară, și a continuat fără nici o teamă.

— Dumnezeu a lăsat capul în jos precum cineva care știe că e certat pe bună dreptate. Dar aproape imediat s-a aplecat și s-a uitat cu o privire mai atentă decât înainte. Sfântul Petru a privit și el. „La ce te uiți?“, a întrebat el.

Măscăriciul vorbea imitând fețele celor doi într-un fel foarte însuflețit. Tuturor li se părea că-i văd pe Dumnezeu și pe Sfântul Petru în fața ochilor și se întrebau la ce se uita Dumnezeu.

— Dumnezeu a răspuns că nu era nimic, a spus nebunul. Sfântul Petru s-a uitat în direcția aceea, dar n-a văzut decât că Dumnezeu privea un cort mare, în fața căruia erau câteva capete de sarazini înfipte în sulițe și unde erau îngrămădite o mulțime de covoare scumpe, vase de aur și arme prețioase, capturate din Cetatea Sfântă. În cortul acela oamenii făceau aceleași lucruri ca și cei din restul taberei. Un grup de cavaleri stăteau la masă și-și goleau paharele. Singura diferență era că beau mai mult și făceau o gălăgie mai mare decât oriunde altundeva. Sfântul Petru nu înțelegea de ce Dumnezeu era atât de mulțumit când se uita spre ei, încât îi străluceau ochii de încântare. Rar văzuse mai înainte atâtea fețe aspre și crude strânse laolaltă în jurul unei mese. Și cel care le era gazdă și stătea în capul mesei era cel mai groaznic dintre toți. Era un bărbat de treizeci și cinci de ani, înspăimântător de voinic și puternic, cu fața rumenă plină de zgârieturi și cicatrice, mâini bătătorite și o voce tunătoare.

Aici măscăriciul s-a oprit câteva clipe, fiindcă-i era teamă să continue, dar lui Raniero și celorlalți le plăcea să-l asculte și râdeau la auzul îndrăznelii lui.

— Ești un om cutezător, a spus Raniero, așa că dă-i înainte, să vedem unde vrei să ajungi!

— În cele din urmă, a continuat măscăriciul, Dumnezeu a spus câteva cuvinte care l-au făcut pe Sfântul Petru să înțeleagă de ce era mulțumit. L-a întrebat pe Sfântul Petru dacă nu cumva văzuse greșit sau chiar era adevărat că unul dintre cavaleri avea o lumânare aprinsă alături.

Raniero a tresărit la aceste cuvinte. Abia acum s-a înfuriat pe măscărici și a întins mâna după carafa grea de vin, să i-o arunce în cap, dar s-a oprit la gândul că voia să audă dacă omul avea să vorbească în

apărarea lui sau dimpotrivă.

— Sfântul Petru a văzut acum, a continuat măscăriciul, că, deși cortul era luminat mai mult de torțe, unul dintre cavaleri chiar avea o lumânare aprinsă lângă el. Era o lumânare lungă și groasă, dintre cele făcute să ardă douăzeci și patru de ore. Cavalerul, care nu avusese un sfeșnic în care s-o pună, adunase câteva pietre și le îngrămădise laolaltă ca să sprijine lumânarea.

Cavalerii au izbucnit în hohote de râs auzind aceasta. Au arătat toți spre lumânarea care stătea pe masă lângă Raniero, exact așa cum o descrisese măscăriciul. Lui Raniero i s-a urcat sângele la cap; fiindcă era lumânarea pe care o avusese cu el ceasuri întregi înainte să-i fie îngăduit să o aprindă în Biserica Sfântului Mormânt. Nu se putuse hotărî să o lase să se stingă.

— Când Sfântul Petru a văzut lumânarea, a continuat măscăriciul, a înțeles deodată de ce era atât de mulțumit Dumnezeu, dar în același timp nu se putea abține să-i pară rău de el. „Oh, a spus el, e același cavaler care s-a cățărat pe zid în dimineața asta imediat după de Bouillon, iar în seara asta i-a fost îngăduit să-și aprindă lumânarea în Biserica Sfântului Mormânt înaintea celorlalți.“ „Adevărat! a spus Dumnezeu. Și, după cum vezi, lumânarea lui nu s-a stins încă.“

Măscăriciul vorbea foarte repede, aruncându-i priviri furișe lui Raniero.

— Sfântului Petru îi era milă de Dumnezeu. „Nu înțelegi de ce ține aprinsă lumânarea aceea? a întrebat el. Cred că îți închipui că se gândește la suferință și la moarte când se uită la ea. Dar el nu are în minte decât gloria pe care a câștigat-o când a fost recunoscut ca fiind cel mai curajos din armata lui Godefroy.“

Oaspeții lui Raniero au râs auzind vorbele măscăriciului. Raniero era furios, dar a trebuit să râdă și el odată cu ceilalți. Știa că li s-ar fi părut și mai amuzant dacă el n-ar fi fost în stare să facă haz.

— Dar Dumnezeu l-a contrazis pe Sfântul Petru, a spus măscăriciul. „Nu vezi cât de grijuliu e cu flacăra lumânării? O apără cu mâna atunci când cineva ridică pânza de la intrarea cortului, de teamă să n-o stingă curentul de aer care se formează. Și tot timpul alungă moliile care zboară pe lângă flacără, amenințând s-o stingă.“

Râsetele s-au întețit, pentru că măscăriciul spunea adevărul. Lui Raniero îi era din ce în ce mai greu să se stăpânească. Simțea că nu mai poate suporta să glumească nimeni pe seama lumânării sfinte.

— Cu toate astea, Sfântul Petru se îndoia în continuare, a spus mai departe măscăriciul. L-a întrebat pe Dumnezeu dacă îl știa pe cavalerul

acela. „Nu e unul dintre cei care se duc la slujbă sau tocește scăunelul pentru rugăciune folosindu-l prea mult“, a spus el. Dar părerea lui Dumnezeu era de neclintit. „Sfinte Petre, Sfinte Petre, a spus el. Ține minte că de acum înainte acest cavaler va deveni mai credincios decât Godefroy. De unde izvorăsc pietatea și bunătatea, dacă nu din mormântul meu? O să vezi cum Raniero di Raniero va ajuta văduvele și prizonierii în suferință. O să vezi cum va avea grijă de cei bolnavi și nefericiți la fel cum are grijă acum de flacăra sfântă a lumânării…“

Când au auzit asta, oaspeții au râs nebunește. Li se părea tuturor foarte comic ce spusese măscăriciul, fiindcă știau bine atitudinea și modul de viață al lui Raniero. Dar și lui glumele și râsetele i s-au părut de nesuportat. A sărit în picioare, vrând să-l pedepsească pe măscărici. În saltul lui, a lovit atât de tare masa – care era improvizată dintr-o ușă proptită pe câteva lăzi – încât aceasta s-a clătinat, iar lumânarea s-a răsturnat. Acum s-a văzut bine câtă grijă avea Raniero să păstreze lumânarea aprinsă. Și-a stăpânit mânia, a luat lumânarea răsturnată și a ținut-o în sus, astfel ca flacăra micșorată să ardă iar din plin, apoi s-a năpustit pe urmele măscăriciului. În timp ce se ocupase de lumânare, măscăriciul țâșnise afară din cort și Raniero știa că ar fi fost zadarnic să-l caute în întuneric.

— O să pun eu mâna pe el altă dată, s-a gândit și s-a așezat din nou la masă.

În acest timp, oaspeții râdeau și făceau haz, iar unul s-a întors spre Raniero și a vrut să continue cu glumele. A spus:

— Totuși, un lucru e sigur, Raniero: de data asta nu poți să-i trimiți icoanei Maicii Domnului din Florența lucrul cel mai de preț pe care l-ai câștigat în bătălia asta.

Raniero l-a întrebat de ce acum nu mai putea să-și urmeze obiceiul.

— Din simplul motiv, a spus cavalerul, că lucrul cel mai prețios pe care l-ai câștigat e flacăra acestei sfinte lumânări pe care ai fost îndemnat s-o aprinzi primul în Biserica Sfântului Mormânt, în prezența întregii trupe. Sigur nu poți s-o trimiți la Florența!

Și iarăși au râs cavalerii, dar acum Raniero era hotărât să facă promisiunile cele mai nesăbuite doar ca să pună capăt râsetelor. S-a hotărât repede, a chemat un scutier bătrân și i-a spus:

— Pregătește-te pentru o călătorie lungă, Giovanni. Mâine o să pleci la Florența cu lumânarea sfântă aprinsă.

Dar scutierul a refuzat cu hotărâre să se supună acestei porunci.

— Nu pot să fac una ca asta, a spus. Cum ar putea cineva să ajungă la Florența purtând o lumânare aprinsă? S-ar stinge chiar înainte să ies

din tabără.

Raniero le-a cerut același lucru tuturor oamenilor săi, unul după altul. A primit același răspuns. Nici unul nu părea să creadă că vorbește serios.

Era limpede că acum cavalerii străini care erau oaspeții lui Raniero aveau să râdă și mai tare, pe măsură ce se dovedea că nici unul dintre oamenii lui Raniero nu voia să-i îndeplinească porunca.

Raniero s-a înfuriat tot mai tare. Până la urmă și-a pierdut răbdarea și a strigat:

— Flacăra acestei lumânări trebuie să ajungă la Florența, fără doar și poate; și, pentru că nimeni nu o va duce până acolo, am să fac asta eu însumi!

— Gândește-te înainte să declari așa ceva! a spus unul dintre cavaleri. Dacă faci asta, înseamnă că-i întorci spatele conducătorului nostru.

— Jur că am să duc flacăra sfântă la Florența! a exclamat Raniero. Am să fac ceea ce nimeni n-a îndrăznit să promită că va duce la bun sfârșit.

Bătrânul scutier s-a apărat.

— Stăpâne, una e să călătorești singur, cum mă trimiteai pe mine, alta e să-ți iei suita cu tine.

Dar Raniero era scos din fire și nici nu i-a luat cuvintele în seamă.

— Și eu tot singur o să călătoresc, a zis el.

Dar Raniero întrecuse măsura spunând asta. Nimeni din cort nu mai râdea acum. Stăteau și se uitau la el, îngroziți.

— De ce nu mai râdeți acum? a întrebat Raniero. Fapta asta nu poate fi decât o joacă de copii pentru un bărbat viteaz.

III

În zorii zilei următoare, Raniero a încălecat pe cal și a plecat. Era în armură, dar pe deasupra își pusese o mantie grosolană de pelerin, astfel încât armura să nu i se înfierbânte de razele soarelui. Era înarmat cu o sabie și o ghioagă și călărea un cal puternic. În mână ținea lumânarea aprinsă, iar de șa legase câteva mănunchiuri de lumânări lungi de ceară, ca să le aprindă pe rând, iar flacăra să nu moară pe drum.

Raniero călărea încet pe străzile pline de corturi și a ajuns așa destul de departe. Era încă dimineața devreme, ceața care se ridica din văile adânci din jurul Ierusalimului încă nu se împrăștiase, iar lui Raniero

i se părea că înainta printr-un fel de întuneric alb. Întreaga trupă dormea, iar Raniero a trecut ușor de gărzi. Nici unul nu l-a strigat, pentru că nu-l vedeau din cauza ceții, iar drumurile erau acoperite cu un strat gros de țărână, care înăbușea zgomotul copitelor calului.

Peste puțin timp, Raniero ieșise din tabără și a luat-o pe drumul care ducea la Iaffa. Drumul era mai neted acum, dar Raniero călărea foarte încet, ca să apere flacăra lumânării care ardea slab în ceața deasă. Insecte mari se repezeau spre flacără fără încetare. Raniero făcea totul pentru a proteja flacăra, dar era foarte încrezător și se gândea că sarcina pe care și-o alesese era atât de ușoară, încât până și un copil ar fi putut s-o ducă la bun sfârșit. După un timp, calul s-a săturat să meargă la pas și a început să alerge în galop. Flacăra a început să tremure în curentul de aer stârnit în goana calului.

Raniero a încercat să-și pună mâna ca un scut în jurul flăcării, apoi a încercat s-o apere cu mantaua. Dar a văzut că lumânarea era pe cale să se stingă.

Nu voia deloc să renunțe la ceea ce-și pusese în minte. Și-a oprit calul și a stat pe loc un timp, gândindu-se. Pe urmă a coborât de pe cal și a încălecat invers, astfel ca trupul lui să apere flacăra. Astfel a reușit să păstreze lumânarea aprinsă, dar și-a dat seama că avea să fie o călătorie mult mai grea decât își închipuise la început.

După ce a trecut de munții din jurul Ierusalimului, ceața s-a ridicat. Acum călărea printr-o întindere pustie. Nu erau nici oameni, nici case, copaci sau plante – doar stâncile goale.

În acest deșert, Raniero a fost atacat de tâlhari. Erau niște oameni fără căpătâi care se țineau pe urmele cruciaților, trăind din ceea ce jefuiau. Se ascunseseră în spatele unui deal, iar Raniero, care călărea cu fața spre spatele calului, nu i-a văzut până când l-au înconjurat, fluturându-și săbiile.

Erau vreo doisprezece bărbați. Păreau foarte prăpădiți și călăreau pe niște mârțoage. Raniero a văzut imediat că n-avea să-i fie greu să treacă de ei. Și, după ce se lăudase în fața cavalerilor în seara de dinainte, nu avea de gând să renunțe atât de ușor la călătorie.

Nu vedea alt mijloc să meargă mai departe decât să se înțeleagă cu tâlharii. Le-a spus că era înarmat și călărea un cal bun, așa că le-ar fi foarte greu să-l învingă dacă el avea să se apere. Dar, cum făcuse un jurământ, nu voia să li se împotrivească, ci îi lăsa să ia tot ce voiau, cu condiția să nu se atingă de flacăra lumânării.

Tâlharii se așteptau la o luptă grea și au fost foarte mulțumiți auzind propunerea lui Raniero; au început imediat să-l jefuiască, luându-i

tot ce avea, armura și calul, armele și banii. Singurul lucru pe care i l-au lăsat a fost mantia de pelerin și cele două mănunchiuri de lumânări de ceară. Și-au respectat promisiunea de a nu-i stinge flacăra lumânării.

Unul dintre tâlhari a urcat pe calul lui Raniero. Când a observat ce animal puternic era, i-a părut oarecum rău de cel jefuit. I-a strigat:

— Hai, oameni buni, să nu arătăm atâta răutate unui creștin. Omule, ia mârțoaga mea ca să călărești mai departe.

Era un cal foarte bătrân și bolnav. Se mișca atât de greu cu picioarele lui înțepenite, de parcă ar fi fost de lemn.

După ce tâlharii au plecat, iar Raniero a încălecat pe calul cel prăpădit și și-a spus: „Trebuie să fi fost vrăjit de flacăra acestei lumânări. De dragul ei trebuie să călătoresc pe drumuri ca un cerșetor nebun“.

Știa că ar fi fost înțelept din partea lui să se întoarcă în tabără, pentru că părea cu neputință să-și ducă sarcina la capăt. Dar tânjea atât de tare s-o îndeplinească, încât nu se putea împotrivi dorinței de a face acea călătorie până în Florența. Așa că a mers mai departe. În jurul lui vedea aceleași dealuri gălbui, lipsite de orice vegetație.

După o vreme a dat peste un om care păzea patru capre. Când Raniero a văzut animalele care pășteau pe pământul aproape lipsit de iarbă, s-a întrebat dacă nu cumva mâncau pământ.

Omul cu caprele avusese o turmă mare pe care i-o luaseră cruciații. Când a observat un creștin singur călărind spre el, a încercat să-i facă rău. S-a repezit la el și a vrut să-i lovească lumânarea cu bățul cu care-și mâna animalele. Raniero era atât de hotărât să apere flacăra, încât n-a încercat să se apere nici măcar de un păzitor de capre. N-a făcut decât să țină și mai aproape de el lumânarea. Omul s-a străduit de mai multe ori să o lovească, dar după aceea s-a oprit, uimit. Observase că mantia lui Raniero luase foc, dar acesta nu făcea nimic să o stingă atâta vreme cât flacăra sfântă era amenințată. Păzitorul de capre a părut rușinat. L-a urmat cale lungă pe Raniero, iar într-un loc în care drumul era foarte îngust, cu două prăpastii de fiecare parte a lui, a trecut în față și i-a dus de frâie calul, ca să se asigure că trecea cu bine.

Raniero a zâmbit și s-a gândit că păzitorul de capre îl credea un om sfânt care își dăduse singur canon să ducă la capăt o sarcină grea.

Spre seară, Raniero a început să întâlnească oameni în cale. Zvonurile despre căderea Ierusalimului se răspândiseră pe coastă și o ceată de oameni se pornise spre orașul învins. Erau pelerini care așteptaseră de ani de zile prilejul să meargă la Ierusalim, dar și câteva trupe nou-sosite. Însă cea mai mare parte erau negustori care se grăbeau să ajungă acolo ca să-și vândă mărfurile.

Când cetele acestea de oameni s-au întâlnit cu Raniero, care venea călărind invers pe mârțoaga lui, cu o lumânare aprinsă în mâini, au strigat care mai de care:

— Un nebun, uite un nebun!

Majoritatea acelor oameni erau italieni, iar Raniero i-a auzit cum strigau în limba lui: *Pazzo, pazzo!*, cuvânt care înseamnă „nebun“.

Raniero, care reușise să se stăpânească toată ziua, s-a înfuriat foarte tare auzind strigătele acelea care nu mai încetau. A coborât de pe cal și a început să-i lovească cu pumnii pe oamenii care-l insultau. Când au văzut cât de grele îi erau loviturile, oamenii și-au luat picioarele la spinare, iar el a rămas singur pe drum.

După aceea Raniero și-a venit în fire. „Au avut dreptate să mă numească nebun“, și-a spus el și s-a uitat în jur după lumânare. Nu mai știa ce făcuse cu ea. În cele din urmă a văzut că ajunsese într-un șanț. Flacăra i se stinsese, dar a băgat de seamă că într-o tufă de iarbă de lângă ea se aprinsese focul; a înțeles că fusese norocos, pentru că lumânarea aprinsese iarba înainte să se stingă.

„Ar fi fost un sfârșit jalnic pentru toată strădunța asta pe care mi-am dat-o“, s-a gândit el în timp ce aprindea lumânarea și urca din nou în șa. Simțea o umilință adâncă. Nu i se mai părea foarte probabil să-și încheie cu bine călătoria.

Seara, Raniero a ajuns la Ramla și s-a dus într-un loc în care poposeau caravanele. Era o curte largă, acoperită, cu mici staule în care călătorii puteau să-și adăpostească peste noapte caii. Nu era cu adevărat un han, dar oamenii puteau să doarmă pe paie lângă animalele lor.

Locul era plin de oameni, și totuși gazda a găsit loc și pentru Raniero și calul lui. I-a dat calului fân și călărețului hrană.

Când Raniero și-a dat seama că era tratat cu bunătate, s-a gândit: „Încep să cred că tâlharii mi-au făcut un bine când mi-au luat armura și calul. Sigur o să pot ieși din țară mai ușor purtând doar o lumânare, dacă oamenii mă iau drept nebun“.

După ce și-a dus calul în staul, s-a așezat pe un morman de paie, cu lumânarea aprinsă în mână. Avea de gând să nu doarmă, ci să stea treaz toată noaptea. Dar abia se așezase, că a și adormit. Era îngrozitor de obosit, iar în somn s-a întins cât era de lung pe paie și nu s-a trezit până dimineața.

Când a deschis ochii, n-a văzut nici flacăra, nici lumânarea. A căutat în paie, dar n-a găsit-o nicăieri.

„Cineva mi-a luat-o și a stins-o“, și-a zis el. A încercat să se convingă de faptul că se bucura: acum se terminase totul și nu mai trebuia să se

străduie să ducă la capăt ceva imposibil.

Dar, tot gândindu-se, nu putea scăpa de sentimentul că pierduse ceva important, iar acum era pustiu pe dinăuntru. Se gândea că niciodată nu-și dorise atât de mult să reușească în ceva ce-și pusese în cap să facă.

Și-a scos calul din staul, l-a țesălat și i-a pus șaua.

Când se pregătea să plece, gazda popasului pentru caravane a venit la el cu o lumânare aprinsă. I-a spus în limba franceză:

— Când ai adormit noaptea trecută, a trebuit să-ți iau lumânarea din mână, dar uite-o aici.

Raniero n-a lăsat să se vadă nimic din tulburarea lui, ci a răspuns foarte liniștit:

— A fost foarte înțelept din partea ta s-o stingi.

— Ba n-am stins-o, a răspuns omul. Am observat că ardea când ai venit și m-am gândit că pentru tine e important să ardă întruna. Dacă vezi cât a scăzut lumânarea, ai să înțelegi că a stat aprinsă toată noaptea.

Raniero strălucea de bucurie. I-a mulțumit din suflet gazdei și a călătorit mai departe, cum nu se poate mai fericit.

IV

Când Raniero părăsise tabăra din Ierusalim, avea de gând să călătorească de la Iaffa până în Italia pe mare, dar și-a schimbat gândul după ce a fost jefuit de banii pe care-i avea la el și s-a hotărât să-și continue drumul pe uscat. Era o călătorie lungă. De la Iaffa a luat-o spre nord de-a lungul coastei siriene. Apoi a mers spre vest, prin peninsula Asia Mică, apoi din nou spre nord spre Constantinopol. De acolo mai avea o distanță lungă și monotonă de străbătut până să ajungă în Florența. Pe toată durata călătoriei, Raniero a trăit din mila credincioșilor. Cei care-și împărțeau pâinea cu el erau cel mai adesea pelerini care se îndreptau în cete spre Ierusalim.

Deși călătorea mai întotdeauna singur, zilele nu i se păreau nici lungi, nici monotone. Trebuia să păzească fără încetare flacăra lumânării și nu era niciodată liniștit în privința asta. Lipsea atât de puțin – o bătaie de vânt, o ploaie – pentru ca totul să se sfârșească.

Pe când călătorea pe drumurile pustii, Raniero nu se gândea decât la cum putea să țină flacăra aprinsă și și-a amintit că, demult, mai fusese o dată martor la ceva asemănător. Mai văzuse o dată o persoană veghind să păstreze ceva care era la fel de fragil ca flacăra unei lumânări.

Amintirea era atât de neclară, încât în primul moment s-a întrebat

dacă nu cumva visase.

Dar, pe când călărea singur, îi tot venea în minte senzația că mai trecuse o dată prin ceva asemănător.

„Mi se pare că toată viața n-am auzit decât de așa ceva“, își spunea el.

Într-o zi Raniero a intrat într-un oraș. Se înseră și femeile stăteau în pragurile caselor, așteptându-și soții. A observat că una dintre ele era înaltă și subțire și avea o privire nerăbdătoare. I-a amintit de Francesca degli Uberti.

Într-o clipă i-a devenit limpede lucrul care îi tot stăruise în minte. Și-a dat seama că, pentru Francesca, dragostea ei fusese ca flacără sfântă pe care voia s-o păstreze pentru totdeauna aprinsă, temându-se mereu că Raniero ar fi putut s-o stingă. A fost uimit de acest gând, dar a devenit din ce în ce mai sigur că așa stăteau lucrurile. Pentru prima dată a început să înțeleagă de ce îl părăsise Francesca și și-a dat seama că nu faptele lui de vitejie aveau s-o facă să se întoarcă la el.

* * *

Călătoria lui Raniero era lungă. În parte, pentru că nu se putea aventura să-și continue drumul când era vreme rea. Atunci stătea într-un popas pentru caravane, păstrând flacăra aprinsă. Erau zile care-l puneau la grea încercare.

Într-o zi, când călărea prin Munții Libanului, a văzut că era pe cale să izbucnească o furtună. Călărea printre prăpastii adânci, la o distanță înfricoșătoare de orice așezare omenească. Până la urmă a văzut pe vârful unei stânci mormântul unui sfânt sarazin. Era o structură mică și pătrată, din piatră, cu un acoperiș boltit. S-a gândit că ar fi bine să se adăpostească acolo.

Abia intrase când a început furtuna care a ținut două zile și două nopți. În acest timp s-a făcut atât de frig, încât era gata să moară înghețat.

Raniero știa că erau ramuri uscate peste tot pe munte și că nu i-ar fi fost greu să strângă lemne și să facă un foc. Dar considera că flacăra lumânării pe care o purta era sfântă și nu voia să aprindă de la ea nimic în afară de lumânările de la altarul Maicii Domnului din Florența.

Furtuna s-a întețit, iar în cele din urmă a auzit tunetul și a văzut lumina fulgerelor. Atunci un fulger a căzut pe munte chiar în fața mormântului și a aprins un copac. Și așa Raniero a putut să-și facă focul fără să împrumute din flacăra lumânării sfinte.

* * *

Pe când Raniero călătorea printr-o regiune pustie a Munților Ciliciei, i s-au terminat lumânările. Le arsese de mult pe cele aduse cu el din Ierusalim, dar reușise să păstreze flacăra aprinsă pentru că peste tot pe drum găsise așezări de creștini de la care cerșise alte lumânări. Dar acum i se terminaseră toate proviziile și a crezut că acesta avea să fie sfârșitul călătoriei lui.

Când ultima lumânare era atât de aproape de sfârșit, încât flacăra îi ardea degetele, a sărit de pe cal și a adunat rămurele și frunze uscate pe care le-a aprins cu ultimele rămășițe ale flăcării. Dar nu erau prea multe uscături pe care să le ardă și curând focul avea să se stingă.

Cum stătea așa, îndurerat că flacăra sfântă avea să moară, a auzit un cântec pe drum și a văzut o procesiune de pelerini care veneau pe poteca abruptă, cu lumânări aprinse în mâini. Se duceau la o peșteră în care trăia un om sfânt, iar Raniero i-a urmat. Printre ei era o femeie foarte bătrână care abia mergea, iar Raniero a purtat-o pe brațe până sus.

Când ea i-a mulțumit după aceea, Raniero i-a făcut semn că ar vrea să-i dea lumânarea ei. Femeia i-a dat-o, iar alții au făcut la fel. Raniero a stins lumânările, s-a grăbit pe poteca abruptă și a aprins una dintre ele cu ultima scânteie a focului din flacăra lumânării sfinte.

* * *

Într-o zi era foarte cald la amiază, iar Raniero s-a întins să doarmă undeva la umbră. A dormit adânc, iar lumânarea stătea lângă el, proptită între pietre. Era adormit de o vreme când a început să plouă, și a plouat așa mult timp, fără ca el să se trezească din somn. Când în cele din urmă a tresărit din somn, pământul de sub era ud și abia a îndrăznit să se uite spre lumânare, de teamă că avea s-o vadă stinsă.

Dar flacăra ardea liniștită în ploaie și Raniero a văzut că deasupra ei stăteau în aer două păsări mici. O mângâiau cu ciocurile și își țineau aripile întinse deasupra ei, adăpostind-o de picături.

Și-a scos imediat gluga și a pus-o deasupra lumânării. Apoi a întins mâna după păsărele, fiindcă îl apucase dorința să le mângâie. Păsările n-au fugit, iar el a reușit să le prindă. A fost foarte uimit să vadă că micile vietăți nu se speriaseră de el. „Cred că nu se sperie fiindcă știu că nu mă gândesc decât să apăr lucrul cel mai fragil dintre toate“, s-a gândit el.

* * *

Raniero a ajuns aproape de Niceea, în provincia Bitinia. Acolo, nobilii din apus recrutau oameni pentru a merge în Țara Sfântă. În companie era și cavalerul rătăcitor Robert Taillefer, care era și trubadur.

Raniero trecea înfășurat în mantia lui ponosită, cu o lumânare aprinsă în mână, iar războinicii strigau, ca de obicei: „Nebunul, uite nebunul!“. Dar Robert le-a spus să tacă și l-a întrebat pe călăreț:

— Așa ai călătorit până aici?

— Am venit așa de la Ierusalim, a răspuns Raniero.

— Ți s-a stins de multe ori lumânarea pe drum?

— E aceeași flacără cu care am plecat din Ierusalim, a spus Raniero.

Atunci Robert Taillefer i-a spus:

— Și eu sunt dintre cei care poartă o flacără și ar vrea să ardă pentru totdeauna. Și poate tu, care ai adus flacăra aprinsă atâta amar de drum de la Ierusalim încoace, ai să-mi spui ce pot să fac ca să nu se stingă.

Atunci Raniero a răspuns:

— Stăpâne, e o sarcină grea, chiar dacă ar putea să pară neînsemnată. Flăcăruia asta îți cere să nu te mai gândești la nimic altceva. N-o să te lase să ai nici o iubită – dacă ți-ai dori așa ceva – și nici n-ai îndrăzni, din pricina ei, să stai și să chefuiești la o petrecere. N-o să mai ai în minte decât gândurile la flacăra asta și nici o altă fericire n-o să-ți fie îngăduită. Dar în primul rând te-aș sfătui să nu faci călătoria asta, pentru că nici o clipă n-ai să te mai simți în siguranță. Nu contează de câte primejdii ai apărat flacăra; nu poți să stai liniștit niciodată, fiindcă te poți aștepta să se stingă chiar în clipa următoare.

Dar Robert Taillefer a ridicat capul cu mândrie și i-a răspuns:

— Ce ai făcut tu pentru flacăra ta sfântă o să fac și eu pentru a mea.

* * *

După mult timp, Raniero a ajuns în Italia. Într-o zi călătorea prin munți când o femeie a venit alergând spre el și l-a implorat să-i dea voie să-și aprindă și ea lampa de la flacăra lui.

— Mi s-a stins focul în casă, a zis ea. Copiilor le e foame. Dă-mi și mie din flacăra ta ca să pot aprinde vatra și să le fac pâine!

Și-a întins mâna spre lumânarea aprinsă, dar Raniero a tras înapoi flacăra, pentru că nu voia să aprindă cu ea decât lumânările de pe altarul Fecioarei Maria.

Atunci femeia l-a rugat din nou:

— Pelerinule, dă-mi și mie din flacăra ta, pentru că viața copiilor mei e focul pe care trebuie să-l țin aprins!

Înduioșat de cuvintele ei, i-a dat voie să-și aprindă feștila lămpii de la flacăra lui. După câteva ore, a intrat într-o așezare aflată sus pe munte, unde era foarte frig. Un țăran de pe drum l-a văzut pe sărmanul pelerin

care venea în mantia lui zdrențuită. Pe loc și-a dezbrăcat haina de pe el și a aruncat-o spre pelerin. Dar haina a căzut chiar peste lumânare și a stins-o.

Atunci Raniero și-a amintit de femeia căruia îi dăduse din flacăra lui. A făcut cale-ntoarsă și și-a aprins din nou lumânarea din focul sfânt.

Când se pregătea să plece mai departe, i-a spus:

— Ai zis că flacăra sfântă pe care trebuie s-o ții aprinsă e viața copiilor tăi. Poți să-mi spui cum se cheamă flacăra acestei lumânări pe care o aduc de la drum lung?

— Unde ți-ai aprins lumânarea? a întrebat femeia.

— La mormântul lui Cristos, a răspuns Raniero.

— Atunci ar trebui să se cheme Bunătatea și Iubirea Neamului Omenesc.

Raniero a râs când i-a auzit răspunsul. S-a gândit că era un apostol ciudat al acestor virtuți.

* * *

Raniero călărea pe un drum ce trecea printre niște frumoase dealuri albastre. Și-a dat seama că era aproape de Florența. Se gândea că va trebui peste puțin timp să se despartă de flacăra lui. Se gândea la cortul lui din Ierusalim, plin de trofee, și la soldații curajoși care se aflau încă în Palestina și ar fi fost bucuroși ca el să plece din nou la război și să le aducă noi cuceriri și onoruri.

Atunci a înțeles că nu mai simțea nici o plăcere când se gândea la asta, iar toate gândurile lui se îndreptau în altă parte.

Pentru prima oară a priceput că nu mai era același om care plecase din Ierusalim. Călătoria cu flacăra sfântă îl făcuse să se bucure de tovărășia tuturor celor care erau înțelepți, pașnici și buni la suflet și să-i fie silă de oamenii sălbatici și războinici.

Era fericit de fiecare dată când se gândea la oamenii care lucrau pașnici în casele lor și se gândea că i-ar plăcea să se întoarcă în vechiul lui atelier din Florența și să se dedice frumoasei meserii de armurier.

„Cu adevărat, flacăra asta m-a făcut să mă nasc din nou, și-a spus el. Cred că a făcut din mine un om nou.“

V

Era Paștele când Raniero a ajuns în Florența.

Abia intrase pe poarta orașului – călărind invers, cu gluga trasă pe

cap și lumânarea aprinsă în mână –, când un cerșetor s-a ridicat și l-a întâmpinat cu strigătul obișnuit:

— *Pazzo, pazzo!*

La acest strigăt, un ștrengar a țâșnit de pe o poartă, iar un pierdevară, care n-avea nimic de făcut decât să stea și să se uite la norii de pe cer, a sărit în picioare. Amândoi au început să urle același lucru:

— *Pazzo, pazzo!*

Acum, când erau trei care strigau, larma a trezit toți ștrengarii de pe stradă. Au venit toți, ieșind din toate colțurile. Când îl vedeau pe Raniero învelit în mantia lui zdrențuită, pe mârțoaga lui bătrână, strigau:

— *Pazzo, pazzo!*

Dar era ceva cu care Raniero era obișnuit. A mers liniștit pe stradă, părând că nici nu-i observa pe cei care strigau.

Nu s-au mulțumit doar să strige; unul dintre ei a sărit și a încercat să-i stingă lumânarea. Raniero a ridicat lumânarea cât a putut de sus, încercând în același timp să-și îndemne calul la galop, ca să scape de ștrengari.

Dar copiii s-au ținut după el, făcând tot ce puteau ca să stingă flacăra.

Cu cât el se străduia mai mult să o apere, cu atât ștrengarii erau mai hotărâți. Săreau unul în spatele altuia, își umflau obrajii și suflau în lumânare; își aruncau pălăriile spre flacără. Doar pentru că erau atât de mulți și se îngrămădeau prea tare n-au reușit să o stingă.

Era cel mai mare alai care se văzuse pe strada aceea. Oamenii stăteau la ferestre și râdeau. Nici unul nu simțea compasiune față de nebunul care-și apăra flacăra. Era ora slujbei și mulți credincioși erau în drum spre biserică. Și aceștia se opreau ca să râdă de omul cu mințile rătăcite.

Raniero stătea drept în șa ca să-și poată proteja flacăra. Părea de pe altă lume. Gluga îi căzuse și oamenii i-au văzut fața slabă și palidă, ca a unui martir. Ținea lumânarea cât putea de sus.

Toată strada roia de oameni. Chiar și cei mai bătrâni veniseră să se bucure de spectacol. Femeile își fluturau șalurile de pe cap, iar bărbații își agitau pălăriile. Toți voiau să stingă lumânarea.

Raniero a ajuns sub balconul unei case pe care crescuse viță-de-vie. Pe balcon stătea o femeie. Femeia s-a aplecat peste împletitura de lemn care susținea vița-de-vie, i-a luat lumânarea și a alergat înăuntrul casei cu ea. Femeia era Francesca degli Uberti.

Tot poporul de pe stradă a izbucnit în strigăte ascuțite și hohote de râs, dar Raniero s-a clătinat în șa și a căzut pe jos.

Când l-au văzut zăcând acolo, lipsit de cunoștință, oamenii s-au împrăștiat repede. Nimeni nu s-a îngrijit de bărbatul căzut. Calul era singura făptură care se oprise lângă el.

Când mulțimea de oameni a golit strada, Francesca degli Uberti a ieșit din casă cu lumânarea aprinsă în mână. Era încă frumoasă; avea trăsături blânde, iar ochii îi erau adânci și plini de dor.

S-a dus la Raniero și s-a aplecat peste el. Zăcea acolo fără cunoștință, dar, când lumina lumânării i-a căzut pe față, s-a mișcat și s-a ridicat. Se părea că flacăra aceea avea o putere deplină asupra lui. Când Francesca a văzut că și-a venit în simțiri, a spus:

— Uite-ți lumânarea. Ți-am luat-o pentru că am văzut cu câtă disperare doreai să o ții aprinsă. N-am știut cum să te ajut altfel.

Raniero suferise o căzătură gravă și era rănit. Dar nimic nu-l putea face să se oprească. A început să se ridice încet. A vrut să meargă, dar se împleticea și era cât pe ce să cadă. Francesca l-a ajutat.

— Unde vrei să mergi? l-a întrebat ea când a fost în șa din nou.

— Vreau să ajung la catedrală, a răspuns Raniero.

— Atunci vin cu tine, a spus ea, pentru că mă duc la slujbă.

Și l-a însoțit, ținându-i frâiele calului.

Francesca îl recunoscuse imediat, dar Raniero nu-și dădea seama cine era, pentru că n-avea timp să o privească. Își ținea privirile ațintite doar asupra flăcării. Au mers tot drumul în tăcere. Raniero se gândea doar cum să păzească mai bine flacăra, acum când era atât de aproape de sfârșitul călătoriei lui. Francesca nu scotea o vorbă, pentru că simțea că nu voia să afle lucrul de care se temea. Nu putea să creadă decât că Raniero nu mai era în toate mințile. Deși era aproape sigură, prefera să nu-i vorbească deloc decât să-i fie risipită orice urmă de îndoială.

După o vreme, Raniero a auzit pe cineva plângând aproape de el. S-a uitat în jur și a văzut că pe lângă el mergea Francesca degli Uberti. Ea era cea care plângea. Dar Raniero a văzut-o doar o clipă și nu i-a spus nimic. Voia să se gândească doar la flacăra sfântă.

Raniero a lăsat-o să-i mâne calul până în curtea bisericii. Acolo a descălecat. I-a mulțumit femeii pentru ajutor, dar fără să se uite la ea în acest timp, cu ochii ațintiți asupra flăcării. A mers singur la preoții din sacristie.

Francesca a intrat în biserică. Era Paștele și toate lumânările stăteau neaprinse pe altar, ca un simbol al doliului după Isus. Francesca s-a gândit că flacăra speranței care arsese până atunci în sufletul ei se stinsese acum.

În biserică era o atmosferă solemnă. Erau mulți preoți în altar,

strânși în jurul episcopului.

Francesca a observat că preoții erau preocupați de ceva. Aproape toți cei care nu trebuiau să slujească se ridicau și se duceau în sacristie. Până la urmă s-a dus și episcopul.

Când s-a terminat slujba, un preot a venit la marginea altarului și a început să le vorbească oamenilor. Le-a spus că Raniero di Raniero ajunsese în Florența aducând flacăra sacră din Ierusalim. A povestit câte îndurase călătorul pe drum și l-a lăudat peste măsură.

Oamenii stăteau încremeniți, ascultând. Francesca nu fusese niciodată mai fericită. „O, Doamne! a suspinat ea, e o fericire mai mare decât pot îndura."

Îi curgeau lacrimile pe obraji în timp ce asculta vorbele preotului.

Preotul a ținut un discurs lung. În cele din urmă a spus cu o voce răsunătoare, care dădea fiori:

— Poate că vi se pare puțin lucru că a fost adusă o lumânare aprinsă în Florența. Dar vă spun vouă: Rugați-vă Domnului să trimită Florenței și mai mulți purtători ai Luminii Veșnice; fiindcă așa Florența va deveni o mare putere și va fi slăvită ca o cetate între cetăți!

După ce preotul a terminat de vorbit, s-au deschis larg porțile catedralei și un alai de preoți și călugări s-a îndreptat pe culoarul din mijloc spre altar. Episcopul venea ultimul, iar alături de el pășea Raniero, în aceeași mantie zdrențuită în care mersese îmbrăcat tot timpul călătoriei.

Dar când Raniero a trecut pragul catedralei un bătrân s-a ridicat și a venit spre el. Era Oddo, tatăl zilierului care altădată lucrase pentru Raniero și care se spânzurase din pricina lui.

Când omul a ajuns în dreptul episcopului și al lui Raniero, s-a înclinat în fața lor. Apoi a spus cu o voce atât de răsunătoare încât l-a auzit toată suflarea din catedrală:

— E mare lucru pentru Florența că Raniero a venit cu flacăra sfântă tocmai din Ierusalim. Un asemenea lucru nu s-a mai pomenit niciodată. De aceea, poate că mulți dintre cei de față vor spune că e cu neputință. Așa că am rugămintea ca oamenii să afle ce dovezi și martori a adus cu el Raniero, ca să fim siguri că aceasta e chiar flacăra care a fost aprinsă în Ierusalim.

Când a auzit asta Raniero, a spus:

— Dumnezeu să mă ajute! De unde să aduc martori? Am călătorit singur. Doar deșerturile și munții pustii pot să vină și să depună mărturie pentru mine.

— Raniero e un cavaler cinstit, a spus episcopul, și îl credem pe

cuvânt.

— Raniero trebuie să știe el însuși că mulți nu-l vor crede, a spus Oddo. De bună seamă că n-a călătorit chiar singur. Pajii lui ar putea să depună mărturie.

Atunci Francesca degli Uberti s-a repezit spre Raniero.

— De ce avem nevoie de martori? a spus ea. Toate femeile din Florența ar putea să jure că Raniero spune adevărul!

Atunci Raniero a zâmbit și chipul i s-a luminat câteva clipe. Pe urmă și-a întors gândurile și privirile încă o dată spre flacăra lumânării.

În catedrală s-a stârnit o mare larmă. Unii spuneau că lui Raniero n-ar trebui să i se îngăduie să aprindă lumânările de pe altarul Fecioarei până când nu aducea dovezi. Mulți dintre vechii lui dușmani li s-au alăturat acestora.

Jacopo degli Uberti s-a ridicat și a vorbit în favoarea lui Raniero:

— Cred că fiecare om de aici știe, a spus el, că niciodată între mine și ginerele meu n-a fost vreo mare prietenie; dar acum și eu, și fiii mei ne punem chezași pentru el. Credem că a înfăptuit ceea ce spune și știm că acela care a dus la capăt o asemenea sarcină e un om înțelept, cumpătat și cu mintea nobilă, pe care suntem bucuroși să-l primim între noi.

Dar Oddo și mulți alții nu voiau să-l lase să se bucure de fericirea după care tânjea. S-au strâns într-un grup gălăgios și se vedea bine că nu voiau să renunțe la pretențiile lor.

Raniero a înțeles că, dacă se isca o încăierare, oamenii vor încerca imediat să stingă lumânarea. Și-a ațintit ochii asupra celor care i se opuneau și s-a mulțumit să ridice lumânarea cât a putut de sus.

Părea epuizat și dus pe gânduri. Se vedea că, deși era hotărât să reziste cu ultimele puteri, se aștepta să fie învins. Ce mai conta acum dacă era lăsat sau nu să aprindă lumânările de pe altarul Fecioarei? Cuvintele lui Oddo îi dăduseră o lovitură de moarte. Odată trezite îndoielile, aveau să se răspândească și să crească. I s-a părut că Oddo deja reușise să stingă pentru totdeauna flacăra sfântă.

O pasăre mică a intrat fluturând din aripi prin porțile larg deschise ale catedralei. A nimerit chiar în flacăra lui Raniero. El nu avusese timp s-o ferească, iar păsăruica s-a repezit și a stins flacăra.

Mâna lui Raniero a căzut pe lângă trup, iar ochii i s-au umplut de lacrimi. În prima clipă a simțit un fel de ușurare. Era mai bine așa decât s-o stingă niște ființe omenești.

Păsăruica a continuat să zburătăcească prin biserică, dezorientată, cum fac păsările când nimeresc într-o cameră.

Deodată un strigăt puternic a răsunat dintre oameni:

— Pasărea a luat foc! Flacăra sfântă i-a aprins aripile!

Pasărea ciripea neliniștită. Câtva timp a zburătăcit ca o flacără șovăitoare sub bolțile înalte. Apoi s-a prăbușit, căzând moartă pe altarul Fecioarei.

Când pasărea a căzut pe altar, Raniero era acolo. Își croise drum prin mulțime și nimeni nu reușise să-l oprească. Din scânteile care ardeau în aripile păsării a aprins lumânările de pe altarul Fecioarei.

Atunci episcopul și-a ridicat cârja episcopală și a declarat:

— S-a făcut voia Domnului! Dumnezeu a depus mărturie pentru el!

Și tuturor oamenilor din catedrală, prieteni și dușmani de-ai lui deopotrivă, li s-au risipit îndoielile. Au strigat într-un singur glas, transportați de minunea lui Dumnezeu:

— S-a făcut voia Domnului! Dumnezeu a depus mărturie pentru el!

* * *

Din Raniero n-a mai rămas acum decât legenda care spune că tot restul vieții lui a fost norocos, înțelept, prevăzător și milos. Dar oamenii din Florența au continuat să-l numească Pazzo degli Ranieri, în amintirea faptului că îl crezuseră nebun. Iar acesta a devenit pentru el un titlu de onoare. A întemeiat o dinastie numită Pazzi, care se cheamă la fel și în zilele noastre.

Se cuvine amintit și că în Florența oamenii și-au făcut obiceiul ca în fiecare an, în ajunul Paștelui, să sărbătorească întoarcerea acasă a lui Raniero, purtând flacăra sfântă. La această sărbătoare dădeau drumul unei păsări făcute de mâna omului să zboare prin catedrală purtând o scânteie. Se pare că și acum e la fel, dacă nu cumva s-a schimbat ceva în ultima vreme.

Dar dacă e adevărat ce spun mulți, și anume că purtătorii flăcării sacre – care au trăit în Florența și au făcut din cetatea lor una dintre cele mai glorioase de pe fața pământului – au urmat pilda lui Raniero, încurajați de legenda lui să se sacrifice, să sufere și să îndure, chiar dacă povestea aceasta e adevărată, nu va fi spusă aici.

Căci ceea ce a făcut flacăra aceasta care a venit din Ierusalim în vremuri întunecate nu poate fi nici măsurat, nici povestit.

SFÂRȘIT